

การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักกรรมทาง
พระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่ม
ร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

ละออ ปิ่นทอง

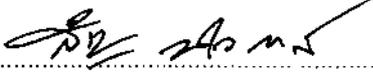
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2549

การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักกรรมทาง
พระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่ม
ร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

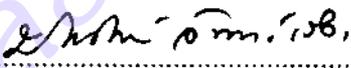
ละออ ปิ่นทอง

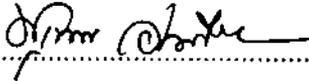
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่องการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบ การสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ เสนอโดยนางละออ ปิ่นทอง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

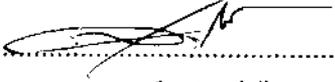

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์โอภาส)
วันที่ 6 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

.....กรรมการ
(ดร.วรรณ ไทยนันท)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์สุรสิงห์ ไชยคุณ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส ดร.วรวรรณี ไทยานันท์
ชื่อนักศึกษา	ละออ ปิ่นทอง
สาขา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ 2) เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ 3) เปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 74 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 37 คนกลุ่มทดลองใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD และกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนตามปกติเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับแผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนตามปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ข้อมูลที่ได้จากการทดลองนำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เจตคติต่อการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีทักษะการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thesis Title   A Learning Achievement Comparison on the Buddhism Moral Principles of Prathomsuksa 5 Students Taught by STAD Cooperative Learning Approach and Traditional Approach

Thesis Advisors   Asst. Prof. Suthep Onsawai
                                  Dr. Wannee Thaiyanun

Name   Laor Phintong

Concentration   Curriculum and Instruction

Academic Year   2006

ABSTRACT

The experimental research aimed to 1) compare learning achievement on the Buddhism moral principles of Prathomsuksa 5 students taught by STAD cooperative learning approach and traditional approach, 2) compare their attitude toward learning taught by STAD cooperative learning approach and traditional approach, 3) compare learning skills on this topic of Prathomsuksa 5 students taught by STAD cooperative learning approach and traditional approach. The sample group was 74 Prathomsuksa 5 students of Wat Thungfag School, Sam Chuk District, Suphan Buri Province. They were divided into 2 equal groups: experimental group and control group; each group consisted of 37 students. The experimental group was taught by STAD cooperative learning approach and the control group was taught by traditional approach. The instrument used consisted of learning management plan using STAD cooperative learning approach and learning management plan using traditional approach, learning achievement test, learning attitude test, and learning skill test as they related to the Buddhism moral principles. The data was analyzed to calculate mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test.

The findings were as follows:

1. the score achieved posttest as it related to the Buddhism moral principles of Prathomsuksa 5 students taught by the STAD cooperative learning approach was higher than that by the traditional approach significantly at a level of .01.
2. the learning attitude as it related to the Buddhism moral principles of Prathomsuksa 5 students taught by STAD cooperative learning approach was higher than that by the traditional approach significantly at a level of .01.

3. learning skills of the students as they related of the Buddhism moral principles taught by STAD cooperative learning approach was higher than that by the traditional approach significantly at a level of .01.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.วรรณ ไทยนันท์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ กรุณาแก้ไข ตรวจสอบสิ่งที่บกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีและรวดเร็วตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง หัวหน้าสาขาหลักสูตรและการสอนที่ได้อบรมสั่งสอนและให้คำแนะนำ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัดผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พระมหากิตติธัญญ์ เจ้าอาวาสวัดเขาติน อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี นายวิเชียร สุคันธี ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 นางนงลักษณ์ อานมณี ครู คศ.3 ครูโรงเรียนวัดวังหว้า อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี และนางสาวสาคร เพ็ชรสีม่วง หัวหน้าฝ่ายงานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทองที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ขอขอบคุณท่านผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรีที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวก และร่วมมือในการทำให้การวิจัยในครั้งนี้กระทั่งประสบผลสำเร็จ

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน รุ่นที่ 6 ณ ศูนย์การศึกษาเดิมบาง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและคุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ละออ ปิ่นทอง

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
	สมมติฐานการวิจัย.....	7
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระ	
	ศาสนาเรื่องหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้น	
	ประถมศึกษาปีที่ 5.....	9
	สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ	
	วัฒนธรรม ในสาระพระพุทธศาสนา	9
	ผลการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	9
	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา.....	10
	กระบวนการเรียนรู้.....	11
	เนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	
	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถม	
	ศึกษาปีที่ 5	13
รูปแบบการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD.....	21	
ความหมายของ STAD.....	21	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ Student Teams Achievement Division		
(STAD)	21	
หลักการพื้นฐานของการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ		
STAD.....	25	
ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ		
กิจกรรม STAD.....	27	

บทที่ 2 (ต่อ)

	หน้า
การเตรียมการสอนสำหรับการเรียนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่ม ร่วมมือกิจกรรม STAD.....	30
ผลที่ได้รับจากการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ กิจกรรม STAD.....	32
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประสบผลสำเร็จเป็นทีม (STAD).....	33
การสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.. กระบวนการเรียนรู้.....	33
หลักการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มี ประสิทธิภาพ.....	34
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	35
ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	36
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	37
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	37
เจตคติ.....	38
ความหมายเจตคติ.....	38
ลักษณะและประเภทของเจตคติ.....	39
หลักการสร้างเจตคติที่ดีแก่เด็ก	41
หลักการวัดเจตคติ.....	41
วิธีเขียนข้อความเจตคติ.....	43
มาตรวัดเจตคติ.....	44
เจตคติต่อการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD.....	46
ทักษะการเรียนรู้.....	47
ความหมายทักษะการเรียนรู้.....	47
การวัดทักษะการเรียนรู้.....	50
แบบวัดทักษะทางการเรียนทางพระพุทธศาสนา.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
งานวิจัยในประเทศ.....	53
งานวิจัยต่างประเทศ.....	55

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	58
แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามรูปการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ กิจกรรม STAD.....	58
แผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนตามปกติ.....	59
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้.....	63
แบบสอบถามเจตคติ.....	64
แบบสอบถามทักษะทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา.....	65
การดำเนินการวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	82
สมมติฐานการวิจัย.....	82
ความสำคัญของการวิจัย.....	83
ขอบเขตของการวิจัย.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
การดำเนินการวิจัย.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผลการวิจัย.....	86
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	89

	หน้า
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือ	98
ภาคผนวก ข แผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนตามปกติและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD.....	104
ภาคผนวก ค แบบทดสอบเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	163
แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา.	170
แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา.....	173
ภาคผนวก ง แบบประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	177
แบบประเมินแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน.....	179
แบบประเมินแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้.....	180
แบบประเมินแบบแผนการจัดการเรียนรู้.....	181
ภาคผนวก จ ค่าของความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	185
ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามเจตคติที่มีต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา.....	186
ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา.....	187
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล SPSS.....	188
ภาคผนวก ช รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	193
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	195

สารบัญญัตราวาง

		หน้า
ตาราง 1	แสดงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ.....	61
ตาราง 2	การเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ	62
ตาราง 3	แบบแผนการทดลองแบบ Control Group Randomized Pre – test Post – test Design	67
ตาราง 4	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติก่อนการทดลอง.....	74
ตาราง 5	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติหลังการทดลอง.....	75
ตาราง 6	เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีสอนตามปกติ.....	75
ตาราง 7	เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD	77
ตาราง 8	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ	78
ตาราง 9	ทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีสอนตามปกติ	79

	หน้า
ตาราง 10 ทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD.....	80
ตาราง 11 เปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบ กลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ.....	81

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ภาพ 2 สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ STAD.....	29

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา เป็นเนื้อเรื่องที่ต้องเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในการสอนพระพุทธศาสนาต้องการให้ผู้เรียนได้ศึกษามาตรฐาน ความประพฤติของพลเมืองและยกระดับภาวะทางจิตผู้เรียนต้องมีความรู้ประสบการณ์และทักษะ เกี่ยวกับจริยธรรมคุณธรรมที่ว่าด้วยหลักความประพฤติของคนดี และอุดมคติตามแนวเชื่อของ ศาสนาที่ตนนับถือ(กรมวิชาการ,2545,หน้า 16) การเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมิใช่การเรียนแต่เนื้อหาความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้ สสำรวจความเป็นไปในสังคมในโลก พิจารณาว่ามนุษย์ พุด เขียน ประเมิน คิดคำนวณ วิเคราะห์ แก้ปัญหา สร้างจินตนาการและพากเพียรพยายามในเรื่องต่างๆกันอย่างไรสังคมศึกษาเชื่อมโยง กิจกรรมที่มนุษย์ทำทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตเข้าด้วยกัน (กรมวิชาการ, 2545,หน้า 5) การ จัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่นักเรียนควรเรียนรู้เพราะเป็นวิถีชีวิตของชาวพุทธ ทุกคนได้นำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (กาญจนา อุปสาร,2547, บทคัดย่อ) วัตถุประสงค์ของการจัดศึกษาต้องการทำให้เกิดการพัฒนาการที่ดีทั้ง 3 ด้าน คือ (1) พุทธิพิสัย (cognitive domain) มุ่งให้เกิดความรู้ทางวิชาการ (2) จิตพิสัย (psychomoter domain) มุ่งให้ เกิดคุณสมบัติทางคุณธรรม จริยธรรมอันพึงประสงค์ (3) ทักษะพิสัย (affective domain) มุ่งให้ เกิดทักษะความสามารถในการปฏิบัติในสาขาต่างๆ (ภิรมยา อินทรกำแหง, 2548,หน้า 3) ชีวิต จะดีงามมีความสุขประเทศชาติจะรุ่งเรืองมั่นคง และสังคมจะร่มเย็นเกษมศานต์ด้วยปัจจัยสำคัญ ที่สุดคือการพัฒนาคนจะทำให้คนเป็นคนดีมีความสุขและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ การ พัฒนาการก็คือการศึกษา (พระธรรมปิฎก,2542,หน้า 4) การศึกษาต้องคู่กับคุณธรรมและนำมา ปฏิบัติจึงจะสมบูรณ์พร้อม ในการเรียนรู้ในโลกปัจจุบันต้องสร้างองค์ความรู้ได้จากสังคมแห่งการ เรียนรู้เมื่ออยู่ในสังคมต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักสำคัญจึงจะพาชีวิตประสบผลสำเร็จอย่าง เป็นสุขแท้จริงพระราชพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2544 ได้วางแนวทางการ จัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพเน้นด้าน ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้ด้านประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการเรียน ของผู้เรียน ความประพฤติสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบการจัด การศึกษา (ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ, 2548,หน้า 35) การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการ ปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็น เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเรียนรู้ด้วยความ สุขด้วยวิถีหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนที่มี ความแตกต่างหลากหลายให้ได้ผลตามเป้าหมาย (วิฑูรย์ ภาชาฤทธิ์,2548,หน้า 35)

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้วิเคราะห์ ความสำคัญของทางพระพุทธศาสนา กับ สังคมไว้ในหนังสือเรื่อง “ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย” ว่าในทางการศึกษาเมื่อมอง ภาพรวมพระพุทธศาสนาจัดเป็นวิชาสำหรับการเรียนรู้ที่เป็นระบบจริยธรรม ซึ่งเป็นอิทธิพลที่ ครอบคลุมมากที่สุดอย่างหนึ่งในวิถีชีวิตของสังคม เป็นมาตรฐานการดำเนินชีวิตสำหรับผู้นับถือ และเป็นสภาพแวดล้อมอันกว้างใหญ่ทางสังคมสำหรับผู้ที่ได้นับถือ วิธีการสร้างคุณภาพของ ผู้เรียนโดยยึดหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักคำสอนไป ใช้ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้ เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงามพัฒนาตนเองอยู่เสมอรวมทั้ง บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 2-6) ครูผู้สอนควรใช้ หลักความจริงมาสอน ครูสามารถสร้างบทบาทปลุกเร้า และเสริมแรงศิษย์ในทุกกิจกรรมให้ ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาให้ตนเองรวมทั้งการทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรมมี วินัย รับผิดชอบในการทำงานผู้เรียนมีโอกาสฝึกประเมินและปรับปรุงตนเอง ยอมรับผู้อื่น ได้ สร้างจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองและพลโลก (รัตนาวรรณ ธนาบุรุษ, 2547, หน้า11) ครูควร ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพภายในห้องเรียนโรงเรียนและชุมชนใช้ ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มากที่สุด กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและ กระตือรือร้น ที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา (สนอง พรวิเศษศิริกุล, 2547, หน้า24) ผู้เรียนแต่ละ คนมีคุณค่าสมควรได้รับการเชื่อถือไว้วางใจ แนวทางนี้จึงเป็นแนวทางที่จะผลักดันผู้เรียนไปสู่ การบรรลุ ผลดีด้วยศักยภาพของตนเอง (วัฒนาพร ระวังบุคย์, 2542, หน้า 4 – 5)

พุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้หรือวิธีสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำ ให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดหมายที่กำหนดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการพัฒนา นักเรียนในด้านวิชาการเป็นการจัดการเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการส่งเสริมทักษะ ทางสังคมให้กับนักเรียน (อมรรัตน์ ศรีทอง, 2547, หน้า 33) การเรียนการสอนในปัจจุบันทำ ให้บรรลุจุดหมายด้านวิชาการแต่ด้านคุณธรรม จริยธรรมไม่เป็นที่น่าพอใจ อาทิเช่น ปีการศึกษา 2548 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 52.00 จากข้อมูลร้อยละ 10 ของจำนวนนักเรียนที่เข้าสอบทั้งหมดและการได้สัมภาษณ์ ครูผู้สอนในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 พบว่ามีปัญหาคล้ายกันว่า นักเรียนส่วนมากที่เรียนเรื่องหลักธรรมไปแล้ว ผลสัมฤทธิ์การเรียนต่ำและ ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับหลักธรรมที่ได้รับความรู้ มาพัฒนาตนเองเป็นแนวทางดำเนินชีวิต ทั้งที่ครูผู้สอนได้สอนแบบให้ช่วยเหลือกัน จะได้เกิด ความมีคุณธรรม จริยธรรมไปด้วยขณะเรียนอย่างไม่รู้สึกตัว และสร้างความสัมพันธ์กันขณะ เรียนด้วยการให้รับผิดชอบทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่ผลสัมฤทธิ์ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ผู้วิจัย ได้พยายามหาวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนทั้งด้านวิชาการ พร้อม

คุณธรรมและจริยธรรมที่ดี ในที่สุดได้พบรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ให้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของครู และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นเพราะนักเรียนต้องทำคะแนนด้วยตนเอง แต่การเรียนรู้เรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการช่วยเหลือกันในการเรียน (กาญจนา อุปสาร, 2547, บทคัดย่อ) การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เกิดจากการผสมผสานเนื้อหาสาระต่าง ๆ กับทักษะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ มีการช่วยเหลือกันทำให้ผลการเรียนรู้นักเรียนดีขึ้น และได้ฝึกพัฒนาทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมเป็นที่พึงประสงค์ (กรรณิการ์ เรื่องเกษม, 2547, หน้า 18) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการกระบวนการกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ (Co-operative learning) เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้บังเกิดผลอย่างเต็มที่ (ปรีชา ต่อชีพ, 2547, หน้า 3)

รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เป็นการเรียนการสอนที่จะได้รับทั้งด้านวิชาการพร้อมคุณธรรม และจริยธรรมไปพร้อมๆกันมี 5 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น (Class Presentation) ขั้นที่ 2 การเรียนกลุ่มย่อย (Team Study) ขั้นที่ 3 การทดสอบย่อย (Test) ขั้นที่ 4 คะแนนในการพัฒนาตนเอง (Individual Improvement Scores) ขั้นที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง (Team Recognition) เป็นการเรียนที่เหมาะสมกับการสอนสาระพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในเรื่องการค้นคว้าวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาและผู้เรียนสามารถนำหลักธรรมหลังจากการเรียนไปประพฤติปฏิบัติ อยู่อย่างมีความสุขเป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้วิจัยจึงศึกษาพบรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือแบบ Student Team Achievement Division (STAD) สามารถจะช่วยให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ดีพร้อมทั้งเป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรม

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนได้รับทักษะการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
2. เสริมสร้างให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น
3. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD และแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ
4. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับครูผู้สอน
5. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระอื่นๆ นำไปใช้การพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 6 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด 715 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก ตำบลวังลึก อำเภอสามชูก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 74 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยทำการจับสลากเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียน ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

2.2 กลุ่มควบคุม จำนวน 1 ห้องเรียน ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามปกติ

3. ขอบเขตเนื้อหาการศึกษาวิจัย ได้แก่ เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระการเรียนรู้เรื่องเบญจธรรม, บุญกิริยาวัตถุ 3, อคติ 4, อิทธิบาท 4, ความกตัญญู กตเวทิต่อพระพุทธศาสนา, มงคล 38 (ใฝ่รู้ใฝ่เรียน, การงานไม่อาภูล, ความอดทน)

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน 2 วิธี

4.1.1 วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

4.1.2 วิธีสอนตามปกติ

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการเรียนรู้ จำแนกได้ 3 ด้าน

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.2 เจตคติต่อการเรียน

4.2.3 ทักษะการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD หมายถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มๆละ 4-5 คนโดยคณะพิเศษ ความสามารถ เชื้อชาติ คนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า กระทั่งคนที่อ่อนเกิดความเข้าใจอย่างแม่นยำ เมื่อทดสอบย่อยต้องทำด้วยตนเองไม่มีการช่วยเหลือกันแต่แต่ละคนต้องทำคะแนนให้ได้มากที่สุด เพื่อความสำเร็จของกลุ่มให้ได้รับการยกย่อง ทุกกลุ่มมีสิทธิได้รับการยกย่อง วิธีสอนแบ่ง 5 ชั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น (class presentation)
- ขั้นที่ 2 การเรียนกลุ่มย่อย (team study)
- ขั้นที่ 3 การทดสอบย่อย (test)
- ขั้นที่ 4 คะแนนในการพัฒนาตนเอง (individual improvement scores)
- ขั้นที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง (team recognition)

วิธีสอนตามปกติ หมายถึงการสอนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สร้างรูปแบบการสอนมี 5 ชั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- ขั้นที่ 2 การนำเข้าสู่บทเรียน
- ขั้นที่ 3 การเรียนรู้และกิจกรรม
- ขั้นที่ 4 สรุปผลการเรียนรู้
- ขั้นที่ 5 ทดสอบหลังเรียน

ผลการเรียนรู้ หมายถึงความรู้ ความสามารถที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่งจำแนกได้ 3 ด้านคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน ทักษะการเรียนรู้ที่ได้รับหลังจากการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือแบบกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ พฤติกรรมหลังจากที่ได้รับ การเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เกิดจากวิธีสอนตามรูปแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD และวิธีสอนตามปกติ

เจตคติต่อการเรียน หมายถึงความรู้สึกการแสดงทางพฤติกรรมที่ได้รับจากการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD และวิธีสอนตามปกติ

ทักษะการเรียนรู้ หมายถึงการแสดงออกซึ่งเป็นความสามารถที่คล่องแคล่ว ชำนาญ ของผู้เรียนในด้านการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล การสร้างความรู้ รวมทั้งวิธีประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

หลักสูตรทางพระพุทธศาสนา หมายถึง เนื้อเรื่องเกี่ยวกับคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรื่องทำความดี ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเรื่องเบญจธรรม, บุญกิริยาวัตถุ 3, อคติ 4, อิทธิบาท 4, ความกตัญญู กตเวทิต่อพระพุทธศาสนา, มงคล 38 (ใฝ่รู้ใฝ่เรียน, การงานไม่อาภูล, ความอดทน)

นักเรียน หมายถึงนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม Student Teams Achievement Division (STAD) เป็นการสอนวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนพระพุทธศาสนา และมีทักษะการเรียนที่ประสบผลสำเร็จได้อย่างดีซึ่งรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เกิดจากแนวคิดของเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) ชาวเยอรมันได้ทำการศึกษเกี่ยวกับกลุ่มของคนในแง่ของพฤติกรรมมนุษย์ ต่อมาได้สร้างทฤษฎีสถานามขึ้น และได้เริ่มใช้คำว่าพลังกลุ่ม (Group Dynamics) เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการสร้างหลักการของพลังกลุ่ม คือทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (psychoanalysis) ของฟรอยด์ (Freud) และเริ่มนำมาทำงานเกี่ยวกับกลุ่มในปีค.ศ.1947 สำหรับประเทศไทยเรื่องของกลุ่มเริ่มเข้ามามีบทบาทในวงการต่าง ๆ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2515

รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น (class presentation) โดยครูผู้สอนเสนอเนื้อหาให้นักเรียนทั้งห้องครูผู้สอนใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมตามลักษณะของเนื้อหา บทเรียนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบ

ขั้นที่ 2 การเรียนกลุ่มย่อย (team study) ประกอบด้วยสมาชิก 4 – 5 คนสมาชิกในกลุ่มจะแตกต่างกันเรื่องเพศและระดับสติปัญญา หน้าที่สำคัญของกลุ่มคือการเตรียมสมาชิกของกลุ่มให้สามารถทำแบบทดสอบได้ดีกิจกรรมของกลุ่มอยู่ในรูปการอภิปรายหรือแก้ปัญหาร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเพื่อนให้มีความรู้ทุกคนอย่างถ่องแท้ คนเก่งจะช่วยสอนคนอ่อนให้เข้าใจ หากไม่เข้าใจให้ปรึกษาเพื่อนในกลุ่ม ปรึกษาครู ขณะร่วมปรึกษาไม่เสียงดัง

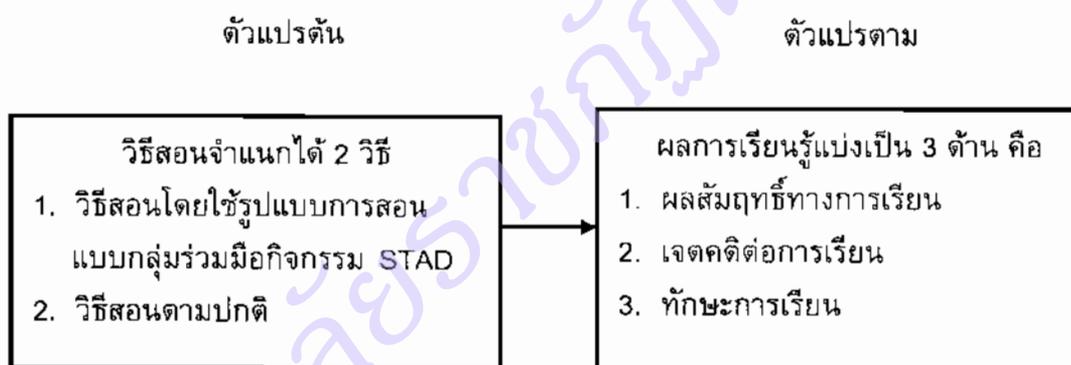
ขั้นที่ 3 การทดสอบย่อย (test) หลังจากเรียนไปแล้ว 1-2 ชั่วโมงทดสอบทุกคนทุกคนทำข้อทดสอบตามความสามารถของตน ไม่ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 4 คะแนนในการพัฒนาตนเอง (individual improvement scores) เป็นคะแนนที่ได้จากการเปรียบเทียบที่สอบได้เทียบกับคะแนนมาตรฐาน คะแนนที่ได้จะเป็นคะแนนความก้าวหน้าของผู้เรียนทำได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความขยันที่เพิ่มขึ้นมากกว่าบทเรียนก่อนหรือไม่

นักเรียนมีโอกาสได้คะแนนสูงสุดเพื่อช่วยเหลือกลุ่มหรืออาจจะไม่ได้เลย ถ้าหากได้คะแนนน้อยกว่าฐานเกิน 10 คะแนน

ชั้นที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง (team recognition) กลุ่มใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (คะแนนของกลุ่มนักเรียนอาจคิดเป็น 20% ของคะแนนรวมทั้งหมดของวิชานั้น) กลุ่มนั้นจะได้รับรางวัล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงทดลอง โดยทำการเปรียบเทียบกับการสอนตามปกติ ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ
2. เจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ
3. ทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้
  - 1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
  - 1.2 ผลการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
  - 1.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา
  - 1.4 กระบวนการเรียนรู้
  - 1.5 เนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
2. รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
  - 2.1 ความหมายรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
  - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
  - 2.3 หลักการพื้นฐานของการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ STAD
  - 2.4 ขั้นตอนการสอนแบบรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
  - 2.5 การเตรียมการสอนสำหรับการเรียนแบบรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
  - 2.6 ผลที่รับจากการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
  - 2.7 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบประสบผลสำเร็จเป็นทีม (STAD)
3. การสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
  - 3.1 กระบวนการเรียนรู้
  - 3.2 หลักการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพ
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 4.1 ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 4.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 4.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. เจตคติ
  - 5.1 ความหมายเจตคติ
  - 5.2 ลักษณะและประเภทเจตคติ
  - 5.3 หลักการสร้างเจตคติที่ดีแก่เด็ก

- 5.4 หลักการวัดเจตคติ
- 5.5 วิธีเขียนข้อความเจตคติ
- 5.6 มาตรฐานวัดเจตคติ
- 5.7 เจตคติต่อการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
- 6. ทักษะการเรียนรู้
  - 6.1 ความหมายทักษะการเรียนรู้
  - 6.2 การวัดทักษะการเรียนรู้
  - 6.3 แบบวัดทักษะการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา
- 7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

**หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระศาสนาเรื่อง
หลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้**

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระ
พระพุทธศาสนา

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 1: ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา
หรือศาสนาที่ตนนับถือและสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม
และศรัทธาในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมและศาสนพิธีของ
พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนา
ตนบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

2. ผลการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รู้และเข้าใจประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา พุทธประวัติ หลักธรรม
ทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนสุภาษิต พระไตรปิฎก เรื่องน่ารู้จากเรื่องพระไตรปิฎก คัมภีร์
ทางพระพุทธศาสนา ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก หน้าที่ชาวพุทธ มรรยาทชาวพุทธ
และการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ ชาวพุทธตัวอย่าง การบริหารจัดการและเจริญปัญญาวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนา ศาสนพิธี สัมมนาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหา และการพัฒนา มีความเข้าใจ
ว่าพระพุทธศาสนามีคำสอนและวิธีการที่เป็นสากล รวมทั้งมีข้อปฏิบัติยึดทางสายกลางเพื่อการ
อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีหลักคำสอนเชื่อมโยงกันได้ดีกับศาสตร์สมัยใหม่ เห็นคุณค่าและศรัทธา
ในพระรัตนตรัย มีนิสัยดีเห็นคุณค่าและอนุรักษ์ศาสนวัตถุ ศาสนสถานในท้องถิ่น มุ่งมั่นประพฤติ

ปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นศาสนิกชนที่ดี มีวิธีคิดแบบแยกแยะหลายวิธี ส่วนประกอบและวิธีคิดแบบวิภังชวาทดำเนนชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เพื่อพัฒนาคน สังคมและสิ่งแวดล้อม

3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารจากหลักสูตร

- 1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.2 มื้อการจัดทำสาระการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 1.3 การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้

- 2.1 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.3 สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 3 การกำหนดสาระการเรียนรู้ รายปี / รายภาค

- 3.1 การแบ่งเนื้อหารายปี / รายภาค
- 3.2 การเขียนคำอธิบายสาระการเรียนรู้รายปี / รายภาค
- 3.3 การเขียนผลการเรียนรู้
- 3.4 การตรวจสอบความสอดคล้อง

ขั้นที่ 4 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

- 4.1 หน่วยการบริการในกลุ่มสาระ
- 4.2 หน่วยการบริการข้ามกลุ่มสาระ

ขั้นที่ 5 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

- 5.1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 5.2 การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้
- 5.3 การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 การประเมินหลักสูตร

- 6.1 การประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 6.2 การปรับปรุง / พัฒนาหลักสูตร

แนวทางการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เกิดขึ้นช่วงสังคมไทยมีวิกฤตทางศีลธรรมคนไทยกำลังแสวงหากระบวนการเรียนรู้แบบใหม่วิธีคิดใหม่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งกว่าเพื่อพลิกฟื้นความเข้มแข็งของระบบจริยธรรมและวัฒนธรรมของสังคมไทย ซึ่งคนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา หลักสูตรดังกล่าวมีเจตนารมณ์แน่วแน่ที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง ดี และมีวิจรรย์ญาณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งฝ่ายพระสงฆ์และคฤหัสถ์ ได้มองเห็นว่าการเรียนรู้ตามพุทธวิธี เป็นสิ่งที่ล้ำเลิศ และมีกระบวนการ หรือ Technical know how อยู่ในสังคมไทยในหมู่พระสงฆ์และคฤหัสถ์ผู้ทรงคุณความรู้ เมื่อได้มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนโดยมหาเถรสมาคม นำโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งฝ่ายมหานิกายและธรรมยุติกนิกาย พร้อมผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศาสนา ด้านหลักสูตรการเรียนรู้จิตวิทยาพัฒนาการ และการพัฒนาสื่อกำหนดแนวทางการจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนาให้ถูกต้อง เหมาะสมและชัดเจน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความศรัทธาอย่างสูงในพระรัตนตรัย เชื่อมโยงบูรณาการสาระการเรียนรู้ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์โดยมีเอกภาพอยู่ที่ความมีศรัทธาอย่างแน่วแน่ต่อพระรัตนตรัย มุ่งนำหลักธรรมซึ่งมีอริยสัจสี่เป็นกรอบ ไขมาจัดการเรียนขับเคลื่อนสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามพุทธวิธี ไปใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การทำงานและการประกอบอาชีพ

ดังนั้น การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้เชื่อมโยงเป็นอรรถสัมพันธ์ บูรณาการให้เกิดความคิดรวบยอดหลัก คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือเรียนรู้ด้วยสมาธิ และการพิจารณาด้วยตนเอง (concept learning) ในสาระการเรียนรู้ที่กำหนดฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้องด้วยการบริหารจัดการจิตและเจริญปัญญา ฝึกฝนให้เกิดสติ สมาธิอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ สาระหรือวิชาอื่นด้วย

การสอนของพระพุทธเจ้าแต่ละครั้งจะดำเนินไปจนถึงผลสำเร็จ โดยมีคุณลักษณะเรียกได้ว่าเป็นลีลาการสอน 4 อย่าง ดังนี้

1. สันถัสสนา อธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตา
2. สมาทปนา ชักจูงให้เห็นจริง ชวนให้คล้อยตามจนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ
3. สมุตเตชนา ระวังใจให้แกลัวกล้าบังเกิดกำลังใจปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ ไม่วุ่นและย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก

4. สัมปหังสนา ซึโลมใจให้เข้มขึ้น ระวัง เบิกบานใจ โดยฟังมีรู้เบื่อและเปี่ยมด้วยความหวัง เพราะมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติ

อาจผูกเป็นคำสั้นๆ ได้ว่าแจ่มแจ้ง จูงใจ กล้าหาญ ระวังหรือชี้ชัด เจริญธรรม ฝึกคิด เบิกบาน (พุทธวิธีการสอน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) : 2513)

4. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเองพัฒนา และขยาย

ความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียนมา ผู้เรียนต้องได้เรียนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนกว้างและส่วนลึก และจัดในทุกภาคและชั้นปี หลักการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพได้แก่

4.1 จัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญๆ ที่ให้ผู้เรียนมีสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนเป็นแนวคิด ความรู้ ที่คงทน ยั่งยืนมากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่เป็นเนื้อหาหรือข้อเท็จจริงที่มากมาย แต่ไม่เป็นแก่นสารด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียน และด้วยการประเมินผลที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียนเพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาได้เรียนรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง

4.2 จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ การบูรณาการหลักสูตรหัวข้อที่จะเรียน โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์และพัฒนาการต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่เกิดขึ้นในโลกไว้ด้วยกัน โดยบูรณาการความรู้ ทักษะค่านิยมและจริยธรรมสู่การปฏิบัติจริง ด้วยการใช้แหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีต่างๆ และสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ

4.3 จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดหัวข้อหน่วยการเรียนที่สะท้อน ค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานในสังคมการนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต ช่วยให้ผู้เรียนไปคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ยอมรับ และเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนและรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

4.4 จัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งในส่วนตัวและการเป็นสมาชิกกลุ่มให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบเสาะจัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง ใส่ใจและเคารพในความคิดของผู้เรียน

4.5 จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการคิดตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง

ครูผู้สอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมต้องมีความเชื่อที่ group ว่า ผู้เรียนทุกคนเรียนรู้ได้แม้ว่าจะไม่ใช่เด็กทุกคนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนในระดับที่เท่ากันการจัดการกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ครูผู้สอนจะต้องใช้วิธีการสอนที่มีหลากหลายผสมผสานกันเหมือนกับการสอนอื่นๆ เพราะเหตุว่าไม่มีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดมีเพียงวิธีเดียว การสอนที่ดีคือการสอนต้องมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนและนักการศึกษาในปัจจุบันรู้ว่าการพัฒนารูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับครูผู้สอนซึ่งมีบุคลิกภาพต่างกัน เมื่อผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และบริบทที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่ทำได้ครูผู้สอนบางคนและนักเรียนบางกลุ่มชอบใช้วิธีสอนด้วยการอภิปรายการทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนบางคนและบางกลุ่มอาจชอบใช้ทั้งสองวิธีอย่างไรก็ตามตัวครูผู้สอนเองก็ต้องมีความยืดหยุ่น ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนบ้างพร้อมทั้งมีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดีด้วย

การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ด้วยทั้งการสอนแบบบูรณาการ และการสอนแยกรายวิชาด้วย เหตุผลที่ว่าการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้วยการบูรณาการนั้น มีเหตุผลที่สนับสนุนอย่างน้อย 3 ประการ คือความเหมาะสมทางด้านปรัชญา ความเหมาะสมด้านจิตวิทยา และความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของวิชาความรู้สมัยใหม่ กล่าวคือ

1. เหตุผลในด้านความเหมาะสมทางด้านปรัชญา เนื่องจากการจัดการศึกษาภาคบังคับนั้น เรื่องที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จะต้องมีประโยชน์ ทั้งต่อตัวผู้เรียนและสังคมโดยรวม และผู้เรียนเองก็ต้องการความแน่ใจว่า สิ่งที่เขาถูกบังคับให้เรียนจะต้องเกิดประโยชน์แก่ตัวเขาไม่ทางใดทางหนึ่ง ดังนั้นการสอนแบบบูรณาการจึงมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในการพัฒนาตนเองและสังคม

2. เหตุผลในด้านความเหมาะสมทางด้านจิตวิทยา การสอนแบบบูรณาการเป็นการสอนที่พยายามจะตอบสนองธรรมชาติของการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากเด็กมักจะมองโลกเป็นหน่วยเดียว แต่มักจะตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับทุกเรื่องทุกวิชาดังนั้น บทบาทของครูที่ควรทำก็คือครูสอนจะต้องจัดประสบการณ์ และช่วยชี้แนะช่วยเหลือวิธีการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบที่มาจากความรู้หลาย ๆ ด้านหลายวิชารวมทั้งขั้นตอนในกระบวนการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้เรียน

3. เหตุผลในด้านความสอดคล้อง เป็นความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของวิชาความรู้สมัยใหม่ ปัจจุบันวิชาต่าง ๆ จะมีการเชื่อมโยงความรู้เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดวิชาใหม่ ๆ ขึ้นหลายวิชา เช่น ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์การเกษตร ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ฯลฯ และโดยเฉพาะคำว่า "สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม" ดูเหมือนเป็นสนามวิชาประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ที่แยกเป็นอิสระต่อกัน แต่ละวิชานั้นก็ยังมีเนื้อหาจากหลายสาขาวิชาทั้งในส่วนของสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ (วิชาการ, 2545, หน้า 29 - 31)

5. เนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หลักธรรม คือคำสอนของศาสนาที่เป็นแนวทางให้ประพฤติปฏิบัติตามในสิ่งที่ถูกต้อง ทั้งทางกาย วาจา และใจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเจริญตงามต่อผู้นำไปปฏิบัติ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ และควรเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต มีจำนวนมาก ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ควรรู้ในการกระทำความดี มีตามลำดับดังนี้ คือ เบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 อคติ 4 อิทธิบาท 4 กัตถุญกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา มงคล 38 (ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน, การงานไม่อาภูล, อตทน)

เบญจธรรม

เบญจธรรมหรือเบญจกัลยาณธรรม แปลว่า ธรรมอันงาม เมื่อกล่าวโดยความก็คือข้อปฏิบัติพิเศษที่ยิ่งขึ้นไปกว่าศีล และเป็นคู่กับศีล ดังที่พระบาลีที่แสดงคุณของกัลยาชนว่าเป็นผู้มีศีล มีกัลยาณธรรม

ศีลกับธรรมต้องคู่กัน อันนี้ต้องสันนิษฐานว่าผู้เว้นจากข้อห้ามทั้ง 5 ข้อ ได้ชื่อว่าผู้มีศีล แต่ผู้มีศีลจะเชื่อว่ามีกัลยาธรรมทุกคนหาไม่ได้ เช่น คนหนึ่งเป็นคนมีศีลไปทางเรือพบเรือล่มคนกำลังว่ายน้ำอยู่ เขาสามารถที่จะช่วยได้แต่ไม่ช่วยจนคนนั้นจมน้ำตาย ศีลของเขาไม่ขาด แต่ปราศจากความกรุณา ยังเป็นที่น่าติเตียนเพราะส่วนนั้นจะจัดว่าเขามีกัลยาธรรมไม่ได้ถ้าเขาเห็นแล้วมีความกรุณาเตือนใจ หยุดช่วยคนนั้นให้พ้นอันตรายจึงชื่อว่าทั้งศีลมีทั้งกัลยาธรรม

กัลยาธรรมนี้มี 5 อย่าง จึงเรียกว่าเบญจกัลยาณธรรมท่านจัดตามสิกขาบทในเบญจศีลนั่นเอง ดังนี้ วิชาการ คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี.(2547, หน้า 72 – 78)

เบญจกัลยาธรรม ข้อที่ 1 คือเมตตา กรุณา

เมตตา ได้แก่ ความปรารถนาจะให้เขาเป็นสุข ตนได้รับความสำราญแล้วก็อยากให้คนอื่นได้บ้าง คุณข้อนี้เป็นเหตุให้สัตว์คิดเกื้อกูลกันและกัน

กรุณา ได้แก่ ความคิดปรารถนาจะให้เขาปราศจากทุกข์ เมื่อเห็นทุกข์เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ก็พลอยหวนใจไปด้วย คุณข้อนี้เป็นเหตุให้สัตว์คิดเปลื้องทุกข์ภัยของกันและกัน

เบญจกัลยาณธรรม ข้อที่ 2 คือสัมมาอาชีวะ

สัมมาอาชีวะ ได้แก่ การประกอบการเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ คุณข้อนี้ อุดหนุนศีลให้สามารถรักษาให้มั่นคงเพราะผู้มีศีลเว้นจากการเลี้ยงชีพในทางที่ผิดแล้ว ถ้าไม่หมั่นทำมาหากินในทางที่ชอบแล้ว จะได้อะไรเป็นกำลังเลี้ยงชีพเสมอไปจะอาศัยทรัพย์เก่าก็มีแต่จะหมดสิ้นไปไม่มีของใหม่เพิ่มมาแทน เมื่อไม่มีทรัพย์ใหม่เลี้ยงชีพ ความยากจนบีบคั้นเข้า ก็ไม่อาจตั้งอยู่ในศีลได้ จะรักษาให้บริสุทธิ์ ก็ด้วยความลำบากแสนเข็ญ คนมีศีลยากจนโดยมาก เพราะเหตุนี้ถ้าเขาหมั่นประกอบการงานหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบได้ทรัพย์มาก็จะได้เป็นเครื่องจับจ่ายใช้สอยเลี้ยงชีพ ทั้งเป็นกำลังรักษาสุจริตให้มั่นคงด้วย

1. ประพฤติเป็นธรรมในกิจการ ได้แก่ คนเป็นลูกจ้างทำงานด้วยความอดุสาหะตั้งใจ ตรงตามเวลา มาเช้า เลิกทีหลัง ไม่บิดพลิ้วหลีกเลี่ยงงาน

2. ประพฤติเป็นธรรมในบุคคล ได้แก่ การประพฤติกี่ปราศจากอคติ เช่น คนเป็นนายงาน จ่ายค่าจ้างตามสัญญาหรือตามแรงงาน เป็นพ่อค้าก็ขายสินค้าเท่าที่ราคากำหนดไว้แก่คนทุกชั้นที่มาซื้อของเสมอไป ไม่ประพฤติดูเห็นแก่ได้ เช่น คนโง่เซอะชะก็ขายแพงๆ คนฉลาดก็ขายตามตรง

3. ประพฤติเป็นธรรมในวัตถุ ได้แก่ ความไม่เอาวัตถุที่ไม่จริงไปหลอกลวงเขาว่าจริง เช่น คนขายสินค้า อะไรเป็นของแท้หรือของเทียมก็บอกแก่ผู้ซื้อตามตรง ไม่ขายของเทียม

อย่างของแท้ อีกอย่างหนึ่ง ทำสัญญาสร้างบ้านเรือนและกำหนดว่าจะใช้ของชนิดนั้น ๆ ทำตรงตามสัญญานั้นไม่ยกย่อง ไม่ผ่อนใช้ของชั้นที่สองแทนชั้นที่หนึ่ง ซึ่งจะทำให้บ้านเรือนนั้นไม่คงทนเท่าที่ควร

อีกอย่างหนึ่งการงานที่ต้องเสี่ยงโชค เช่น การพนันก็ไม่ควรที่จะเลือกเพราะเหตุผลตกต่ำก็ฉิบหาย ถ้าได้ทรัพย์มาก็ไม่ถาวร ด้วยเหตุ 2 ประการ คือ

1. เป็นของได้มาง่าย ความเสียดายมีน้อย เก็บไม่ใคร่อยู่
2. มีความอยากไม่สิ้นสุด ได้มาแล้วคงอยากได้อีกเคยได้มาทางใดต้องหาทางนั้นอีก

เมื่อเล่นการพนันไม่หยุด ก็คงมีเวลาพลาดทำสักคราวหนึ่งก็เป็นได้

เบญจกัลยาณธรรม ข้อที่ 3 คือ ความสำรวมในกาม

ความสำรวมในกาม ได้แก่ กิริยาที่ระมัดระวัง ไม่ประพฤติก้มมากในกามคุณข้อนี้ ส่งความบริสุทธิ์ผ่องใสของชายหญิงให้กระจ่างแจ่มใส ชายหญิงเว้นจากกาเมสุมิณาจารย์แล้ว แต่ยังไม่ประพฤติก้มมากอยู่ในกามคุณ ย่อมไม่มีสังวราศิ ตกอยู่ในมลทิน ไม่พ้นจากการดิ้นนินทาไปได้

เบญจกัลยาณธรรม ข้อที่ 4 คือ ความมีสัตย์

ความมีสัตย์ ได้แก่ กิริยาที่ประพฤติตนเป็นคนตรง มีอาการที่พึงเห็นเป็น 4 อย่าง คือ

1. ความเที่ยงธรรม
2. ความซื่อตรง
3. ความสวามิภักดิ์
4. ความกตัญญู

ความมีสัตย์นี้ ท่านจัดว่ามีความสำคัญที่สุดในเบญจศีล 5 ข้อ เพราะถ้าขาดความมีสัตย์แล้ว เบญจธรรมข้ออื่นก็สมบูรณ์ได้ยาก

เบญจกัลยาณธรรม ข้อที่ 5 คือ ความมีสติรอบคอบ

ความมีสติรอบคอบ ได้แก่ ความมีสติ ตรวจตราไม่เลินเล่อ มีอาการที่ท่านแยกเป็น 4 สถาน คือ

1. ความรู้จักประมาณอาหารที่จะพึงบริโภค
2. ความไม่เลินเล่อในการทำงาน
3. ความมีสติสัมปชัญญะในการประพฤติตัว
4. ความไม่ประมาทในธรรม

บุญกิริยาวัตถุ 3 (บุญธรรม ศรสวัสดิ์ และคณะ, 2544, หน้า 65 – 67)

บุญกิริยาวัตถุ แปลว่า ที่ตั้งแห่งการทำความดีหรือการทำบุญ (บุญ = ความดีกิริยา = การกระทำ, วัตถุ = ที่ตั้ง) คำว่า บุญ หมายถึงความอึดใจ ความสุขใจ ความเย็นใจ จัดเป็นความดีอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา บุญกิริยาวัตถุ 3 มีดังนี้ ท่านมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน สีสมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

1. ทานมัย

1. ทานมัย แปลว่า บุญสำเร็จด้วยการให้ทานหมายถึงการทำบุญหรือทำความดีด้วยการให้ เช่น อาหาร เงิน เสื้อผ้า และหนังสือ เป็นต้น เป็นการให้สิ่งของที่มีประโยชน์ มีค่าแก่คนที่สมควรให้ ผู้รับด้วยความยินดียิ่ง ผู้ให้ด้วยความเต็มใจจึงจะเรียกว่า ทานมัย อย่างแท้จริง

2. ธรรมทาน แปลว่าการให้ธรรม หมายถึงการให้คำแนะนำสั่งสอน เช่น ภิกษุ เทศนาหรือบรรยายธรรมในวันธรรมสวนะ ครูอาจารย์สอนวิชาต่างๆแก่นักเรียน นักศึกษาการให้คำแนะนำ คำปรึกษาหารือ ให้แก้ปัญหาได้ การแนะนำทางให้เขาได้รับประโยชน์

3. อภัยทาน แปลว่าการให้อภัย หมายถึงการให้ความปลอดภัย การไม่เอาโทษ การลดโทษ เช่น การอภัยโทษแก่ผู้ต้องขัง การนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดการให้อภัยแก่ผู้ที่ทำล่วงเกิน การให้ความคุ้มครองแก่สัตว์ชนิดต่างๆ

2. สิลมัย

สิลมัย แปลว่าบุญสำเร็จด้วยการรักษาศีลเป็นการงดเว้นความชั่ว หรือบาปทางกายและทางวาจา เป็นผู้ไม่มีเวรกับใคร ๆ เป็นผู้สามารถไว้วางใจได้เชื่อถือได้เป็นผู้มีเกียรติควรยกย่องนับถือบุคคลผู้มีศีลย่อมมีความอึดใจ และสุขใจเสมอเมื่อได้พิจารณาใคร่ครวญถึงความประพฤติของตนเอง ศีลมีประเภทต่าง ๆ ตามประเภทผู้รักษา ดังนี้

1. ศีล 5 สำหรับบุคคลทั่วไป ถ้ารักษาประจำ เรียกว่านิจศีลคือศีลที่รักษาเป็นนิจ ถ้ารักษาเป็นครั้งคราว ขาดแล้วสมทานใหม่ เรียกว่าศีล 5

2. ศีล 8 สำหรับอุบาสก อุบาสิกา ผู้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา รักษาเป็นประจำ เช่น แม่ชี ถ้ารักษาเฉพาะวันในพระ เรียกว่าศีลอุโบสถ เป็นต้น

3. ศีล 10 สำหรับเณร

4. ศีล 227 สำหรับพระภิกษุ

การจะได้บุญมากน้อยไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนข้อของศีลแต่อยู่ที่การรักษาศีลให้บริสุทธิ์ไม่ให้ขาดข้อใดข้อหนึ่ง แม้แต่รักษาอย่างบกพร่องก็ไม่สมควรทำ ผู้รักษาศีลจำนวนมากข้อต้องระมัดระวังสำรวมตนมากกว่าผู้รักษาศีลน้อยข้อ และได้รับความเคารพนับถือจากผู้รักษาศีลที่มีจำนวนน้อยกว่า

3. กาวนามัย

กาวนามัย แปลว่า บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา ได้แก่ การทำกรรมฐานหรือการทำงานทางจิตภาวนา เป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญ เพราะเป็นการทำจิตให้สงบ เกิดปัญญา ทำให้กิเลสอันเป็นรากเหง้าของความชั่วทางกายและทางวาจาให้สงบไปชั่วครวบบ้างกำจัดให้หมดสิ้นไปเป็นบางอย่าง กำจัดให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง

กรรมฐานมี 2 ชนิด คือ

1. สมถกรรมฐาน (สมถ = ความสงบ, กรรม = การทำงานทางจิต ฐาน = ที่ตั้ง) แปลว่าที่ตั้งแห่งการทำงานทางจิตให้เกิดความสงบคือเป็นอุบายทำจิตให้สงบให้อยู่ที่เดียว ไม่วอกแวกฟุ้งซ่าน สมถกรรมฐานทำได้โดยกำหนดสิ่งที่สมควรอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นอารมณ์ พร้อมทั้งบริกรรมคือท่องอยู่ในใจ เช่น ระลึกพระพุทธรูป พระธรรมคุณและพระสังฆคุณ เป็นต้น การกระทำอย่างนี้ทำให้จิตสงบเป็นขั้นๆ ไป ขึ้นสูงก็บรรลุญาณมีพลังจิตเข้มแข็ง

2. วิปัสสนากรรมฐาน (วิปัสสนา = ความเห็นแจ้ง, กรรม = การทำงานทางจิต ฐาน = ที่ตั้ง) แปลว่า ที่ตั้งแห่งการทำงานทางจิตใจให้เกิดความเห็นแจ้ง คือเป็นอุบายทำให้เกิดปัญญาวิปัสสนากรรมฐาน กระทำโดยพิจารณาร่างกายของตนให้เป็นส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น เป็นขั้นที่ 5 ได้แก่ รูป คือร่างกาย เวทนา คือความรู้สึก สัญญาคือความจำสังขารคือความคิด วิญญาณคือความรู้ทางประสาทสัมผัส พิจารณาให้เห็นส่วนประกอบเหล่านี้ ไม่เที่ยง คงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ และไม่สามารถบังคับให้อยู่ในอำนาจได้ ต้องเป็นไปเองตามธรรมชาติ พิจารณาเช่นนั้นอย่างละเอียดลึกซึ้งทบทวนไปมานับครั้งไม่ถ้วน ก็จะเกิดปัญญารู้แจ้งเห็นจริง ขึ้นสูงก็ได้ญาณ ปัญญารู้แจ้งเกินกว่าปัญญาธรรมดาจะรู้ถึง

การทำบุญด้วยการภาวนาหรือภาวนามัย มีอานิสงส์หรือผลดีของการทำกุศล 5 ประการ คือ

1. ทำให้ใจสงบ ระวัง ไม่ฟุ้งซ่านตามอารมณ์
2. มีความร่าเริงพร้อมทำงานในชีวิตประจำวัน
3. กำจัดความเห็นแก่ตัว หรือเจ้าอารมณ์ลงได้
4. ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องตามธรรมเนียมคลองธรรม
5. ทำให้เกิดความรู้ ความบริสุทธิ์ใจ บรรลุมรรค ผล นิพพานได้

อคติ 4 (ความลำเอียง 4 ประการ)

(วิทย์ วิศทเวทย์, และเสถียรพงษ์ วรรณปก, 2533, หน้า 24 –27)

ความหมาย

ความลำเอียง หมายถึง การปฏิบัติต่อคนอย่างไม่เสมอหน้ากันคือปฏิบัติอย่างไม่ชอบธรรม สิ่งตรงข้ามกับความลำเอียง คือความยุติธรรม ซึ่งการปฏิบัติต่อคนอย่างไม่เสมอหน้ากันนั้น

โทษของความลำเอียง

ความลำเอียงคือสิ่งตรงข้ามกับความยุติธรรมคนทุกคนต้องการความยุติธรรม แต่ไม่ต้องการได้รับความลำเอียง ความยุติธรรมมีคุณค่าอย่างไรนั้นแทบไม่ต้องอธิบายเพราะทุกคนต้องการความยุติธรรมและอยากเห็นสังคมที่เต็มไปด้วยความยุติธรรม

ประเภทของความลำเอียง

พระพุทธศาสนากล่าวถึงสาเหตุของความลำเอียงไว้ โดยแบ่งความลำเอียงออกเป็น 4 ประเภทตามสาเหตุ ความลำเอียงนี้เรียกว่า “อคติ 4” มีดังต่อไปนี้

1. ฉันทาคติ คือลำเอียงเพราะชอบความชอบเป็นความรู้สึกอย่างหนึ่งซึ่งเกิดได้กับทุกคน ทุกเวลา การที่เราจะชอบใครไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไร ถ้าความชอบนั้นไม่เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจ และการปฏิบัติของเราต่อผู้อื่น แต่ถ้าความชอบเข้ามามีส่วน ความลำเอียงอาจเกิดขึ้นได้

2. โทสาคติ คือลำเอียงเพราะชัง ความชังทำให้เกิดความลำเอียงได้พอ ๆ กับความชอบ สำหรับคนที่เกลียดเรามาก ๆ เช่น คู่แข่ง ศัตรูหรือคนที่เคยทำให้เราเจ็บใจ เราอาจกลายเป็นคนลำเอียงได้โดยไม่รู้สีกตัว คนบางคนพอเราเห็นหน้าก็รู้สึกไม่ถูกชะตาทันทีโดยไม่มีเหตุผล แต่ความลำเอียงที่เราปฏิบัติกับคนแบบนี้ บางที่เราอาจรู้สึกตัวว่าเรากำลังลำเอียง แต่ก็มีได้แปลว่าเราสามารถสลัดความลำเอียงออกไปได้เสมอ

3. โมหาคติ คือความลำเอียงเพราะหลง ความหลงในที่นี้หมายถึงความเขลาด้วยความโง่เขลาและความมึนงงทำให้เกิดความลำเอียงได้ง่ายเหมือนกันความลำเอียงประเภทนี้มักจะเกิดขึ้นโดยมิได้ตั้งใจ แต่เกิดเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รีบตัดสินใจโดยมิได้พิจารณาโดยรอบคอบ ทำให้คนผิดกลายเป็นคนถูก คนถูกกลายเป็นคนผิด แม้จะมีได้มีเจตนา ก็ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น

การที่จะหลีกเลี่ยงความลำเอียงประเภทนี้ได้ก็คือ ต้องพยายามทำตนให้เป็นคนใจเย็น ไม่ว่าความต้องใจกว้างรับฟังความคิดเห็นหลายด้านเพื่อประกอบการตัดสินใจ และมีหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ก็ต้องศึกษาหาความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่นั้นให้ดี เช่น ถ้าได้รับมอบหมายให้เป็นกรรมการตัดสินแข่งขันฟุตบอลก็ต้องศึกษากติกาให้ถ่องแท้ เป็นต้น

4. ภยาคติ คือลำเอียงเพราะกลัว คนเราอาจตัดสินคนผิดให้เป็นคนถูก หรือตัดสินคนถูกให้เป็นคนผิดได้เพราะความกลัว เช่น กลัวอันตรายจะมาถึงตนหรือครอบครัวกลัวเสียหาย กลัวคนเกลียด กลัวจะไม่ได้สิ่งที่ต้องการ เป็นต้น ความกลัวเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คนเราปฏิบัติหน้าที่ด้วยความลำเอียง เช่น หัวหน้าเห็นลูกน้องคนหนึ่งทำผิดก็ไม่ลงโทษเพราะกลัวว่าบิดาของลูกน้องคนนี้จะกลั่นแกล้งบุตรของตนที่ทำงานอยู่ด้วย

การสลัดความลำเอียงประเภทนี้ อาจจะยากกว่าการสลัดความลำเอียงประเภทอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วเพราะความกลัวเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์คนโดยทั่วไปพยายามหลีกเลี่ยงภัยอันตราย ยิ่งภัยอันตรายที่จะเกิดกับชีวิตร่างกายของคนและบุตรภรรยาแล้วก็หาทางให้พ้นอย่างสุดความสามารถ แต่มนุษย์ก็เป็นสัตว์ประเสริฐที่สามารถควบคุมสัญชาตญาณให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสมได้ ดังนั้น การหลุดพ้นจากอคติประเภทนี้ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้สำหรับมนุษย์ เราจะต้องฝึกตนให้เป็นคนกล้าต้องยึดความชอบธรรมเหนือสิ่งอื่นใดต้องระลึกอยู่เสมอว่า สังคมที่คนทำผิดไม่ถูกลงโทษ คนทำถูกไม่ได้รับรางวัลตามควร จะมี

แต่ความปั่นป่วนไม่อาจดำรงอยู่ได้หากเราเริ่มกลัวขึ้นทีละน้อย คนอื่น ๆ ก็จะเอาแบบอย่างหรือทำตาม สังคมก็จะมีแต่คนล้มเอียง แต่ถ้าทุกคนเป็นคนกล้าสามารถหลุดพ้นจากอคติประเภทนี้ได้เมื่อนั้นสังคมก็จะเป็นปกติสุข แต่การภูมิใจที่มีส่วนสร้างความยุติธรรมและความสงบสุข ให้เกิดขึ้นในสังคมของเรา

อิทธิบาท 4 (กรมวิชาการ, 2545 หน้า 50)

อิทธิบาท 4 คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ มี 4 ประการ

1. ฉันทะ ความพอใจ คือความต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอแล้วพร้อมปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้น
2. วิริยะ ความเพียรคือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาชนะ ไม่ท้อถอย
3. จิตตะ ความคิด คือตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจจดจ่อใฝ่ไม่ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอย
4. วิมังสา ความไตร่ตรองหรือทดลอง คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อที่ยัง有疑问ในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผน วัดผลคิดค้นวิธี แก้ไขปรับปรุงตัวอย่าง เช่น ผู้ทำงานทั่ว ๆ ไป อาจจำสั้น ๆ ว่า รั้งงาน สู้งาน ใส่ใจงาน และทำงานด้วยปัญญา เป็นต้น

ความกตัญญูทศเวทิต่อศาสนา (อำนาจ พุทธิ และคณะ, 2547, หน้า 31 – 32)

พระพุทธศาสนามีพระรัตนตรัยเป็นหลักที่พึ่งทางจิตใจของพุทธศาสนิกชน จึงเป็นหน้าที่ที่พุทธศาสนิกชนจะต้องแสดงความกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาตลอดจนพระธรรมคำสอนให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้
2. นำหลักธรรมคำสอนมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองในชีวิตประจำวัน
3. ช่วยกันปกป้องคุ้มครองสถาบันศาสนา ศาสนสถาน ศาสนวัตถุมิให้เสื่อมหรือเสียหาย
4. ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการช่วยสอดส่องดูแลและกำจัดผู้แปลกปลอมที่เข้ามาบ่อนทำลายศาสนา
5. ทำบุญใส่บาตรเพื่อเป็นการสืบทอดพระศาสนาตามโอกาส
6. ร่วมแรงร่วมใจตลอดจนบริจาคทรัพย์ตามกำลังเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา
7. อุปสมบทตามประเพณีเมื่อมีอายุครบ เพื่อดำรงพระพุทธศาสนา
8. มีส่วนร่วมในศาสนพิธีตามโอกาสหรือวันสำคัญ

มงคล 38 (อานวย พุทธิ และคณะ, 2547, หน้า32 – 34)

มงคล หมายถึงข้อปฏิบัติธรรมที่ทำให้เกิดความสุข ความเจริญพระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ มี 38 ข้อ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรศึกษาเรียนรู้ 3 ข้อ คือ

1. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นผู้มีปัญญา มีความฉลาด รู้ถึงความเจริญก้าวหน้า ความเสื่อมของชีวิต เข้าใจและปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม ผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนต้องเป็นผู้รู้ตัวจริง และรู้ถูกต้อง เรียกว่าเป็นพหูสูต โดยมีวิธีการคือ ต้องรู้จักฟังเพราะการฟังทำให้ได้รับความรู้ แล้วนำมาคิดไตร่ตรองและปฏิบัติได้ถูกต้อง จึงเป็นผู้มีความสุขความเจริญเป็นมงคลแก่ตนเอง

พระพุทธเจ้าตรัสว่า คนในโลกนี้มี 4 พวก คือ

พวกที่ 1 เรียนน้อย รู้ไม่ดี หมายถึง ผู้ที่ไม่ศึกษาเล่าเรียนและไม่รู้อะไรดี อะไรชั่ว จึงตกเป็นเหยื่อความชั่ว ชีวิตที่เกิดมาไม่มีความหมาย

พวกที่ 2 เรียนน้อย รู้ดี หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก แต่มีความฉลาดรู้คิดว่าอะไรดี ถูกต้อง อะไรไม่ดีไม่ถูกต้องรักษาตนให้มีธรรมไม่ตกอยู่ในความชั่วเอาตัวรอดได้ดี

พวกที่ 3 เรียนมากแต่รู้ไม่ดี หมายถึงคนที่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมากมีความรู้มีความสามารถ แต่นำไปใช้ในทางที่ผิด จึงทำให้ชีวิตมีความเสื่อมและอาจทำให้สังคมเดือดร้อน

พวกที่ 4 เรียนมาก รู้ดี หมายถึงผู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมามาก มีสติปัญญา และมีความสามารถสูง ได้นำมาใช้ประโยชน์แก่ตนเองละช่วยผู้อื่น ได้ปฏิบัติตนอยู่ในธรรม เป็นพวกที่เรียกว่าพหูสูต

2. การงานไม่อากุล

การงาน หมายถึงการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีวิตตนเอง ซึ่งเป็นอาชีพสุจริต ไม่อากุล หมายถึง ไม่คั่งค้าง เสร็จตามเวลาที่กำหนด

ดังนั้น การทำงานต่าง ๆ จึงควรทำให้เสร็จตามกำหนดเวลาจึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เกิดความสุข ความเจริญ

3. ความอดทน หมายถึงความอดทนของร่างกายและจิตใจในการสู้กับความทุกข์ยากตรากตรำ ความเจ็บแค้นและกิเลสต่าง ๆ ความอดทนเป็นคุณธรรมที่สามารถฝึกให้เกิดขึ้นกับทุกคนได้ ทำให้ชนะอุปสรรค มีความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญาควบคุมตัวเองให้มีเหตุผล และไม่หวั่นไหวต่อกิเลสตัณหา

ความอดทนมี 4 ลักษณะ คือ

3.1 อดทนต่อความเจ็บปวดเมื่อเจ็บไข้ไม่สบาย ก็ไม่ควรโวยวายหรือคร่ำครวญจนเกินไป ไม่เอาแต่ใจตนเอง

3.2 อุดหนุนต่อความเหนื่อยยาก ในการเรียนและการทำงานต้องก็มีความลำบาก ความเหนื่อยยากตรากตรำ ต้องฝึกความอดทน สร้างความขยันหมั่นเพียรเพื่อให้กิจการงาน มีความสำเร็จ

3.3 อุดหนุนต่อความโกรธเจ็บแค้นใจ เมื่อมีผู้มากล่าวร้ายดูหมิ่นเหยียดหยามต้อง อุดหนุนไม่โต้ตอบ ระวังความโกรธในจิตใจให้ได้โดยการแผ่เมตตา

3.4 อุดหนุนต่อกิเลสตัณหา ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ซึ่งเป็นสิ่งที่ ทำให้จิตใจเศร้าหมอง เป็นทุกข์ ต้องมีสติปัญญารู้จักคิดไตร่ตรองมีเหตุผลฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง

ผู้มีความอดทนอดกลั้นสูงจะเป็นผลให้เกิดคุณธรรมข้ออื่นอีกหลายประการและทำให้ชีวิตมีความสุขความเจริญอันเป็นมงคลตลอดกาล

รูปแบบการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

เทคนิคการเรียนรู้อย่างร่วมมือ แบบการประสบความสำเร็จเป็นทีม (Student Teams Achievement Division (STAD))

1. ความหมายของ STAD

S มาจากคำว่า Student แปลว่า นักเรียน

T มาจากคำว่า Teams แปลว่า กลุ่ม

A มาจากคำว่า Achievement แปลว่า ความสำเร็จ

D มาจากคำว่า Division แปลว่า การแบ่งปัน

STAD คือ Student Teams Achievement Division แปลว่า เทคนิคการเรียนรู้อย่างร่วมมือ แบบการประสบความสำเร็จเป็นทีม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ Student Teams Achievement Division (STAD)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างร่วมมือ Student Teams Achievement Division (STAD)

ทฤษฎีสนามของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) ทฤษฎีและวิธีการศึกษาเรื่องพลังกลุ่ม เกิดจากแนวคิดของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) นักวิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยาสังคมชาว เยอรมัน ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคนในแง่ของพฤติกรรมของมนุษย์ ต่อมาในปี ค.ศ.1930-1934 เลวินและคนอื่นๆ ได้ศึกษาทำการทดลองเกี่ยวกับกลุ่มในสังคม การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในกลุ่มและความเป็นผู้นำแบบต่างๆและต่อมาเลวิน ได้สร้างทฤษฎีสนามขึ้นและเริ่มใช้คำว่าพลังกลุ่ม(Group Dynamics) และทฤษฎีที่มีอิทธิพลมากต่อการสร้างหลักการของพลังกลุ่มคือ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ของฟรอยด์ (Freud) ซึ่งหน่วยงานแรกๆที่ทำงานเกี่ยวกับ พัฒนาการกลุ่ม คือ National Training Laboratory on Group Development ตั้งอยู่ที่มณฑล Bethaic Maine ในปีค.ศ.1947 หน่วยงานนี้ทำงานเกี่ยวกับการฝึกทักษะที่จำเป็นหรือส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ตลอดจนการปฏิบัติของบุคคลแต่ละคนในฐานะที่เป็น

สมาชิกในกลุ่มสำหรับประเทศไทยเรื่องของกลุ่ม เริ่มเข้ามีบทบาทในวงการต่างๆเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2515 โดยมีนักการศึกษาหลายคนเช่น ดร. ทิศนา ขัมมณี, ศาสตราจารย์นายแพทย์ ทองจันทร์ หงส์ลลธรรม, รองศาสตราจารย์นายแพทย์เมืองทอง ขัมมณี, ดร. สุทธิพันธ์ กรลักษณ์, ดร. หลุย จำปาเทศ และ ดร. ทองอินทร์ วงศ์โสธร เป็นต้นได้นำความรู้ด้านนี้มาเผยแพร่ในวงการต่าง ๆ เช่น วงการฝึกหัดครู วงการศึกษา วงการธุรกิจ และในหน่วยงานต่าง ๆ มากมายทั้งของรัฐและเอกชน (กิริติ ศรีสุชาติ, 2544, หน้า 27)

การเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (Student Team Achievements Division หรือ STAD) ซึ่งพัฒนาโดย สลาวิน (Slavin, 1978 : 5 - 73) ได้กล่าวไว้ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมกับหลายๆวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษา ศิลปะและวิทยาศาสตร์ เป็นต้น โดยครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คนโดยจัดให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถ เพศ เชื้อชาติ แตกต่างกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ในการสอนครูจะเป็นผู้สอน บทเรียนแล้วนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยทุกคนในกลุ่มต้องแน่ใจว่าสมาชิกในกลุ่มของตนได้เรียนรู้บทเรียนอย่างแจ่มแจ้ง สุดท้ายจะมีการประเมินผลการเรียนเป็นรายบุคคล โดยไม่มีการช่วยเหลือกัน คะแนนของแต่ละคนจะถูกเปลี่ยนเป็นคะแนนของกลุ่ม

แนวคิดหลักของการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ คือการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนตั้งใจเรียนและช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในกลุ่มให้เรียนรู้ที่ครูสอนอย่างแจ่มแจ้ง และถ้านักเรียนต้องการให้กลุ่มของตนประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลก็จะต้องช่วยเหลือกัน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจบทเรียนทุกคนต้องกระตุ้นสมาชิกในกลุ่มทำให้ดีที่สุด สร้างความเข้าใจว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ มีค่าและสนุก นักเรียนทำงานร่วมกันหลังจากครูจบบทเรียนอภิปรายข้อขัดแย้ง และช่วยเหลือคนอื่นที่ประสบปัญหา ช่วยกันหาทางวิธีแก้ปัญหาหรืออาจจะมีการสอน การติว ชี้จุดเด่นและด้อยของกันและกันเพื่อช่วยให้แต่ละคนประสบความสำเร็จในการสอน สลาวินยังได้กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ว่า มีองค์ประกอบหลักสำคัญ 5 ประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (ศศิธร ม่านทอง, 2544, หน้า 34 - 35)

1. การนำเสนอบทเรียน เป็นการสอนโดยตรงหรือการสอนโดยวิธีการบรรยายแบบ อภิปราย เป็นการสอนโดยครูและรวมถึงการใช้สื่อการสอนต่างๆ การนำเสนอบทเรียน ในการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์แตกต่างจากการสอนปกติเพียงนักเรียนได้เข้าใจระบบ การเรียน และจะต้องระลึกเสมอว่าต้องตั้งใจเรียนในขณะที่มีการนำเสนอบทเรียนเพื่อจะช่วยให้ ทำการทดสอบได้ดี ช่วยเหลือเพื่อนให้เข้าใจในบทเรียน สามารถทำคะแนนให้กลุ่มได้สูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนด

2. การทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนแต่ละกลุ่มจะมีจำนวนสมาชิก 4 - 5 คนประกอบด้วย คนมีความสามารถ เพศ เชื้อชาติและอื่นๆ แตกต่างกัน งานสำคัญของกลุ่มคือการเตรียมสมาชิก ทุกคนให้พร้อมที่จะทดสอบในขั้นสุดท้าย อันส่งผลต่อผลงานของกลุ่มด้วย หลังจากที่ครูสอน แต่ละกลุ่มจะศึกษาใบตรวจหรืออุปกรณ์อื่นๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการอภิปรายปัญหาาร่วมกัน

เปรียบเทียบคำตอบ แกะไขการเข้าใจผิดของเพื่อนสมาชิก การทำงานของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ จุดเน้นอยู่ที่สมาชิกจะทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อกลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกทุกคนได้รับการเรียนรู้จากเพื่อน มีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน รวมทั้งพัฒนาการยอมรับนับถือในตนเอง

3. การทดสอบ ภายหลังจากนำเสนอบทเรียนของครูและนักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มแล้วครูจะทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลนักเรียนไม่ได้รับอนุญาตให้ช่วยเหลือกัน ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเรียนรู้บทเรียนที่ครูสอน

4. คะแนนพัฒนาการรายบุคคลเป็นสิ่งกำหนดความสำเร็จในการเรียนเพื่อให้แต่ละคนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนเพียงพยายามเรียนรู้บทเรียนเพื่อทำคะแนนสอบภายหลังการเรียนให้มากกว่าคะแนนครั้งก่อน คะแนนพัฒนาการแต่ละคนจะนำมาเทียบเป็นคะแนนกลุ่ม นักเรียนที่เรียนช้าจึงสามารถทำคะแนนให้แก่กลุ่มได้เช่นเดียวกับนักเรียนเก่ง

5. การพิจารณาผลงานเป็นกลุ่ม กลุ่มจะได้รับรางวัล ถ้าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้จากคะแนนพัฒนาการของสมาชิกแต่ละคนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดให้ ทุกกลุ่มมีโอกาสได้รับรางวัลเพราะไม่ได้แข่งขันกับผู้อื่น

ทิสนา แคมมณี และเยาวภา เตชะคุปต์ (2522, หน้า 10 – 12) ได้สรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสถาน (Field Theory) ของเคิร์ท เลวิน ไว้ ดังนี้

1. พฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
2. โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน
3. การรวมกลุ่มแต่ละครั้ง ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มโดยปฏิสัมพันธ์ในรูปการกระทำ (action) ความรู้สึก (feeling) และความคิด (thinking)

ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory)

อารี พันธุ์ณี (2542, หน้า 198 – 200) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ดังนี้

1. การชมเชยและการตำหนิ ทั้งการชมเชยและการตำหนิจะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยกันทั้งสองอย่าง จากการพิจารณาโดยละเอียดเกี่ยวกับอิทธิพลของการชมเชยและการตำหนิ ปรากฏว่าโดยทั่วไปแล้วการชมเชยจะให้ผลดีกว่าการตำหนิบ้างเล็กน้อย เด็กโตชอบการชมเชยมากกว่าการตำหนิ การชมเชยและการตำหนิมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก และเด็กที่เรียนดีนั้น เมื่อถูกตำหนิจะมีความพยายามมากกว่าที่ได้รับคำชมเชย

2. การทดสอบบ่อยครั้ง คะแนนการสอบเป็นสิ่งจูงใจมีความหมายต่อนักเรียนอย่างมาก การทดสอบบ่อยครั้งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียน สนใจ เอาใจใส่อย่างจริงจังมากขึ้น และส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนด้วย

3. การค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่จะทำให้นักเรียนสนใจใคร่ใฝ่รู้ เพื่อให้เด็กค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง หัวข้อเหล่านี้อาจเป็นเรื่องที่น่าสนใจ น่าสงสัย ไม่แน่ใจ หรือเกิดความรู้สึกขัดแย้งกันได้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ จนกว่าจะสามารถค้นคว้าหาความรู้มาสนองความสนใจนั้นได้ อย่างไรก็ตามการกำหนดหัวข้อต้องพึงระวังอย่าให้ยากเกินความสามารถหรือต้องใช้เวลานานเกินไป เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเบื่อหน่ายและหมดความสนใจ และทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ของนักเรียนคนนั้นได้

4. วิธีการที่แปลกใหม่ ควรนำวิธีการที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อเร้าความสนใจโดยใช้วิธีการใหม่ ซึ่งนักเรียนไม่เคยคาดคิดหรือมีประสบการณ์มาก่อน เช่น การให้นักเรียนร่วมกันวางแผนโครงประเมินผลการเรียนการสอน ให้นักเรียนช่วยกันคิดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทั้งแปลกใหม่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีแรงจูงใจในการเรียนการสอน

5. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมายครูควรตั้งรางวัลล่วงหน้าแก่งานที่นักเรียนทำสำเร็จ เพื่อยั่วให้นักเรียนพยายามมากขึ้น และการให้รางวัลก่อนการเรียนรู้ก็ได้เพื่อให้เด็กทราบถึงผลที่เกิดจากการเรียนรู้ใหม่ครูควรพยายามให้เด็กมีโอกาสได้รับแรงเสริมอย่างทั่วถึงกันไม่ควรเน้นเฉพาะผู้ที่ชนะแข่งขันเท่านั้น แต่อาจให้รางวัลในการแข่งขันกับตนเองได้

6. ให้อะไรอย่างสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและคาดไม่ถึง การยกตัวอย่างประกอบการสอนเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยแล้ว เพื่อให้นักเรียนเข้าใจง่ายและรวดเร็วขึ้น

7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน การนำเอาสิ่งใหม่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยรู้มาก่อน จะทำให้เข้าใจง่ายและชัดเจนขึ้นซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น เพราะคาดหวังไว้ว่าจะได้นำเอาสิ่งที่เรียนใช้ประโยชน์และเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไป

8. เกมและการละเล่นละคร การสอนที่让孩子ได้ปฏิบัติจริง ทั้งในการเล่นเกมนและแสดงละคร ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นด้วย

9. สถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนไม่พึงปรารถนา สถานการณ์ในชั้นเรียนที่อาจทำให้นักเรียนเบื่อ ไม่พอใจ ขัดแย้ง ควรหาทางลดหรือจัดความเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียน อาจทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนได้

การเรียนแบบร่วมมือแบบแรกที่ได้รับการพัฒนา John Hopkins University (Slavin, 1987) เรียกชื่อในภาษาอังกฤษว่า Student Teams Achievement Division (STAD) ประกอบด้วย กิจกรรมที่เป็นวงจรตามลำดับขั้นดังนี้

1. ครูสอนบทเรียน
2. นักเรียนในกลุ่มทำงาน ร่วมกันทำตามที่ครูกำหนด ให้เปรียบเทียบคำตอบ ซักถาม อภิปราย และตรวจคำตอบกัน

3. นักเรียนได้รับคำแนะนำให้อธิบายวิธีทำแบบฝึกหัดให้เพื่อนฟังด้วยไม่ใช่บอกแต่คำตอบเท่านั้น

4. เมื่อจบบทเรียน ครูจึงให้ทำแบบทดสอบสั้นๆซึ่งนักเรียนแต่ละคนต้องทำด้วยตนเองจะช่วยกันไม่ได้

5. ครูตรวจผลทดสอบของนักเรียน โดยคะแนนที่นักเรียนทำได้ในการสอบจะถือเป็นคะแนนรายบุคคล แล้วนำคะแนนรายบุคคลไปแปลงเป็นคะแนนของกลุ่ม

6. นักเรียนคนใดทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อน จะได้รับคำชมเชยเป็นรายบุคคล และกลุ่มใดทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนจะได้รับคำชมเชยทั้งกลุ่ม

เงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมมือแบบ STAD มี 2 ประการคือ

1. เป้าหมายของกลุ่ม (group goal) เงื่อนไขนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับตัวผู้เรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มจำเป็นต้องให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้รับทราบเป้าหมายของกลุ่มในการร่วมมือกันทำงาน ถ้าปราศจากเงื่อนไขข้อนี้งานจะสำเร็จไม่ได้เลย

2. ความรับผิดชอบต่ตนเอง (individual accountability) สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่ตนเองเท่าๆ กับรับผิดชอบต่กลุ่ม กล่าวคือกลุ่มจะได้รับการชมเชยหรือได้รับคะแนน ต้องเป็นผลสืบเนื่องมาจากคะแนนรายบุคคลของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะนำไปแปลงเป็นคะแนนของกลุ่ม

ทั้งสองเงื่อนไขนี้มีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กัน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD กล่าวคือเป้าหมายของกลุ่มเป็นสิ่งจะทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มให้เรียนรู้ได้เหมือนตน ถ้าปราศจากเป้าหมายของกลุ่มก็จะทำงานผิดจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ดังนั้นนักเรียนจึงต้องทราบเป้าหมายของกลุ่มเพื่อความสำเร็จในการเรียน ที่ยิ่งไปกว่านั้นเป้าหมายของกลุ่มอาจจะช่วยให้นักเรียนผ่านพ้นความสงสัย ลังเล ไม่แน่ใจ ในการที่จะตั้งคำถามครู ถ้าปราศจากข้อนี้นักเรียนจะไม่กล้าถาม ในขณะที่เดียวกันถ้าปราศจากความรับผิดชอบต่ตนเองของสมาชิกในกลุ่ม นั่นคือหมายความว่าสมาชิก 2 หรือ 3 คนภายในกลุ่มเท่านั้นที่ต้องการทำงานเองทั้งหมด ส่วนที่เหลือจะไม่ลงมือปฏิบัติงานกับเพื่อนในกลุ่ม และไม่ให้ความร่วมมือ อันจะเป็นสาเหตุให้วิธีการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD ประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

3. หลักการพื้นฐานของการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD

การเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD นั้นสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องปฏิบัติตามหลักการพื้นฐาน 5 ประการ ดังต่อไปนี้ (กาญจนา อุปสาร, 2547, หน้า 73 -74)

1. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันเชิงบวก (positive interdependence) นักเรียนจะรู้สึกว่าคุณจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นในการที่จะทำงานกลุ่มให้สำเร็จ กล่าวคือ “ร่วมเป็นร่วมตาย” วิธีการที่

จะทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนี้อาจทำได้โดยทำให้มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น ถ้านักเรียนทำได้คะแนนกลุ่มได้สูงแต่ละคนจะได้รับรางวัลร่วมกัน ประเด็นที่สำคัญที่สุดก็คือสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องทำงานกลุ่มให้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จนี้จะขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกทุกคน จะไม่มีการยอมรับความสำคัญหรือความสามารถของบุคคลเพียงคนเดียว

2. การติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรง (face To face interaction) เนื่องจากการฟังพาดูอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก มีใช้วิธีที่จะทำให้เกิดผลอย่างปาฏิหาริย์ แต่ผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการฟังพาดูอาศัยซึ่งกันและกันจะต้องพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างนักเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD ดังนั้น จึงควรมีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิดใหม่ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง และเหมาะสมที่สุด

3. การรับผิดชอบงานของกลุ่ม (individual accountability at group work) การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD จะถือว่าไม่สำเร็จจนกว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะได้เรียนรู้ในบทเรียนทุกคนหรือได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มให้เรียนรู้ทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องวัดผลการเรียนของแต่ละคน เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนไม่เก่ง บางทีครูอาจใช้วิธีทดสอบสมาชิกในกลุ่มเป็นรายบุคคล หรือสุ่มเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มเป็นผู้ตอบด้วยวิธีดังกล่าวกลุ่มจะต้องช่วยกันเรียนรู้และช่วยกันทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองเป็นพื้นฐานซึ่งทุกคนจะต้องเข้าใจและรู้แจ้งงานที่ตนรับผิดชอบ อันก่อให้เกิดผลสำเร็จของกลุ่มตามมา

4. ทักษะในความสัมพันธ์กับกลุ่มเล็กและผู้อื่น (social skills) นักเรียนทุกคนไม่ได้มาโรงเรียนพร้อมกับทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะช่วยนักเรียนในการสื่อสาร การเป็นผู้นำ การไว้ใจผู้อื่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ความขัดแย้งครูควรจัดสถานการณ์ที่จะส่งเสริมนักเรียนได้ใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และในกลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ครูควรสอบทักษะและมีการประเมินการทำงานของกลุ่มนักเรียนด้วย การที่จัดนักเรียนที่ขาดทักษะในการทำงานกลุ่มมาทำงานร่วมกัน จะทำให้การทำงานนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เพราะกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงการจัดให้นักเรียนมานั่งทำงานเป็นกลุ่มเท่านั้น ซึ่งจุดนี้เป็นหลักการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD แตกต่างจากการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมที่เคยใช้กันมานาน

ทักษะการทำงานกลุ่มนี้เองที่จะทำให้ให้นักเรียนช่วยเหลือกัน เอื้ออาทรในการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน และมีการร่วมมือในกลุ่ม ดังนั้น ทุกคนจึงเกิดการเรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการกลุ่ม หมายถึงการให้นักเรียนมีเวลาและใช้กระบวนการวิเคราะห์ว่ากลุ่มทำงานได้เพียงใด และสามารถใช้ทักษะสังคมและมนุษยสัมพันธ์ได้เหมาะสม กระบวนการ

กลุ่มนี้จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มทำงานได้ผลดี ในขณะที่สัมพันธภาพในกลุ่มก็เป็นไปด้วยดี กล่าวคือกลุ่มจะมีความเป็นอิสระ โดยสมาชิกในกลุ่มสามารถจัดกระบวนการกลุ่มและสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวของพวกเขาเอง ทั้งนี้ ข้อมูลย้อนกลับจากครูหรือเพื่อนนักเรียนที่เป็นผู้สังเกต จะช่วยให้กลุ่มได้ดำเนินการได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD (กาญจนา อุปสาร, 2547, หน้า 74 -75)

STAD เป็นรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ที่ Robert Slavin และคณะ ได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่ง่ายที่สุดและใช้กันแพร่หลายที่สุด เหมาะสำหรับผู้สอนที่เลือกรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น (Class Presentation)
- ขั้นที่ 2 การเรียนกลุ่มย่อย (Team Study)
- ขั้นที่ 3 การทดสอบย่อย (Test)
- ขั้นที่ 4 คะแนนในการพัฒนาตนเอง (Individual Improvement Scores)
- ขั้นที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง (Team Recognition)

ขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการสอนแบบ STAD ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนขยายได้

ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน โดยทำเป็นกิจกรรมตามลำดับดังนี้

กิจกรรมที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีที่เหมาะสมกับเนื้อหา

กิจกรรมที่ 2 ครูอธิบายวิธีการเรียนในเนื้อหาบทเรียนพร้อมทั้งมีอุปกรณ์

ประกอบ

กิจกรรมที่ 3 ครูอธิบายวิธีที่ทำให้การเรียนได้รับความสำเร็จสูงสุด

กิจกรรมที่ 4 ครูแนะนำว่าทุกคนต้องเรียนรู้เนื้อหาอย่างถ่องแท้ด้วยตนเองหรือวิธีสร้าง ความสัมพันธ์กับเพื่อนภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 2 การเรียนกลุ่มย่อย ทำเป็นกิจกรรมตามลำดับดังนี้

กิจกรรมที่ 1 แจงให้นักเรียนทราบว่าสมาชิกกลุ่มย่อยมีจำนวน 4 – 5 คน โดยเอาสมาชิกของทั้งห้องทั้งหมดหารด้วย 4 จะได้กลุ่มละ 4 คน หากมีสมาชิกเกินก็เอาเศษที่เหลือไปเพิ่มกลุ่มละอีก 1 คน จะได้สมาชิกบางกลุ่มมี 5 คน

กิจกรรมที่ 2 เลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม โดยทุกกลุ่มจะต้องมีคนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน คนอ่อน 1 คน ต้องคละเปต คละความสามารถ

กิจกรรมที่ 3 ให้เข้ากลุ่มเรียน ภายในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันทุกเรื่อง เช่น เรื่องความรู้ คนเก่งต้องช่วยติวเนื้อหาบทเรียน ตลอดถึงการทำกิจกรรมอย่างถ่องแท้ให้ทั่วถึงทุกคน หากในกลุ่มไม่เข้าใจให้ปรึกษาครู การปรึกษากันในกลุ่มไม่ควรเสียงดังรบกวนกลุ่มอื่น

ขั้นที่ 3 การทดสอบย่อย หลังเรียนไป 1 – 2 ชั่วโมงนักเรียนต้องได้รับการทดสอบ ซึ่งทุกคนต้องทำข้อทดสอบตามความสามารถของตน ไม่ให้มีการช่วยเหลือกัน ทำเป็นกิจกรรมตามลำดับดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ศึกษาข้อทดสอบให้เข้าใจ

กิจกรรมที่ 2 ทำข้อทดสอบตามคำสั่งให้ครบถ้วน

กิจกรรมที่ 3 ตรวจทานแก้ไขหากพบข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 4 คะแนนในการพัฒนาตนเอง ทำกิจกรรมตามลำดับดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ตรวจข้อทดสอบโดยให้นักเรียนหรือครูเป็นผู้ตรวจ หากให้นักเรียนตรวจก็ให้แลกเปลี่ยนทำการตรวจพร้อมๆกัน เพื่อนักเรียนจะได้ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง

กิจกรรมที่ 2 ให้นักเรียนร่วมกันรวมคะแนนที่ได้แต่ละคน เพื่อเปรียบเทียบกับฐานของระดับคะแนนสอบดังนี้

คะแนนสอบย่อย	คะแนนพัฒนาตนเอง
ต่ำกว่าฐานคะแนน 10 คะแนนลงไป	0
ต่ำกว่าฐานคะแนน 1 - 10 คะแนน	10
เกินกว่าฐานคะแนน 1 - 10 คะแนน	20
เกินกว่าฐานคะแนน 10 คะแนนขึ้นไป	30
คำตอบถูกต้องหมด (ไม่ต้องดูฐานคะแนน)	30

กิจกรรมที่ 3 รวมคะแนนสมาชิกในกลุ่มแล้วหารด้วยสมาชิกในกลุ่มจะเป็นคะแนนของกลุ่ม

ขั้นที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการยกย่องและการยอมรับ นักเรียนและครูร่วมกันพิจารณาดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ให้นำคะแนนแต่ละกลุ่มประกาศ หรือติดตั้งให้เพื่อนทุกคนดู

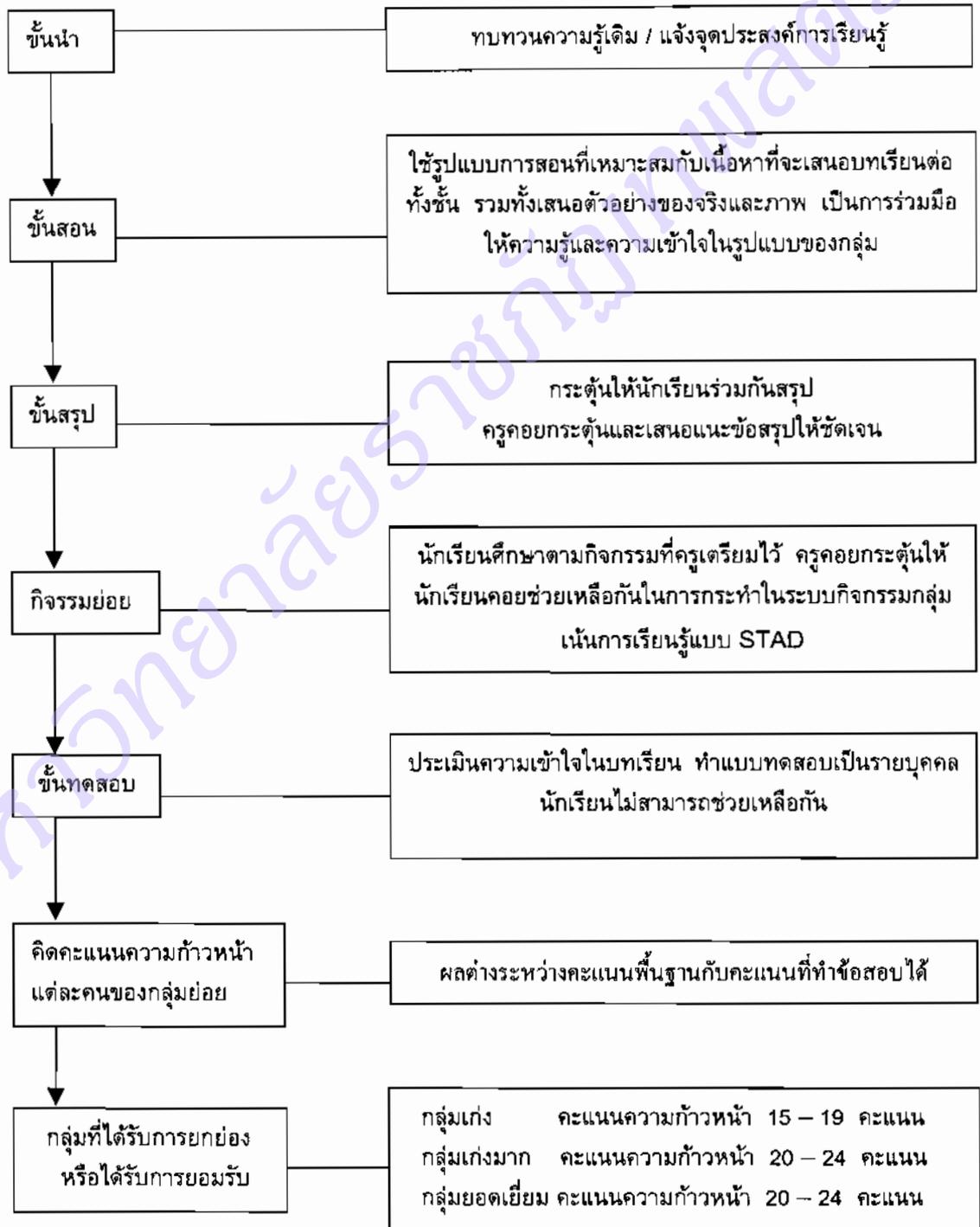
กิจกรรมที่ 2 ทุกคนช่วยกันพิจารณาว่ากลุ่มใดอยู่ในระดับใด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	รางวัล
15	GOOD TEAM
20	GREAT TEAM
25	SUPER TEAM

กิจกรรมที่ 3 เมื่อพบคะแนนของกลุ่มได้ตามเกณฑ์ที่กล่าวแล้วในกิจกรรมที่ 2 ให้นักเรียนร่วมกันสรุปว่ากลุ่มใดบ้างที่ได้รับการยกย่องและยอมรับ

กิจกรรมที่ 4 การให้รางวัล กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง เช่น การปรบมือ ติดชื่อคณะของกลุ่มที่ป้ายนิเทศในชั้นเรียนหรือหน้าชั้นเรียนการใช้คำพูดชมเชย นำคะแนนกลุ่มไปรวมเป็นผลสอบปลายภาคเรียน เป็นต้น

สรุปการจัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้แบบ STAD

ภาพ 2 สรุปการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD (เพ็ญประภา ซาดยานนท์, 2547, หน้า 48)

5. การเตรียมการสอนสำหรับการเรียนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

การสอนแบบ STAD สามารถใช้กับหลักสูตรการสอนที่ออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับการเรียนรู้เป็นกลุ่มของนักเรียน สามารถใช้ได้กับสื่อการสอนของครูสร้างขึ้น โดยการสร้างแบบฝึกทักษะ กระจายคำตอบและแบบทดสอบย่อยสำหรับแต่ละหน่วยที่ครูวางแผนที่จะสอน

การจัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน กลุ่มหนึ่งมีสมาชิก 4 คน สมาชิกจะแบ่งออกเป็นคนที่มีความสูง 1 คน คนปานกลาง 2 คน และคนเตี้ย 1 คน การคัดเลือกนักเรียนเข้ากลุ่มปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. ถ่ายเอกสารสรุปคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน 4 คน

2. จัดชั้นนักเรียน ในใบรายงานคะแนนของนักเรียนทั้งชั้นให้จัดลำดับชั้นของนักเรียนจากคะแนนสูงสุดไปหาคะแนนต่ำสุด ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ เช่น คะแนนทดสอบหรือเกรด เพื่อจัดชั้นความสามารถของนักเรียน

3. กำหนดจำนวนกลุ่ม ถ้าเป็นไปได้แต่ละกลุ่มควรมีสมาชิก 4 คนในการตัดสินใจว่าจะมีจำนวนกลุ่มเท่าไรให้หารจำนวนนักเรียนทั้งหมดด้วย 4 ถ้าหารลงตัวก็ได้จำนวนกลุ่มตามผลหารที่ได้ ถ้าหารไม่ลงตัวเหลือเศษ 1,2 หรือ 3 ก็จะได้ 1,2 หรือ 3 กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิก 5 คน เช่น ถ้านักเรียนในชั้นมีทั้งหมด 30 คนก็จะได้ 7 กลุ่ม โดย 5 กลุ่มแรก มีสมาชิก 4 คน และ 2 กลุ่มหลัง มีสมาชิก 5 คน

4. การจัดนักเรียนเข้ากลุ่มในการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มจะต้องรักษาความสมดุลภายในกลุ่มเพื่อที่ว่าแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับคะแนนต่างกันตั้งแต่สูง ปานกลาง ต่ำและระดับคะแนนเฉลี่ยทุกกลุ่มในชั้นควรจะเท่ากันใช้ตารางลำดับชั้นคะแนนของนักเรียนจัดแบ่งกลุ่มใส่ชื่อที่ลงไปบนชื่อของนักเรียนแต่ละคน เช่น ในชั้นเรียนมี 8 กลุ่มจะใช้อักษรชื่อกลุ่มตั้งแต่ A – H โดยเริ่มต้น จากนักเรียนคนแรกได้คะแนนสูงสุดเรียงลำดับต่อเนื่องกันมา ตั้งแต่ A ถึง H นักเรียนคนที่ 8- 9 จะถูกจัดอยู่ในกลุ่ม H คนที่ 10 อยู่ในกลุ่ม G คนต่อไปอยู่ในกลุ่ม F เรียงย้อนกลับไปเรื่อยๆจนถึงกลุ่ม A และเริ่มต้นกระบวนการใหม่จากนักเรียนคนสุดท้ายขึ้นมา โดยเริ่มต้นและจบลงที่อักษร A

5. เต็มข้อความลงในกระดาษบันทึก เขียนชื่อนักเรียนลงไปบนแต่ละกลุ่มในกระดาษบันทึกของครู โดยเว้นชื่อกลุ่มเอาไว้เพื่อกำหนดฐานคะแนนเบื้องต้น

ฐานคะแนนคำนวณมาจากคะแนนค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบย่อยในอดีต ถ้าครูเริ่มต้น STAD ภายหลังจากที่ทดสอบย่อยตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป จะใช้คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนเป็นฐานคะแนน หรือใช้เกรดสุดท้ายจากปีการศึกษาที่แล้วเป็นฐานคะแนน คะแนนการพัฒนาดนเองนั้นเรียนทำคะแนนให้กับกลุ่มของเขาบนพื้นฐานของระดับคะแนนสอบส่วนที่เกินกว่าคะแนน ดังนี้

คะแนนสอบย่อย	คะแนนพัฒนาตนเอง
ต่ำกว่าฐานคะแนน 10 คะแนนลงไป	0
ต่ำกว่าฐานคะแนน 1 - 10 คะแนน	10
เกินกว่าฐานคะแนน 1 - 10 คะแนน	20
เกินกว่าฐานคะแนน 10 คะแนนขึ้นไป	30
คำตอบถูกต้องหมด (ไม่ต้องดูฐานคะแนน)	30

จุดประสงค์ของการกำหนดฐานคะแนนและคะแนนปรับปรุงตนเอง เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนมีแรงจูงใจในการทำคะแนนสูงสุดให้แก่กลุ่ม ไม่ว่าจะเคยมีผลการเรียนในอดีตเป็นอย่างไรก็ตาม นักเรียนจะเข้าใจดีว่าเป็นการยุติธรรมที่จะเปรียบเทียบนักเรียนแต่ละคนด้วยผลการเรียนในอดีตของเขาเอง เนื่องจากนักเรียนทุกคนเข้าสู่ชั้นเรียนด้วยระดับทักษะ และประสบการณ์ที่แตกต่างกันในวิชาคณิตศาสตร์

คะแนนของกลุ่ม

การคำนวณคะแนนของกลุ่ม ให้นำคะแนนการพัฒนาตนเองของสมาชิกแต่ละคนมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกในทีมนั้น ปิดเศษทศนิยมทิ้งไป คะแนนของกลุ่มขึ้นอยู่กับคะแนนพัฒนาตนเองแทนที่จะเป็นคะแนนดิบที่ได้จากการทดสอบย่อย

การให้รางวัลของกลุ่ม

การให้รางวัลมี 3 ระดับ ขึ้นอยู่กับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนี้

หลักเกณฑ์ (คะแนนเฉลี่ยของทีม)	รางวัล
15	GOOD TEAM
20	GREAT TEAM
25	SUPER TEAM

ทุกกลุ่มมีสิทธิ์รับรางวัลทั้งนั้น แต่ละกลุ่มจึงมีได้แข่งขันกับกลุ่มอื่นๆ หลักเกณฑ์นั้นได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อจูงใจให้สมาชิกในทีมทำคะแนนให้เกินกว่าฐานคะแนนขั้นต่ำ สำหรับรางวัล "GREAT TEAM" และเกินกว่าฐานคะแนนตั้งแต่ 10 คะแนนขึ้นไป สำหรับรางวัล "SUPER TEAM" อาจจะเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์เหล่านี้ได้ถ้าจำเป็น

การแจกคืนแบบทดสอบชุดแรก

เมื่อแจกคืนแบบทดสอบย่อยชุดแรก (พร้อมด้วยฐานคะแนนของแบบทดสอบ และคะแนนการพัฒนาตนเอง) แก่ นักเรียน ครูต้องอธิบายระบบคะแนนพัฒนาตนเองให้นักเรียนฟัง และในการอธิบายควรเน้นในสิ่งต่อไปนี้

1. จุดประสงค์หลักของระบบคะแนนพัฒนาตนเอง การให้คะแนนขั้นต่ำสุดแก่ทุกคน เพื่อให้ นักเรียนเอาชนะและเพื่อเป็นฐานคะแนนขั้นต่ำจากผลการเรียนในอดีตซึ่งนักเรียนจะได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเดินไปสู่ความสำเร็จ มีความก้าวหน้าทางวิชาการมากขึ้น

2. นักเรียนจะต้องตระหนักว่าคะแนนของทุกคนในกลุ่มมีความสำคัญ สมาชิกทุกคนสามารถทำคะแนนสูงสุดให้แก่ทีมได้

3. ระบบคะแนนการพัฒนาดตนเองเป็นระบบที่ยุติธรรม เพราะทุกคนเพียงแต่แข่งขันกับตนเอง (ด้วยการพยายามพัฒนาผลการเรียนของตน) โดยไม่สนใจว่าเพื่อนร่วมชั้นคนอื่นๆจะได้คะแนนเท่าไร

การปรับฐานคะแนนใหม่

ทุกๆ ช่วงเวลา (จะบ่อยมากแค่ไหนขึ้นอยู่กับครู) ควรจะคำนวณคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบทุกครั้งแล้วปรับฐานคะแนนใหม่ให้กับนักเรียน

การเปลี่ยนทีม

ภายหลังจากจัดกลุ่ม STAD ได้ประมาณ 5 – 6 สัปดาห์ ควรทำการสับเปลี่ยนหมุนเวียนสมาชิกในกลุ่มใหม่ เพื่อให้ให้นักเรียนคนที่ทำคะแนนต่ำให้แก่กลุ่มได้มีโอกาสแก้ตัวใหม่ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นคนอื่นๆและเพื่อให้โปรแกรม STAD นำดีเอ็นดีอยู่เสมอ

การให้เกรด

ใบรายงานเกรดควรเป็นรายงานคะแนนสอบจริงของนักเรียน มิใช่รายงานคะแนนของกลุ่มหรือคะแนนการพัฒนาดตนเอง ครูอาจใช้คะแนนกลุ่มของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของเกรดก็ได้ เช่น คิดเป็น 20 % ของคะแนนทั้งหมด

6. ผลที่รับจากการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

1. ผลด้านพุทธิพิสัยแก่นักเรียน ดังนี้

1.1 มีความคงทนในการเรียนรู้

1.2 สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ทำให้เกิดการถ่ายโอนข้อเท็จจริงตามมโนคติและหลักการ

1.3 มีความสามารถทางภาษา

1.4 สามารถแก้ปัญหาได้

1.5 มีทักษะความร่วมมือในการทำงาน

1.6 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.7 เกิดความตระหนักและรู้จักใช้ความสามารถของตนเอง

1.8 มีความสามารถในการแสดงบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

2. ผลด้านจิตพิสัย ดังนี้

2.1 มีความสนุกสนานและเกิดความพอใจในการเรียนรู้

2.2 มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน

2.3 มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์

- 2.4 ลดความอคติและความลำเอียง
- 2.5 รู้จักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเอง
- 2.6 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2.7 ยอมรับการพัฒนาทักษะระหว่างบุคคล
3. ผลด้านทักษะพิสัย
  - 3.1 รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
  - 3.2 รู้จักหาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้
  - 3.3 สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
  - 3.4 เห็นความสำคัญของผู้อื่น
  - 3.5 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
  - 3.6 ทำให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรมในตัวนักเรียน
  - 3.7 สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประสบผลสำเร็จเป็นทีม (STAD)

การเรียนแบบกิจกรรมร่วมมือแบบ STAD จะประสบผลสำเร็จ

ขั้นที่ 1 การทดสอบ (Quizzes) หลังจากครูสอน และนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามที่กำหนดแล้ว นักเรียนต้องได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล โดยทำแบบทดสอบพร้อมทั้งทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง ห้ามผู้อื่นช่วยเหลือเพราะได้ถือว่าได้เรียนรู้ภายในกลุ่มอย่างดีแล้ว หากนักเรียนคนใดทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดตกลงไว้ถือว่าประสบผลสำเร็จขั้นที่ 1

ขั้นที่ 2 คะแนนพัฒนารายบุคคล (Individual Improvement Scores) คะแนนการพัฒนารายบุคคลนี้จะประสบผลสำเร็จเมื่อมีความตั้งใจอย่างจริงจัง และมุ่งหวังที่จะทำคะแนนให้สูงกว่าครั้งที่ผ่านมาเพื่อกลุ่มตนเองจะได้มีคะแนนสูงขึ้นด้วยฉะนั้นบุคคลใดที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนถือว่าประสบผลสำเร็จในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 3 การพิจารณาผลงานของกลุ่ม (Team Recognition) โดยนำคะแนนเฉลี่ยที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้มารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดกลุ่มจะได้รับประกาศยกย่องหรือได้รับรางวัลด้วยวิธีอื่นๆ ขั้นที่ 3 เป็นการตัดสินความสำเร็จของกลุ่มที่ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประสบผลสำเร็จเป็นทีม (STAD)

การสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

กระบวนการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545, หน้า 29 - 31) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมไว้ว่าต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยละวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน ผู้เรียนต้อง

ได้เรียนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้งในส่วนกว้างและส่วนลึก และจัดในทุกภาค และชั้นปี

หลักการเรียนการสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. จัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ เป็นแนวคิด ความรู้ ที่คงทน ยั่งยืน มากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่ เป็นเนื้อหาหรือข้อเท็จจริงที่มากกว่าที่จะศึกษาในสิ่งที่ เป็นเนื้อหาหรือข้อเท็จจริง ที่มากมาย กระจัดกระจายแต่ไม่เป็นแก่นสาร ด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียน และด้วยการประเมินผลที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาได้เรียนรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง

2. จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ การบูรณาการตั้งแต่หลักสูตร หัวข้อที่จะเรียน โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ พัฒนาการต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน ทั้งบูรณาการความรู้ ทักษะค่านิยม และจริยธรรมลงสู่การปฏิบัติจริงด้วยการใช้แหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีต่างๆ และสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ

3. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อนค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานในสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต ช่วยผู้เรียนให้ได้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

4. จัดการเรียนการสอนที่ท้าทาย คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมาย ที่วางไว้ในส่วนตนและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ให้ผู้เรียนใช้วิธีสืบเสาะ จัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง ใส่ใจและเคารพในความคิดเห็นของผู้เรียน

5. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ตัดสินใจการสร้างสรรค้ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเองทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง

ครูผู้สอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนเรียนรู้ได้ แม้ว่าอาจจะไม่ใช่เด็กทุกคนจะประสบความสำเร็จในการเรียนในระดับที่เท่ากัน

การจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ครูผู้สอนจะใช้วิธีสอนที่หลากหลายผสมผสานกันเหมือนกับการสอนอื่นๆ เพราะเหตุว่าไม่มีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว การสอนที่ดีที่สุดคือการสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนและนักการศึกษาในปัจจุบันรู้ว่า การพัฒนารูปแบบการสอน แบบต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับครูผู้สอน ซึ่งมีบุคลิกภาพต่างกัน ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และบริบทที่แตกต่างกันเป็นสิ่งที่ไม่ได้ ครูผู้สอนบางคนและนักเรียนบางกลุ่มอาจชอบใช้วิธีสอนเป็นรายบุคคล ครูบางคนและนักเรียนบางกลุ่มอาจชอบใช้วิธีสอนด้วย

การอภิปราย การทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนบางคนและบางกลุ่มอาจชอบใช้ทั้งสองวิธี อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนจะต้องมีความยืดหยุ่น ใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนบ้าง พร้อมทั้งมีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดีด้วย

การสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ด้วยทั้งการสอนแบบบูรณาการ และการสอนแบบแยกวิชา ด้วยเหตุผลที่ว่า การสอนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้วยวิธีการบูรณาการนั้น มีเหตุผลที่สนับสนุนอย่างน้อย 3 ประการคือ ความเหมาะสมด้านปรัชญา ความเหมาะสมด้านจิตวิทยา และความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของวิชาความรู้สมัยใหม่ กล่าวคือ

1. เหตุผลในด้านความเหมาะสมทางด้านปรัชญา เนื่องจากการจัดการศึกษาภาคบังคับนั้น เรื่องที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จะต้องมีประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้เรียน และสังคมโดยรวมและผู้เรียนเองก็ต้องการความแน่ใจว่าสิ่งที่เขาถูกบังคับให้เรียนนั้นจะต้องเกิดประโยชน์แก่ตัวเขาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้นการสอนแบบบูรณาการ จึงมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งในการพัฒนาตนเองและสังคม

2. เหตุผลในด้านความเหมาะสมทางด้านจิตวิทยา การสอนแบบการบูรณาการ เป็นการสอนที่พยายามจะตอบสนองธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากเด็กมักจะมองโลกเป็นหน่วยเดียวแต่ก็จะตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับทุกเรื่องทุกวิชา ดังนั้นบทบาทของครูที่ควรจะทำก็คือครูผู้สอนจะต้องจัดประสบการณ์และช่วยชี้แนะ ช่วยเหลือวิธีการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบที่มาจากความรู้หลาย ๆ ด้าน หลายวิชารวมทั้งขั้นตอนในกระบวนการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้เรียนด้วย

3. เหตุผลในด้านความสอดคล้อง กับความเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของวิชาความรู้สมัยใหม่ ปัจจุบันวิชาต่าง ๆ จะมีการเชื่อมโยงความรู้เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดวิชาใหม่ๆ เพิ่มขึ้นหลายวิชา เช่น ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์การเกษตร ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ฯลฯ และโดยเฉพาะคำว่า "สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม" ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นสนามวิชาที่ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ที่แยกเป็นอิสระต่อกัน แต่ในแต่ละวิชานั้นก็ยังมีเนื้อหาจากหลายสาขาวิชาอยู่ ทั้งในส่วนของสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตามแนวทางของบลูม (Bloom) จุดประสงค์ของการสอนแบ่งเป็น 3 หลัก ได้แก่ ด้านความรู้ความคิด (cognitive domain) ด้านความรู้สึก (affective domain) ด้านการปฏิบัติการ (psychomotor domain) ซึ่งจุดประสงค์ด้านความรู้ความคิดเป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับการระลึกหรือนึกถึงสิ่งที่เรียนไปแล้ว และพัฒนาความสามารถทางเชาวน์ปัญญาและทักษะต่าง ๆ ซึ่งจำแนกพฤติกรรมที่จะใช้วัดออกเป็น 6 ด้าน เพื่อนำไปสร้างแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

ความรู้ ความจำ (knowledge) หมายถึง จำความรู้รอบยอด จำวิธีดำเนินการจำเนื้อเรื่อง
ความเข้าใจ (comprehension) หมายถึงความสามารถในการขยายความตีความ และ
แปลความ

การนำไปใช้ (application) หมายถึง การนำความรู้ไปใช้

การวิเคราะห์ (analysis) หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์ หลักการวิเคราะห์
สัมพันธ์ วิเคราะห์ความสำคัญของเรื่องนั้นๆ ได้

การสังเคราะห์ (synthesis) หมายถึงความสามารถในการสังเคราะห์ความสัมพันธ์
สังเคราะห์แผนงาน สังเคราะห์ข้อความ

การประเมินผล หมายถึงความสามารถในการประเมินผลโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายใน
(สุมาลี จันทรชลอ, 2543, หน้า 50 - 52)

ข้อสรุปดังกล่าว ผู้วิจัยได้จำแนกพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 6 พฤติกรรม
ไปสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้
การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

1. ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (achievement) เป็นผลสมรรถภาพของสมองในด้านต่างๆ
ที่นักเรียนได้รับจากการจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง ปรับปรุงตนเอง ส่งผลต่อการพัฒนาของ
ตนเอง ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายดังนี้

ซวาล แพร์ตกุล (2527, หน้า 15) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่างๆ
ของสมอง ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อย 3 สิ่ง คือความรู้
ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542, หน้า 295) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ
พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ได้จากที่ไม่เคยทำหรือทำได้
น้อยก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

รัตนาวรรณ ธนานุรักษ์ (2547, หน้า 33) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ไว้ว่า หมายถึงคุณลักษณะความสามารถของบุคคลที่พัฒนาออกมาขึ้น อันเป็นผลมาจากการ
เรียนการสอน การฝึกอบรมซึ่งประกอบด้วย ความสามารถทางสมอง ความรู้ ทักษะ ความรู้สึก
และค่านิยมต่างๆ

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและ
ความสามารถของบุคคลที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอันเนื่องเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึก
และประสบการณ์ที่ได้รับความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความรู้สึก และค่านิยมต่าง ๆ

2. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บลูม (Bloom, 1956, p. 52) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนไว้ว่า ประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึงความสามารถทั้งหลายของตัวผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยความถนัดและพื้นฐานเดิมของผู้เรียน

2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึงสภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียน ระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และลักษณะบุคลิกภาพ

3. คุณภาพการสอน ได้แก่ การรับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำได้ถูกต้องหรือไม่

คลอสเมียร์ (รัตนาวรรณ ธนานุรักษ์, 2547, หน้า 33) อธิบายถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางสมองและทางสติปัญญา ความพร้อมทางด้านร่างกายและความสามารถทางด้านทักษะของร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่งได้แก่ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติและค่านิยม สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุเพศ

2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ ทักษะทางร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุเพศ

3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน จะต้องมียุติกรรมที่เป็นมิตรต่อกัน เข้าใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดี และมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

4. คุณลักษณะกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ โครงสร้างของกลุ่ม ตลอดจนความสัมพันธ์ของกลุ่ม เจตคติ ความสามัคคี และภาวะผู้นำผู้ตามที่ดีของกลุ่ม

5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองต่อการเรียน การมีเครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมในการเรียน ความสนใจต่อบทเรียน

6. แรงผลักดัน ได้แก่ ครอบครัวมีความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวดี สิ่งแวดล้อมดี และคุณธรรมพื้นฐานดี เช่น ขยันหมั่นเพียร ความประพฤติดี

จากที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน-ประกอบด้วยคุณลักษณะตัวผู้เรียน คุณภาพการสอนของครู และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุดคือ ตัวผู้เรียน

3. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชวาล แพรัตกุล (2527, หน้า 61) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หมายถึง การตรวจสอบความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอน

จากครูโดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งหมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่นักเรียนได้เรียนรู้มาในอดีตว่ารับรู้มากเพียงใด แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (teacher made test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะคราวเพื่อใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ และความสามารถทางวิชาการของนักเรียน มีใช้กันทั่วไปในโรงเรียน แบบทดสอบประเภทนี้สอบเสร็จก็ทิ้ง จะสอบใหม่ก็สร้างขึ้นใหม่หรือนำของเก่ามาเปลี่ยนแปลงปรับปรุง โดยไม่มีวิธีการอะไรเป็นหลักไม่มีการวิเคราะห์ข้อสอบดีเลวประการใด

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (standardized test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการ หรือวิธีการที่ซับซ้อนมากกว่าแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง เมื่อสร้างเสร็จก็มีการนำไปทดสอบ แล้วนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหลายครั้ง เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพดี มีความเป็นมาตรฐาน

ข้อความวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกตามลักษณะการตอบได้เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. แบบอัตนัย (subjective test) เป็นแบบทดสอบที่ได้กำหนดปัญหา หรือคำถามให้ และให้ผู้ตอบแสวงหาความรู้ ความเข้าใจและความคิดตามที่โจทย์กำหนดให้ภายในระยะเวลาที่กำหนด การใช้ภาษาในการเขียนตอบขึ้นอยู่กับตัวผู้สอบ แบบทดสอบนี้สามารถวัดได้หลาย ๆ ด้าน ในแต่ละข้อ เช่น ความสามารถในการใช้ภาษา ความคิด และเจตคติ และอื่นๆ

2. แบบปรนัย (objective test) หมายถึงแบบทดสอบที่มีคำตอบไว้ให้แล้ว ผู้สอบต้องตัดสินใจเลือกข้อที่ต้องการหรือพิจารณาข้อความที่ให้ว่าถูกหรือผิด (true- false)แบบเติมคำ (completion)หรือตอบสั้นๆ(short answer) แบบจับคู่ (matching) แบบจัดลำดับ(rearrangement) และแบบเลือกตอบ (multiple choices) แบบทดสอบทั้งสองลักษณะดังกล่าว ต่างก็มีข้อเด่น ข้อด้อยแตกต่างกันและไม่มีปรากฏตายตัวว่าครู และไม่มีกฎและสภาพการณ์ของการใช้ตายตัวว่าครูต้องใช้ประเภทใด แต่ควรคำนึงถึงจุดประสงค์ และสภาพการณ์ของการใช้ในการวิจัยใช้แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ

เจตคติ

1. ความหมายเจตคติ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของเจตคติ ไว้ดังนี้

เจตคติ (Attitude) (ทิตารัตน์ เอี่ยมชาญบรรจง, 2545, หน้า 18)

เจตคติ ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

คำว่า " เจตคติ " เป็นคำศัพท์ที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ทศนคติ ตรงกับคำ

ภาษาอังกฤษว่า " attitude " ได้มีนักจิตวิทยาและนักศึกษาทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของ " เจตคติ " ไว้ดังนี้

Good ให้ความหมายว่า เจตคติ คือความพร้อมที่จะแสดงออกทางใดทางหนึ่งโดยให้สนับสนุนหรือต่อต้านสภาพเหตุการณ์บุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ (2533, หน้า 1) เจตคติ หมายถึงกริยาท่าทีรวม ๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือจากความโน้มเอียงของจิตใจซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่ง ๆ เช่น ต่อวัตถุ สิ่งของ และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญ โดยจะแสดงออกมาในทางที่สนับสนุน (positive) ซึ่งมีความรู้สึกเห็นดีเห็นชอบต่อสิ่งเร้า นั้น หรือแสดงออกในทางต่อต้าน (negative) ซึ่งมีความรู้สึกไม่เห็นดีไม่เห็นชอบต่อสิ่งเร้า นั้น

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528, หน้า 21) เจตคติ หมายถึงความพร้อมของร่างกายและจิตใจ ที่มีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใด ๆ ด้วยการเข้าหาหรือถอยออกไป

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529, หน้า 201) เจตคติ หมายถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งแสดงออกให้เห็นได้จากคำพูดหรือพฤติกรรม และคนแต่ละคนมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากน้อยแตกต่างกัน เจตคติแม้จะเป็นนามธรรมแต่เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับบุคคลที่มีเจตคตินั้น ๆ

นิตย บุนงามงคล (2540, หน้า 186) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึงความคิด ความเข้าใจ ความเห็นและความรู้สึก และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งของบุคคลหรือสถานการณ์

แอลพอร์ต (Allport, 1967, p. 256) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึงลักษณะของความพร้อมทางจิตใจซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะของความพร้อมนี้จะเป็แรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคล สิ่งของหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

เทอร์สโตน (Thurstone, 1964, p.49) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ผลรวมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของมนุษย์ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งความคิดเป็นเจตคติสามารถวัดได้ เพราะเจตคติเป็นระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกหรือลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นผลมาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคลนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่พร้อมจะแสดงออกด้วยกริยาต่าง ๆ ต่อสิ่งที่มาเร้า ในลักษณะชอบหรือไม่ชอบ

2. ลักษณะและประเภทของเจตคติ

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2522, หน้า 7) รวบรวมและเปลี่ยนแปลงเจตคติว่าเป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมภายใต้กระบวนการดังนี้

1. การยินยอม คือการยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพื่อให้เขาได้ปฏิบัติตัวในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ

2. การเลียนแบบ คือการแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เหมือนสมาชิกในสังคมหรือเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่ง เพื่อการมีสัมพันธภาพอันดีกับผู้อื่น

3. รับอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตนเอง

เจตคติของแต่ละบุคคลนั้นย่อมมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

3.1 เจตคติเชิงนิมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นชอบด้วย สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความพอใจ

3.2 เจตคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในทางตรงกันข้าม เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมทำ

3.3 เจตคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะ ที่ไม่เป็นทั้งเจตคติเชิงนิมาน เจตคติเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉยๆ ไม่ถึงกับเกลียด แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับเกลียด หรือชอบ

ลักษณะของเจตคติ

อารี ศรีธัญพงษ์ (2530, หน้า 284 - 285) ได้กล่าวถึงลักษณะเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ชีวิตของบุคคลเจริญวัยมาท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมดีเมื่อเจริญวัยเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะได้รับการปลูกฝังที่ดีงาม ได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่ดีเน้นความรู้สึกที่ได้รับไว้ต่อมากจะเกิดเป็นความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมออกมาถือว่าเป็นเจตคติที่ดีเป็นส่วนใหญ่ ในทางตรงข้ามเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีเมื่อเจริญเติบโตขึ้นมากก็อาจมีเจตคติที่ไม่ดี

2. เจตคติเกิดจากความรู้สึกที่สะสมไว้นาน สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลในการกล่อมเกลาบุคลิกภาพของเด็ก ในเมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นได้รับการสะสมความรู้สึกในด้านต่างๆไว้ดัง เช่น ความเชื่อในเรื่องภูตผีปีศาจ ความรู้สึกของเด็กที่เป็นลูกกำพร้า ความรู้สึกของเด็กที่ได้รับความไม่ยุติธรรม บรรดาความรู้สึกต่างๆ เหล่านี้เด็กจะเก็บสะสมไว้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็จะทำให้ความรู้สึกหรือเจตคติในเรื่องนั้นๆ ฝังแน่นอยู่ในบุคคล

3. เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลย่อมมีสาเหตุหรือมีเหตุผลเสมอในบรรดาพฤติกรรมของบุคคล นอกจากจะมีเหตุผลหรือสาเหตุแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของเจตคติอีกด้วย เพราะเจตคติมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เช่น เด็กที่มีเจตคติที่ดีต่อครูและต่อโรงเรียนอยากมาโรงเรียนในบางครั้งผู้ปกครองให้หยุดเรียนก็ไม่ยอมหรือบุคคลที่มีเจตคติไม่ดีต่อใครคนหนึ่ง สังเกตให้ตีพบว่าเขาไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เห็นด้วยกับคำพูดของผู้อื่นเสมอไป

4. เจตคติสามารถถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่นๆได้ เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์อยู่ในสังคมมีพฤติกรรมต้องเกี่ยวข้องกันเสมอและชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นคณะ เมื่อบุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีการติดต่อสื่อความหมายและมีสัมพันธภาพต่อกัน ก็เป็นช่องทางที่ทำให้บุคคลสามารถจะถ่ายทอดเจตคติไปสู่คนอื่น ๆ ได้

5. เป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม พฤติกรรมที่แสดงออกต่อสิ่งใด อย่างไร นั้นจะขึ้นอยู่กับเจตคติเป็นสำคัญ

6. เป็นสภาพจิตที่มีความถาวรพอสมควรทั้งนี้เนื่องจากบุคคลแต่ละคนก็ได้รับความรู้ และผ่านการเรียนรู้มาก อย่างไรก็ตามเจตคติอาจเปลี่ยนแปลงได้เนื่องมาจากอิทธิพลของ สิ่งแวดล้อมต่างๆ

3. หลักการสร้างเจตคติที่ดีแก่เด็ก

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาต่างๆนั้น นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการวิชาที่เรียนแล้วยังต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ วิชาที่เรียนแล้วยังต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาเหล่านี้ด้วยเพราะเจตคติในแต่ละวิชาที่เรียนมีความสำคัญ เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจเรียนสนใจเรียนและแสวงหาความรู้ได้อย่างดี ถ้าหากผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อผู้สอน ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ต่อวิชาที่เรียนจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2527, หน้า 7)

ทวี ท่อแก้ว, และอบรม สันภิบาล (2517, หน้า 57)ได้เสนอหลักการสร้างเจตคติที่ดีแก่เด็ก ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายของเรื่องที่เรียน
2. ให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของวิชาที่เรียนอย่างแท้จริง
3. ให้ผู้เรียนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
4. ให้ผู้เรียนได้เรียนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความถนัด เพื่อจะได้เกิดผลสำเร็จในการเรียน อันจะเป็นผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน
5. การสอนของผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวอย่างดี ใช้วิธีสอนที่ดี ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายและเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
6. ผู้สอนต้องสร้าง ความอบอุ่นใจและความเป็นกันเองกับผู้เรียน
7. ผู้สอนต้องสร้างเสริมบุคลิกภาพให้เป็นที่น่าเลื่อมใสแก่ผู้เรียน
8. จัดสภาพแวดล้อมต่างๆภายในโรงเรียน ห้องเรียน ให้มีบรรยากาศที่น่าอยู่ น่าเรียน และน่าสนใจ

4. หลักการวัดเจตคติ

เจตคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึกและอารมณ์ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากในการวัดเพราะผู้ตอบต้องประเมินความรู้สึกว่ารู้สึกซาบซึ้ง ฟังพอใจหรือมองเห็นคุณค่าสิ่งนั้น มากน้อย

ไพศาล หวังพานิช (2523, หน้า 221-222) กล่าวว่า การวัดเจตคติเป็นสิ่งที่ยุ่งยากพอสมควร เพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึก หรือเป็นลักษณะทางจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการแปรเปลี่ยนได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ยังสามารถวัดได้โดยอาศัยหลักสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (basic assumption) เกี่ยวกับการวัดเจตคติ คือ
  - 1.1 ความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเจตคติของบุคคลนั้นจะคงอยู่ช่วงหนึ่งนั้น คือความรู้สึกนึกคิดของคนเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรตลอดเวลาอย่างน้อยจะต้องมีช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง ที่ความรู้สึกของคนเรามีความคงที่ ทำให้สามารถวัดได้
  - 1.2 เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัด หรือสังเกตเห็นได้โดยตรงการวัดจะเป็นแบบวัดทางอ้อม โดยวัดแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือประพฤติอยู่เสมอ
  - 1.3 เจตคตินอกจากจะแสดงออกในรูปทิศทางของความรู้สึกนึกคิด เช่น สนับสนุนหรือคัดค้าน ยังมีขนาด หรือปริมาณของความคิด ความรู้สึกนั้นอีกด้วยดังนั้นในการวัดเจตคติ นอกจากจะทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้วยังสามารถบอกระดับความมากน้อย หรือความเข้มข้นของเจตคติได้ด้วย
2. การวัดเจตคติด้วยวิธีใดก็ตามจะต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่างคือตัวบุคคลที่จะถูกวัดมีสิ่งเร้า เช่น การกระทำเรื่องราวที่บุคคลแสดงเจตคติตอบสนองและสุดท้ายมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูง – ต่ำ มาก – น้อย
3. สิ่งเร้าที่นำไปใช้เร้าที่นิยม คือข้อความคิดเจตคติ (attitude statements) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางภาษา ที่ใช้อธิบายคุณค่าคุณลักษณะของสิ่งนั้น เพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก (attitude statements หรือ scale) เช่น มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น
4. การวัดเจตคติเพื่อทราบทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคลนั้น เป็นการสรุปผลจากการตอบสนองของบุคคลจากรายละเอียดหรือแง่มุมต่างๆดังนั้น การวัดนั้นจะต้องครอบคลุมลักษณะต่างๆให้ครบถ้วนทุกลักษณะ เพื่อให้การสรุปผลตรงความเป็นจริงมากที่สุด
5. การวัดเจตคติต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (validity) ของการวัดเป็นพิเศษ และต้องพยายามให้ผลของการวัดได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคลทั้งในแง่ทิศทางและระดับหรือช่วงของเจตคติ

บุญธรรม กิจปริดาบวิสุทธิ (2533, หน้า 236) กล่าวว่า การวัดเจตคติมีหลักการเบื้องต้นที่ต้องทำความเข้าใจ 3 ประการ คือ

1. เนื้อหา (content) การวัดเจตคติต้องมีสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้แสดงกริยาทำที่ออกมา สิ่งเร้าโดยทั่วไป ได้แก่เนื้อหาที่ต้องการวัด
2. ทิศทาง (direction) การวัดเจตคติโดยทั่วไปกำหนดให้เจตคติมีทิศทางเป็นเส้นตรง และต่อเนื่องกัน ในลักษณะเป็นซ้าย – ขวาหรือบวกหรือลบ กล่าวคือเริ่มจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง และลดความเห็นลงเรื่อยๆจนถึงมีความรู้สึกเฉยๆ และลดต่อไปเป็นไม่เห็นด้วย จนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะของการเห็นและไม่เห็นด้วยอยู่เป็นเส้นตรงเดียวกัน และต่อเนื่องกัน
3. ความเข้มข้น (intensity) กริยาทำที่ หรือความรู้สึกที่แสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นปริมาณ

มากน้อยแตกต่างกันถ้ามีความเข้มข้นสูงไม่ว่าจะเป็นในทิศทางใดก็ตามจะมีความรู้สึกหรือการทำที่รุนแรงมากกว่าที่มีความเข้มข้นเป็นกลาง

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528, หน้า 187) อธิบายว่า วิธีวัดเจตคติสามารถวัดได้จาก

1. การประเมินความรู้สึกของตนเอง
2. สังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก
3. แปลความหรือตีความปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งเร้า
4. การทำงานบางอย่างที่กำหนดให้

พรรณี เจนจิต (2538, หน้า 17) เสนอวิธีวัดเจตคติว่าเราสามารถวัดได้จาก

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การใช้แบบสอบถาม
4. การรายงานตนเอง
5. การใช้โปรเจกทีฟเทคนิค
6. การใช้สังคมมิติ

สรุปได้ว่า ในการวัดเจตคติโดยทั่วไปควรมีหลักในการวัดคือ ต้องพิจารณาเนื้อหาที่ต้องการวัด มีทิศทางที่แน่นอน มีความเที่ยงตรงของการวัดและข้อตกลงเบื้องต้นในการวัด เช่น เวลาในการวัด วิธีการวัดอาจเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ขนาดหรือความรู้สึกแสดงออกต่อสิ่งเร้า เป็นต้น

5. วิธีเขียนข้อความเจตคติ

พรรณี เจนจิต (2538, หน้า 148 - 149) ได้สรุปถึงวิธีการเขียนข้อความเจตคติไว้ว่า มาตรฐานเจตคติ (attitude scale) จะประกอบด้วย คำถาม โดยทำหน้าที่เป็นตัวเร้าให้บุคคลแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกออกมา การวัดเจตคติจะได้ผลถูกต้องและเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อความที่ใช้ถาม การเขียนข้อความเพื่อวัดเจตคติจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณา โดยยึดหลัก ดังต่อไปนี้

1. ใช้ข้อความที่กล่าวถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นปัจจุบัน
2. หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง ทำให้ไม่ทราบความรู้สึก หรือความคิดเห็นของบุคคล
3. ข้อความที่ใช้ให้คำตอบที่สามารถแปลความหมายได้ คือสามารถบอกทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคลได้
4. ข้อความนั้นต้องมีความเป็นปรนัยคือมีความชัดเจนมีความหมายแน่นอนไม่ใช้ภาษาวกวนหรือคลุมเครือ
5. ข้อความหนึ่ง ๆ ควรตามความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว เพราะมีหลายความคิดในข้อความเดียวกันจะกลายเป็นข้อความกำกวม ยุ่งยากต่อการเสนอความคิดเห็น

เช่น ไม่ควรให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยใช้ข้อความที่ตามหลักสูตร การสอนแบบบรรยายทำให้เสียเวลามากได้ผลการเรียนไม่ดี " ควรแยกข้อความนี้ออกเป็นหลายๆ ข้อความและควรมีลักษณะกลาง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ทั้งในทางบวกและทางลบ ควรหลีกเลี่ยงคำบางคำ เช่น เสมอ ทั้งหมด ไม่เคยเลย เท่านั้น เพียงแต่ เพียงเล็กน้อย เช่น การสอนแบบบรรยายทำให้เบื่อหน่ายหรือการสอนแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

6. หลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่อาจแสดงความคิดเห็นได้หรือข้อความไม่ได้เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะพิจารณา เช่น ข้อความที่จะกล่าวนอกเรื่องที่จะศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเขียนข้อความเจตคติ คือคำถามที่ยึดหลักการเขียนเป็นข้อความปัจจุบัน บอกทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคลได้ มีความเป็นปรนัย ควรถามความคิดเห็นเดียว ใช้ข้อความกลางๆ หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง หรือข้อความที่แสดงความคิดเห็นได้

6. มาตรฐานเจตคติ

บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ (2533, หน้า 238) ได้กล่าวสรุปถึงมาตรฐานเจตคติว่า มาตรฐานเจตคติที่นิยมและรู้จักกันแพร่หลายมี 4 ชนิดได้แก่ มาตรฐานแบบของเทอร์สโตน มาตรฐานแบบของลิเคอร์ท มาตรฐานแบบของกัตต์แมนและมาตรฐานของออสกูด ทั้ง 4 ชนิด มีวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพในลักษณะแตกต่างกันนอกจากนั้นยังมีข้อจำกัดและการนำไปใช้แตกต่างกันด้วยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้มาตรฐานแบบของลิเคอร์ท ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียด ดังต่อไปนี้

วิธีสร้างมาตรฐานเจตคติแบบลิเคอร์ท

บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ (2533, หน้า 244) ได้สรุปวิธีการสร้างมาตรฐานเจตคติแบบลิเคอร์ท ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างของเจตคติที่ต้องการวัดตาม หลักการสร้างข้อความวัดเจตคติ ต้องการวัดให้แน่นอนชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดทั้งหมด ซึ่งมีความตรงตามที่เป็นเนื้อหาเป็นการพัฒนาให้แบบวัดเจตคติ

2. สร้างข้อความวัดเจตคติขึ้นตามโครงสร้างที่กำหนด เพื่อสะดวกในการสร้างอาจจะรวบรวมข้อความเกี่ยวกับเจตคติในเรื่องนั้นจากเอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือจะส่งแบบสอบถามปลายเปิดไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาให้แล้วเลือกจากคำตอบ มาสร้างเป็นข้อความวัดเจตคติได้ จำนวนข้อความที่สร้างจะมีมากน้อยเท่าใดนั้นถือหลักว่าครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดตามโครงสร้างของเจตคติที่กำหนดเป็นสำคัญ และควรมีข้อความที่เป็นบวกและเป็นลบคละกันในจำนวนพอๆ กัน

3. กำหนดมาตรฐานวัดให้แต่ละข้อความโดยให้เป็น 5 มาตรฐาน จากที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และให้คะแนนมาตรฐานโดยยึดหลักดังนี้

3.1 ข้อความวัดเจตคติที่สนับสนุน หรือที่มีลักษณะเป็นบวกต่อเรื่องที่ต้องการวัด ให้คะแนนคือ 5 4 3 2 1 จากบ่อยครั้งที่สุด บ่อย ๆ ครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง น้อยครั้งที่สุด เรียงตามลำดับ

3.2 ข้อความวัดเจตคติที่ต่อต้าน หรือที่มีลักษณะเป็นลบต่อหรือที่ต้องการให้วัด จะให้คะแนน 1 2 3 4 5 จากบ่อยครั้งที่สุด บ่อย ๆ ครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง น้อยครั้งที่สุด เรียงตามลำดับ

4. นำข้อความวัดเจตคติที่สร้างขึ้นทั้งหมดรวมเป็นแบบวัดให้คะแนนไป แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริง จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ไม่ควรน้อยกว่า 40 คน

5. นำผลการทดลองมาใช้วิเคราะห์แต่ละข้อความ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อความ ดังนี้

5.1 นำผลการทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนตามที่กำหนดในข้อ 3 รวมคะแนนที่ได้ของแต่ละคน

5.2 นำคะแนนรวมของแต่ละคนมารวมกันจากมากไปน้อย หรือจากน้อยไปมาก ก็ได้

5.3 คัดเลือกผู้ที่ได้คะแนนสูง (ร้อยละ 50) และผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (ร้อยละ 50) ให้เป็นตัวแทนของกลุ่มทดลอง

5.4 นำผลการตอบของผู้ที่ได้คะแนนสูงและคะแนนต่ำจากข้อ 5.3 มาหาจำนวนผู้เลือกตอบในแต่ละมาตราวัด

5.5 จากนั้นหาค่าเฉลี่ย (mean) และความแปรปรวนของคะแนน (variance) แต่ละข้อในกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำแล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำด้วย t -test

5.6 คัดเลือกความที่มีคุณภาพโดยพิจารณาจากค่า t ที่คำนวณได้ของข้อความใดมากกว่าค่า t ในตารางที่ระดับนัยสำคัญ (α) = .05 แสดงว่าข้อความนั้นมีอำนาจจำแนกใช้ได้ สามารถแยกเจตคติของผู้ที่เห็นด้วยกับผู้ที่ไม่เห็นด้วยออกจากกันได้ หรืออีกนัยหนึ่งผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยหมายความว่าเห็นด้วยจริงๆ แต่ถ้าข้อความใดได้ค่า t น้อยกว่าค่า t ในตารางก็แปลได้ความหมายในทางตรงกันข้ามกับเมื่อค่า t มีค่ามากกว่าในตารางดังกล่าวแล้ว ฉะนั้นในการคัดเลือกข้อความที่จะนำไปใช้จริงจึงต้องเลือกเอาข้อความที่มีค่า t ที่คำนวณได้มากกว่าค่า t ในตาราง ซึ่งถ้าหากนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 40 คนแล้วค่า t ในตารางที่คำนวณได้จะต้องมากกว่า 2.0 ขึ้นไปจึงจะถือว่าเป็นข้อความที่สามารถวัดเจตคติได้

5.7 หากความเที่ยงจากแบบวัดเจตคติ เมื่อคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกได้แล้วนำรวมเข้า เป็นแบบวัดได้หนึ่งชุดโดยเรียงข้อความให้คะแนนไป จากนั้นนำผลการทดลองใช้กับ

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเดิมมาตรวจให้คะแนนใหม่ แล้วนำผลไปหาค่าความเที่ยงแบบคงที่ภายใน ด้วยวิธีการแบ่งครึ่งหรือวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา

จากที่กล่าวมา สรุปถึงวิธีการวัดเจตคติโดยใช้มาตราวัดแบบลิคอร์ตได้ว่า เริ่มจาก กำหนดโครงสร้างของเนื้อหาที่ต้องการวัดแล้วทำการสร้างข้อความตามโครงสร้าง และเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้พร้อมกับกำหนดมาตรวัดในแต่ละข้อให้เป็น 5 มาตรวัดโดยพิจารณาจากข้อความว่าเป็นข้อความเชิงสนับสนุนหรือต่อต้าน จากนั้นนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาทดสอบค่า t -test เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก คัดเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้แล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลองซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างมาตราวัดเจตคติตามแนวทางที่กล่าวมา

7. เจตคติต่อการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

ในการเรียนก่อให้เกิดเจตคติกับผู้เรียน หากผู้เรียนได้รับความสำเร็จและประทับใจในสิ่งที่เรียนจะก่อให้เกิดเจตคติที่ดีในการเรียน ดังนี้

โสภา สุวรรณเสน (2543, หน้า 23) กลุ่มจะมีความเป็นอิสระโดยสมาชิกในกลุ่มสามารถจัดกระบวนการกลุ่มและสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวของพวกเขาเอง ทั้งนี้ข้อมูลย้อนกลับจากครูหรือเพื่อนนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตจะช่วยให้กลุ่มได้ดำเนินการได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเทือง จันทไทย (2545, หน้า 121) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้โครงงานแบบกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) มีเจตคติต่อโครงงานดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกลุ่มตามความสนใจ

เพ็ญประภา ชาดยานนท์ (2547, หน้า 78) นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ไม่มีความแตกต่างกันของคะแนนเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนที่ต่างกัน

ชุยานโต (Suyanto, 1999 : 3776-A) ได้ศึกษาผลกระทบของ STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบทยอร์กยาการ์ตา (Yogyakarta) ของอินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4 และ 5 ผลปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 5 ในกลุ่มทดลอง STAD มีคะแนนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม และไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนสอบของนักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่ม STAD และกลุ่มควบคุมและนักเรียนในกลุ่มทดลอง STAD มีเจตคติที่ดีต่อบรรยากาศในชั้นเรียนสูงกว่าในกลุ่มควบคุม

การเรียนการสอนแบบ STAD ซึ่งเป็นการเรียนแบบได้รับประโยชน์โดยตรงของผู้เรียนสุดท้ายเพื่อความสำเร็จของกลุ่มจึงต้องมีเจตคติร่วมกันและอยู่ในทิศทางเดียวกัน มีลักษณะดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ภายในกลุ่มของตนเอง ทุกคนจะต้องให้ความช่วยเหลือกันเพื่อผลความสำเร็จของกลุ่ม ทุกคนจึงได้รับความรู้และประสบการณ์อย่างดีในการเรียน STAD

2. เจตคติที่ติดตัวตนเองมาแต่เดิมจะถูกลบไปไม่รู้ตัวได้ เพราะการเรียนแบบ STAD ย่อมต้องมุ่งมั่นให้เกิดความสำเร็จของกลุ่มจึงต้องแสดงออก เพื่อได้ผลตามมุ่งหมายเมื่อเรียนไป ย่อมเปลี่ยนเจตคติเดิมไปที่ละน้อย ในที่สุดเกิดเจตคติที่ดีต่อส่วนรวม

3. เจตคติเป็นตัวกำหนดให้แต่ละคนทำเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ทำให้ระลึกถึงว่าต้องทำเพื่อส่วนรวม ส่งผลให้การอยู่ร่วมกันเป็นสุขเป็นการสร้างเจตคติที่ดีในการเรียน STAD

4. เจตคติในการเรียน STAD มีการช่วยเหลือกัน คนเก่งช่วยคนอ่อนภายในกลุ่มต้องช่วยกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่มทำให้ทุกคนในกลุ่มได้รับการปลูกฝังจริยธรรมที่ดีแทรกไว้ในตัวบุคคล เมื่อมีการเรียนแบบ STAD ในมากสาระจะส่งผลด้านคุณธรรม จริยธรรมกับนักเรียน

5. เจตคติมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแต่ละคนเมื่อเรียนแบบ STAD ทุกคนพยายามให้กลุ่มประสบความสำเร็จ จึงแสดงพฤติกรรมออกมาให้กลุ่มได้รับความสำเร็จ ส่งผลดีกับหมู่คณะทำให้เกิดความสามัคคี ภาคภูมิใจทั้งตนเองและหมู่คณะ

6. เมื่อใช้วิธีการเรียนแบบ STAD ทำให้ทุกคนมีพฤติกรรมติดตัวไปในการหาวิธีสร้างความสำเร็จเพื่อส่วนรวม ค่านึงถึงส่วนรวมเป็นสำคัญ ส่งผลให้ตนเอง ชุมชน ชาติมั่นคงและพัฒนาได้รวดเร็ว

การเรียนด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรมแบบ STAD เป็นผลให้เกิดความสำเร็จกับบุคคลแต่ละคนและนำมาซึ่งความสำเร็จให้กับส่วนรวมแล้วยังเป็นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมแทรกในตัวบุคคลให้ร่วมกันทำให้สังคมเป็นสุข ชาติพัฒนาได้รวดเร็ว

ทักษะการเรียนรู้

1. ความหมายทักษะการเรียนรู้

ทักษะการเรียนรู้ หมายถึงกระบวนการแสดงความรู้ที่หลากหลายด้วยวิธีการต่าง ๆ มีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล สร้างความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่และประเมินผลการเรียนด้วยตนเองตลอดจนสร้างเจตคติดีต่อการเรียน ประกอบด้วยประเด็นย่อย ๆ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2542, หน้า 3)

1. รู้แหล่งข้อมูลและวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลายผ่านสื่อ และเทคโนโลยีต่าง ๆ พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ บอกแหล่งข้อมูลและวิธีการแสวงหาข้อมูลได้

2. มีทักษะในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การฟัง การอ่าน การสังเกตการบันทึกและจากการตั้งคำถาม พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ เลือกใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่มีความเหมาะสมได้ สามารถสังเกตข้อมูลที่กำหนดให้ได้

3. มีทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนก จัดลำดับ สรุป แปลความ การจำ การขยายความ คาดคะเน นำไปใช้หาความสัมพันธ์ ระหว่างประสบการณ์เก่ากับสิ่งที่ได้รับใหม่ พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ นำข้อมูลไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ได้ แปลความหมายข้อมูลที่กำหนดให้ได้จำแนกประเภทของข้อมูลได้ สรุปสร้างข้อความใหม่จากข้อมูลที่กำหนดให้ได้ คาดคะเนข้อมูลที่กำหนดให้ได้ สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ สรุปความจากข้อมูลที่กำหนดให้ได้

4. มีทักษะในการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง พฤติกรรมที่แสดงได้แก่บอกวิธีการประเมินเองได้ เลือก ตัดสิน ระบุระดับความรู้ที่ตนเอง ควรให้ถึงบอกจุดเด่นและจุดบกพร่องของตนเองได้ กำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเอง

5. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน สนใจใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้นในการเรียน หาวิธีการ พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ มีความกระตือรือร้น ชอบและสนใจในการแสวงหาความรู้ เมื่อมีเวลาว่างมักจะค้นคว้าหาความรู้

อิงริชและอิงริช (English and English, 1958 อ้างถึงในกรมวิชาการ, 2542) กล่าวว่าทักษะในการเรียนที่ดีต้องประกอบด้วยความสามารถเรื่องต่อไปนี้คือ วิธีการสำรวจ การถาม การอ่าน การท่องจำ การทบทวน

เรนนี และลาเซน (Wrenn and Larsen, 1965 อ้างถึงในกรมวิชาการ, 2542) กล่าวว่าทักษะในการเรียน และเทคนิคในการเรียนเป็นพฤติกรรมแบบหนึ่งและเป็นส่วนหนึ่งของนิสัยในการเรียน

วอลเลซ (Wallace, 1980 อ้างถึงในกรมวิชาการ, 2542) ได้จัดองค์ประกอบทักษะการเรียนและได้จัดทำแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนด้านต่างๆ ดังนี้

1. การจัดระบบการศึกษาด้วยตนเอง เช่น การจัดทำตารางเวลาเพื่อการอ่านหนังสือ การทำการบ้าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2. ทักษะการจดบันทึก เป็นการจดบันทึกสาระสำคัญจากการอ่าน และการฟังเรื่องบรรยายรวมทั้งการขยายความจากการบันทึก

3. การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย การตั้งคำถามก่อนที่จะอ่าน การอ่านอย่างถูกวิธี ความเข้าใจเกี่ยวกับตารางตัวเลข แผนภูมิ และการใช้ห้องสมุด

4. การเข้าร่วมสัมมนา เป็นทักษะช่วยให้การเข้าร่วมสัมมนาเกิดประโยชน์สูงสุดทักษะย่อยนี้ได้แก่ การคิดล่วงหน้าเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง การสัมมนา การมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น และการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5. การเขียนเรียงความ ประกอบด้วย ทักษะการเขียนย่อ ย่อ คือการค้นคว้าและการใช้ห้องสมุด การเขียนเรียงความ การเขียนเสนอความคิดเห็น และข้อเท็จจริง

6. การเตรียมตัวสอบ เช่น การรู้ระบบวัดผล เทคนิคการเรียนและการท่องจำ การเตรียมตัวก่อนการสอบ และเทคนิคการทำข้อสอบ

ทิพาวดี เอมะวรรณะ (2529, หน้า 36–49) กล่าวว่าวิธีที่จะเสริมทักษะทางการเรียนรู้ นั้นจะต้องอาศัยเงาของการเรียน 6 ประการของฟอล์คเคนเบอร์ก (Falkenberg) ซึ่งเทียบได้กับหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งถือว่าเป็นทางแห่งความสำเร็จดังนี้

1. สะสม (gradualness) เรียนอย่างค่อยเป็นค่อยไป สะสมวันละนิด ไม่ใช่หักโหม เฉพาะก่อนสอบเพียง 5 – 6 วัน
2. ทำซ้ำ (repetition) การลืมเกิดขึ้นง่ายตายนักดังนั้นจึงควรป้องกันด้วยการท่อง และทำแบบฝึกหัดซ้ำๆ
3. ย้ำรางวัล (reinforcement) เพื่อให้ขยันขึ้น
4. ขยันคิด (active learning) อย่าฟังหรืออ่านผ่านไปเรื่อยเปื่อยต้องใส่ใจคิดตามเสมอ
5. ฝึกปฏิบัติ (practice) เพียงแต่ศึกษาทฤษฎีอย่างเดียวยังไม่พอที่จะเรียกว่า เป็นการเรียนรู้ แต่ต้องลงมือปฏิบัติด้วยจะช่วยให้ชำนาญ และจำแนกเพราะจะเกิดการถ่ายโยงที่ ความจำระยะสั้นให้เป็นระยะยาว
6. หาทางบังคับตัวเอง (stimulus control) โดยอาศัยการจัดการสิ่งแวดล้อมเข้าช่วยเป็นตัวเร่งตัวกระตุ้น โดยใช้หลักอิทธิบาท 4

อิทธิบาท 4

ฉันทะ หมายถึง ความพอใจรักใคร่ในวิชาที่เรียน เมื่อเราชอบวิชาที่เรียนมักจะทำได้ดีในวิชานั้น และพอใจเต็มที่ที่จะทุ่มเวลาให้

วิริยะ หมายถึง ความพยายามขยันหมั่นเพียรอย่างสม่ำเสมอ และจะต้องมีความอุตสาหะวิริยะศึกษาและทำการบ้านให้สำเร็จ

จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ในสิ่งที่ศึกษาอยู่ นับตั้งแต่ความใส่ใจในสาระของ คำสอนทุกครั้งเข้าใจได้ดีโดยตลอดทุกชั่วโมงและความตั้งใจศึกษานอกเวลาเพิ่มเติมอย่างเต็มที่

วิมังสา หมายถึง การหมั่นไตร่ตรองทบทวนสิ่งที่ได้ศึกษามาพิจารณาการกระทำ ของตนเองทุกขั้นตอน พยายามกระทำให้ดีที่สุด เพื่อจะเดินทางให้ไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งเอาไว้ นักเรียนที่เผลอตัวไป 1 – 2 เดือนอาจเสียโอกาสทองไปมาก ซึ่งบางสิ่งก็เรียกกลับมาคืนไม่ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะขาดการทบทวนและพิจารณาการกระทำของตนเองอยู่เสมอนั่นเอง

นอกจากนี้ ทิพาวดี เอมะวรรณะ ยังเสนอวิธีเรียนให้ได้รับผลดีซึ่งประกอบด้วย แนวทางการฝึกปฏิบัติเรื่องต่อไปนี้เป็นวิธีเรียนจากตำรา มี 2 ระบบซึ่งหลักการคล้ายกัน

1. ระบบ PQRST พัฒนาโดย G Spache P. Berg (1996) ซึ่ง P ประกอบด้วย P (Preview), Q (Question), R (Read), S (Summarize) และ T (Test)
2. ระบบ SQRRR (SQ3R) พัฒนาโดย Francis Robinson (1946) ประกอบด้วย S (Survey), Q (Question), R (Read), R (Recite) และ R (Review) ซึ่งสรุป 2 ระบบเปรียบเทียบกันไว้ ดังนี้

- 2.1 สืบราว (preview หรือ survey)
- 2.2 ตั้งคำถาม (question)
- 2.3 อ่าน (read)
- 2.4 สรุป – ท่อง (summarize หรือ recite)
- 2.5 ทดสอบหรือทบทวนความรู้ (test หรือ review)
3. แรงจูงใจในการเรียน
4. ฝึกใจให้อยู่กับงาน ด้วยสมาธิ
5. การบันทึกวิชา จากคำบรรยาย จากตำรา และการทำโน้ตย่ออีกทีหนึ่ง
6. การอ่าน
7. การเพิ่มความจำ
8. การเตรียมตัวสอบ

สมชาย ม่วงลอง(2547, หน้า 48) กล่าวว่า ทักษะการเรียนเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

1. ความสามารถในการวิเคราะห์นิสัยการเรียนของตนและเป้าหมายในชีวิต
2. ความสามารถในการฟัง คิด ถาม จด
3. สมาธิ
4. กำลังใจที่จะเรียนให้เป็น
5. สุขภาพอนามัยที่ดี
6. ความสามารถในการจำ
7. ความสามารถในการค้นหาความรู้จากแหล่งต่างๆ
8. ความสามารถในการจัดเวลา
9. ความสามารถในการเตรียมตัวสอบ
10. ความสามารถในการอ่าน

กล่าวโดยสรุป ความหมายทักษะในการเรียน หมายถึงลักษณะความสามารถ พฤติกรรมทางการเรียน เกิดจากการฝึกฝนพร้อมทั้งปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ แล้วนำไปปฏิบัติเป็นประจำ ผู้เรียนจะมีนิสัยทางการเรียนที่ดีทำให้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการฝึกจากทักษะ เช่น การฟัง การอ่าน การจำ การจดบันทึก การทบทวน การฝึกสมาธิ การบริหารเวลา การวางแผนการเรียน การค้นคว้า การเตรียมตัวสอบ ฯลฯ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

2. การวัดทักษะการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 55 - 61) กล่าวถึง การจัดทำแบบวัดทักษะไว้ดังนี้คือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์และเลือกงานที่เป็นตัวแทน
3. ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมงานที่เป็นตัวแทนและความสอดคล้อง
4. เขียนแบบทดสอบ กำหนดสัดส่วนของคะแนนและเกณฑ์

5. จัดพิมพ์แบบทดสอบ
6. นำแบบทดสอบไปทดสอบและวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพ
7. จัดทำแบบทดสอบและคู่มือการใช้

แบบทดสอบทักษะนั้นก็มีหลากหลายแบบ เช่น แบบการจำแนก แบบสถานการณ์จำลอง เป็นต้น แต่ที่ได้รับความนิยมและความเชื่อมั่นมากกว่าแบบอื่นคือ คือแบบตัวอย่างงาน ซึ่งมี การวัดทดสอบหลายลักษณะคือ การเรียงลำดับ การประเมินระดับค่า การตรวจสอบรายการ การเปรียบเทียบระดับผลผลิต การใช้ระเบียบพฤติกรรม

3. แบบวัดทักษะทางการเรียนทางพระพุทธศาสนา

แบบวัดทักษะทางการเรียนทางพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจธรรม บุญกิริยาวัตถุ 3 อคติ 4 อิทธิบาท 4 กัตถัญญกตเวที่ต่อพระพุทธศาสนา มงคล 38(ใฝ่รู้ใฝ่เรียน, การงานไม่อาภูล, อตทน) (พิชริน วรรณชัย, 2547, หน้า 33 – 35) จะเป็นข้อความที่ได้ให้ผู้ตอบแสดงความ คิดเห็นที่ตรงกับพฤติกรรมของผู้ตอบ โดยเป็นข้อความทั้งทางบวกและทางลบ โดยเป็นคำถาม ที่เป็นลักษณะที่เป็นตัวอย่างของพฤติกรรมหรือตัวอย่างงาน และให้ผู้ตอบประเมินระดับค่าของ พฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติจริงลงไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้มาตรวัดทักษะโดยดัดแปลงมาจากลิเคอร์ท ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างของทักษะที่ต้องการวัดตามหลักการสร้างข้อความวัดทักษะโดย ต้องการวัดให้แน่นอนชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดทั้งหมด มีความตรงตามเนื้อหา เป็นการพัฒนาให้แบบวัดทักษะการเรียน
2. สร้างข้อความวัดทักษะขึ้นตามโครงสร้างที่กำหนดเพื่อสะดวก การสร้างอาจจะต้อง รวบรวมข้อความเกี่ยวกับทักษะในเรื่องนั้นจากเอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือจะส่งแบบสอบถามปลายเปิดไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบมาให้แล้วเลือกจากคำตอบ มาสร้างเป็น ข้อความวัดทักษะได้ จำนวนข้อความที่สร้างจะมีมากน้อยเท่าใดนั้นถือหลักว่าครอบคลุมเนื้อหา ที่ต้องการวัดตามโครงสร้างของทักษะที่กำหนดเป็นสำคัญ และควรจะมีข้อความที่เป็นบวกและ เป็นลบคละกันในจำนวนพอๆกัน

3. กำหนดมาตรวัดให้แต่ละข้อความโดยให้เป็น 5 มาตรวัด ดังนี้คือ บ่อยครั้งที่สุด บ่อย ๆ ครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง น้อยครั้งที่สุด และให้คะแนนมาตรวัดโดยยึดหลักดังนี้

3.1 ข้อความวัดทักษะที่สนับสนุน หรือมีลักษณะเป็นบวกต่อเรื่องที่ต้องการวัดให้ คะแนนคือ 5 4 3 2 1 จากบ่อยครั้งที่สุด บ่อย ๆ ครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง น้อยครั้งที่สุด เรียงตามลำดับ

3.2 ข้อความวัดทักษะที่ต่อต้านหรือมีลักษณะเป็นลบต่อหรือต้องการให้วัดจะให้ คะแนน 1 2 3 4 5 จากบ่อยครั้งที่สุด บ่อย ๆ ครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง น้อยครั้งที่สุด เรียงตามลำดับ

4. นำข้อความวัดทักษะที่สร้างขึ้นทั้งหมดรวมเป็นแบบวัดให้คะแนนไป แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริง จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ไม่ควรน้อยกว่า 40 คน

5. นำผลการทดลองมาใช้วิเคราะห์แต่ละข้อความเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อความ ดังนี้

5.1 นำผลการทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนตามที่กำหนดในข้อ 3 รวมคะแนนที่ได้ของแต่ละคน

5.2 นำคะแนนรวมของแต่ละคนมารวมกันจากมากไปน้อย หรือจากน้อยไปมากก็ได้

5.3 คัดเลือกผู้ที่ได้คะแนนสูง (ร้อยละ 50) และผู้ที่ได้คะแนนต่ำ (ร้อยละ 50) ให้เป็นตัวแทนของกลุ่มทดลอง

5.4 นำผลการตอบของผู้ที่ได้คะแนนสูงและคะแนนต่ำจากข้อ 5.3 มาหาจำนวนผู้เลือกตอบในแต่ละมาตราวัด

5.5 จากนั้นหาค่าเฉลี่ย (mean) และความแปรปรวนของคะแนน (variance) แต่ละข้อในกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำแล้วทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำด้วย t -test

5.6 คัดเลือกข้อความที่มีคุณภาพโดยพิจารณาจากค่า t ที่คำนวณได้ ของข้อความใดมากกว่าค่า t ในตารางที่ระดับนัยสำคัญ (α) = .05 แสดงว่าข้อความนั้นมีอำนาจจำแนกใช้ได้ สามารถแยกทักษะของผู้ที่เห็นด้วยกับผู้ที่ไม่เห็นด้วยออกจากกันได้ หรืออีกนัยหนึ่งผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยหมายความว่าเห็นด้วยจริงๆ แต่ถ้าข้อความใดได้ค่า t น้อยกว่าค่า t ในตารางก็แปลความหมายในทางตรงกันข้ามกับเมื่อค่า t มีค่ามากกว่าในตารางดังกล่าวแล้วจะนั้นในการคัดเลือกข้อความที่จะนำไปใช้จริง จึงต้องเลือกเอาข้อความที่มีค่า t ที่คำนวณได้มากกว่าค่า t ในตาราง ซึ่งถ้าหากนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 40 คน แล้วค่า t ในตารางที่คำนวณได้จะต้องมากกว่า 2.0 ขึ้นไปจึงจะถือว่าเป็นข้อความที่สามารถวัดทักษะได้

5.7 หาความเที่ยงจากแบบวัดทักษะ เมื่อคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกได้แล้วนำรวมเข้า เป็นแบบวัดได้หนึ่งชุดโดยเรียงข้อความให้คะแนนไป จากนั้นนำผลการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเดิมมาตรวจให้คะแนนใหม่ แล้วนำผลไปหาค่าความเที่ยงแบบคงที่ภายในด้วยวิธีการแบ่งครึ่งหรือวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา

จากที่กล่าวมา สรุปถึงวิธีการวัดทักษะโดยใช้มาตราวัดแบบลิคอร์ทได้ว่าเริ่มจากกำหนดโครงสร้างของเนื้อหาที่ต้องการวัดแล้วทำการสร้างข้อความตามโครงสร้าง และเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้พร้อมกับกำหนดมาตราวัดในแต่ละข้อให้เป็น 5 มาตราวัดโดยพิจารณาจากข้อความว่าเป็นข้อความเชิงสนับสนุนหรือต่อต้าน จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาทดสอบค่า t -test เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก คัดเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้แล้วจึงนำมาหาค่า

ความเชื่อมั่นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลองซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างมาตรวัดทักษะตามแนวทางที่กล่าวมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สมพร ศิลาทอง (2541, หน้า 62) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในหน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือแบบ STAD กลุ่มทดลองสอนโดยวิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD โดยแบ่งเป็น 9 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน กลุ่มควบคุมสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบคู่มือครู ผลจากการศึกษาแล้วปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือแบบ STAD กับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการใช้คู่มือครูที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

ภาวศุทธิ ยศธร (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ตามวิธี STAD ด้วยบทเรียนเล่มเล็กในวิชาสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นเสนอบทเรียนต่อนักเรียนทั้งชั้น ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นสอน (โดยใช้บทเรียนเล่มเล็ก) ขั้นสรุป ขั้นวัดผล 2) ขั้นศึกษากลุ่มย่อย โดยศึกษาจากบัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรเฉลย 3) ขั้นทดสอบย่อย เป็นการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังสิ้นสุดแต่ละวงจร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 70 และนักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและกลุ่ม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วราภรณ์ บรรดิ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียนและทางพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแบบร่วมมือกันแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับแบบทีมการแข่งขัน (TGT) ผลการวิจัยได้พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแบบคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการ

ประเทือง จันทไทย (2545, หน้า 119) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติ ต่อโครงการวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้นักเรียนที่เรียนโดยโครงการแบบกลุ่มตามความสนใจ โครงการแบบกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) และแบบกลุ่มตามความสนใจพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจากการทดสอบหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนโดยใช้โครงการแบบกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจากการทดสอบหลังเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยโครงการแบบกลุ่มตามความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจากการประเมินโครงการของนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนโดยใช้โครงการแบบกลุ่มสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจากการประเมินโครงการสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยโดยใช้โครงการแบบกลุ่มตามความสนใจ

กาญจนา อุปสาร (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เรื่องศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ผลปรากฏว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.25 / 83.75 มีดัชนีประสิทธิภาพผลของแผนการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) เท่ากับ 0.6285 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.85 มีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

ทิวาพร คุณยเกียรติ (2547, หน้า 102) ทำการศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) และเทคนิคการวิจัยจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มแข่งขัน (TGT) พบว่าหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มตลอดเวลา ร้อยละ 83.10 และนักเรียนมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน นักเรียนเห็นด้วยในระดับมาก

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศจะเห็นว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สรุปได้ดังนี้ วิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เน้นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงขึ้น จากงานวิจัยของสมพร ศิลาทอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ภาวศุทธิ ยศธร ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ตามวิธี STAD ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70 โดยสร้างให้ผู้เรียนมีเจตคติและทักษะในการเรียน มีแรงจูงใจ มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ มีผลการเรียนสูงขึ้น มีความสุขในการเรียน จากการวิจัยในครั้งนี้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

สเลวิน (Slavin, 1978 : 40) ได้รวบรวมผลงานวิจัยที่ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างวิธีการเรียนแบบร่วมมือ (STAD) กับวิธีปกติไว้ดังต่อไปนี้ คือได้ทำการวิจัยทางด้านภาษากับนักเรียนระดับ 7 จำนวน 62 คน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อปี ค.ศ. 1980 สเลวิน (Slavin, 1980 : unpagged) ทำการวิจัยด้านภาษากับนักเรียนระดับ 4 จำนวน 424 คน เป็นเวลา 12 สัปดาห์ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

มีกินส์ (Meekins, 1988 : 421-A) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคการเรียนเป็นทีมแบบ STAD ที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการและการยอมรับทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยศึกษาจากนักเรียนเกรด 5 จำนวน 55 คน ใช้เวลาในการศึกษา 18 วัน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบ STAD มีความก้าวหน้าทางวิชาการมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แจ๊คสัน (Jackson, 1998 : 1068 – A) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ (STAD) ที่มีต่อการพัฒนามิตรภาพข้ามเชื้อชาติเป็นการศึกษาการเรียนรู้อย่างร่วมมือกันเรียนรู้ที่มีผลสัมฤทธิ์เป็นทีมที่ออกแบบ เพื่อส่งเสริมมิตรภาพข้ามเชื้อชาติ โดยได้ใช้แทน และขยายงานวิจัยของ Slavin(1979) รายงานว่ามีการเพิ่มขึ้นมากในทางเลือกมิตรภาพข้ามเชื้อชาติสำหรับนักเรียนที่มีประสบการณ์การเรียนรู้อย่างร่วมมือกันเรียนรู้ เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนในสภาพควบคุมโดยใช้วิธีการดำเนินการเสนอรายชื่อทางสังคมมิติ ความสามารถของเครื่องมือที่เสนอรายชื่อทางสังคมมิติเพื่อเป็นตัวแทนในการเพิ่มขึ้นในมิตรภาพข้ามเชื้อชาตินั้น ได้นำไปซักถามการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการวัดตัวแปรเพิ่มเติม คือเทคนิคการวัดมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งได้ตั้งเป็นสมมุติฐานว่าเป็นตัวแทนชั้นมัธยมปีที่ 1 จำนวน 92 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนหนึ่งที่ยุบเลิกไปแล้วในปัจจุบัน กลุ่มทดลองได้ศึกษาแผ่นงานไป 4-5 ทีมที่สมาชิกเป็นคน 2 เชื้อชาติและเป็นที่รู้จักตามจำนวนคะแนนการทดสอบย่อยของสมาชิก นักเรียนกลุ่มควบคุมศึกษาตามลำพังและได้รับคะแนนเป็นรายบุคคลเท่านั้น การเปรียบเทียบกลุ่มทั้ง 2 กลุ่มนี้ได้ศึกษาผลของรูปแบบการสอนเท่านั้นที่มีต่อแบบวัดมิตรภาพหลายแบบผลการศึกษาพบว่า เมื่อใช้การวัดที่เสนอรายชื่อแบบดั้งเดิม นักเรียนชายผิวดำมีมิตรภาพข้ามเชื้อชาติมากกว่านักเรียนชายผิวดำในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับนักเรียนชายผิวขาว นักเรียนหญิงผิวดำ และนักเรียนหญิงผิวขาว

ซูยานโต (Suyanto, 1999 : 3766-A) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการเรียนแบบ STAD ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตชนบท ยอร์กยาการ์ตา (Yogyakarta) ของอินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกมาจากนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 3,4,5 รวม 664 คน จากห้องเรียนทั้งหมด 30 ห้องใน 10 โรงเรียน โดยที่ 5 โรงเรียนแรกจะคัดเลือกเป็นกลุ่มทดลอง ส่วนอีก 5 โรงเรียนหลังจากถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้จัดดำเนินการสอนโดยครูที่ผ่านการฝึกอบรมโดยวิธีการสอนแบบ STAD กลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบดั้งเดิม (บรรยายในชั้นทั้งหมด) เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการทดลองวิธีการสอนแบบ STAD ใช้แบบทดสอบมาตรฐานวิชาคณิตศาสตร์ (test hasil belajar) ทั้ง 2 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนในชั้นที่ใช้วิธีการสอนแบบ STAD มีคะแนนสอบคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนในชั้นที่มีวิธีการสอนแบบปกติ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาแล้ว ปรากฏว่านักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 5 ในกลุ่มทดลอง STAD มีคะแนนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมและไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนสอบของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่ม STAD และนักเรียนในกลุ่มทดลอง STAD มีเจตคติที่ดีต่อบรรยากาศในชั้นเรียนสูงกว่าในกลุ่มควบคุม

อาร์มสตรอง (Armstrong, 2003 : 405 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดกลุ่มนักเรียน โดยยึดเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเป็นทีม (STAD) ได้ทำการศึกษาค้นคว้ากับนักเรียน 47 คนที่เรียนอยู่ในเกรด 12 ที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิมโดยใช้ตำราเรียนการอธิบาย การบรรยาย เอกสารประกอบการเรียน กับการสอนแบบกลุ่มร่วมมือจัดกลุ่มโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสอนทั้งสองแบบนี้มีการวัดผลและประเมินผล การศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอน 2 วิธีดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสะดวกต่อการเรียนรู้สังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน และตามข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสอบถามจากครูและนักเรียน พบว่าการเรียนแบบร่วมมือช่วยนักเรียนเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนมากควรนำไปใช้ในการสอนให้เหมาะสมในการจัดตารางเรียนแบบเน้นบล็อกเวลา

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าเป็นงานวิจัยตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีประเด็นสำคัญๆสรุปได้ดังนี้ คือวิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เป็นวิธีการสอนที่ให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ พร้อมทั้งทำกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่ม สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นประชาธิปไตยแบบเปิดเสรี ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ทำให้เกิดความรู้สึกมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ดังงานวิจัยของสเลวิน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม งานวิจัยของแจ๊คสัน พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีความก้าวหน้าทางวิชาการมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และงานวิจัยของซูยานโต พบว่านักเรียนในชั้นที่ใช้วิธีการสอนแบบ STAD มีคะแนนสอบสูงกว่านักเรียนในชั้นที่มีวิธีการสอนแบบปกติและนักเรียนในกลุ่มทดลอง STAD มีเจตคติที่ดีต่อบรรยากาศในชั้นเรียนสูงกว่าในกลุ่มควบคุม

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ โดยผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีจำนวนนักเรียน 2 ห้องเรียนขึ้นไป ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 6 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด 715 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 37 คนทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากจากโรงเรียนที่มี 2 ห้องเรียนขึ้นไป ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับสลากห้องเรียน 2 ห้องเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง ดังนี้

กลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรมSTAD

กลุ่มควบคุม จำนวน 1 ห้องเรียน ที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ในเรื่องการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติคือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
2. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยใช้วิธีสอนตามปกติ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
4. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
5. แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีวิธีการดังนี้
  - 1.1 ศึกษาการจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
  - 1.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวคิดการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน
  - 1.3 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างสื่อการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD จำนวน 6 แผน
  - 1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดรูปแบบของกรมวิชาการ (2545, หน้า 252 – 255) โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอน
    - 1.4.1 หัวเรื่อง
    - 1.4.2 หัวข้อย่อย
    - 1.4.3 ชื่อหน่วย
    - 1.4.4 ระดับชั้น
    - 1.4.5 เวลา
    - 1.4.6 สาระสำคัญ
    - 1.4.7 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
    - 1.4.8 สาระการเรียนรู้
    - 1.4.9 กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
      - การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น
      - การเรียนกลุ่มย่อย
      - การทดสอบย่อย
      - คะแนนในการพัฒนาตนเอง

- กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง

1.4.10 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.4.11 วัสดุและประเมินผล

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหา จุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1.6.1 จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ กิจกรรม STAD

1.6.2 ปรับระยะเวลาในการจัดกิจกรรม

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของจุดประสงค์และเนื้อหา

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการพิจารณามาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก จำนวน 59 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแผนการจัดการเรียนรู้

1.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้นำมาแก้ไขส่วนที่บกพร่อง

1.11 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไข

1.12 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนตามปกติ

2.1 ศึกษาการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สารกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2544 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการสอนพระพุทธศาสนาตามหนังสือคู่มือการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2545)

2.3 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และสร้างสื่อการสอนตามปกติการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 6 แผนการเรียนรู้

2.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยยึดรูปแบบของกรมวิชาการ (2545, หน้า 252 – 255) โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4.1 หัวเรื่อง

2.4.2 หัวข้อย่อย

- 2.4.3 ชื่อหน่วย
- 2.4.4 ระดับชั้น
- 2.4.5 เวลา
- 2.4.6 สาระสำคัญ
- 2.4.7 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 2.4.8 สาระการเรียนรู้
- 2.4.9 กิจกรรมการเรียนรู้
  - แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
  - นำเข้าสู่บทเรียน
  - การเรียนรู้และกิจกรรม
  - สรุปบทเรียน
  - ทดสอบหลังเรียน
- 2.4.10 สื่อและแหล่งการเรียนรู้
- 2.4.11 วัดผลและประเมินผล
- 2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหา จุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้
  - 2.6.1 จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาและรูปแบบวิธีสอนตามปกติ
  - 2.6.2 ปรับระยะเวลาในการจัดกิจกรรม
- 2.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขไว้แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้พิจารณาความเหมาะสมของจุดประสงค์และเนื้อหา
- 2.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
- 2.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนวัดทุ่งแฝก จำนวน 59 คนเพื่อหาข้อบกพร่องของแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้นำมาแก้ไขส่วนที่บกพร่องของแผนจัดการเรียนรู้
- 2.11 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไข
- 2.12 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตาราง 1 แสดงองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบ
กลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบ กลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีสอนตามปกติ
1. หัวเรื่อง	1. หัวเรื่อง
2. หัวข้อย่อย	2. หัวข้อย่อย
3. ชื่อหน่วย	3. ชื่อหน่วย
4. ระดับชั้น	4. ระดับชั้น
5. เวลา	5. เวลา
6. สาระสำคัญ	6. สาระสำคัญ
7. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	7. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
8. สาระการเรียนรู้	8. สาระการเรียนรู้
9. กิจกรรมการเรียนรู้	9. กิจกรรมการเรียนรู้
9.1 การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น	9.1 แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
9.2 การเรียนกลุ่มย่อย	9.2 นำเข้าสู่บทเรียน
9.3 การทดสอบย่อย	9.3 การเรียนรู้และกิจกรรม
9.4 คะแนนในการพัฒนาตนเอง	9.4 สรุปบทเรียน
9.5 กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง	9.5 ทดสอบหลังเรียน
10. สื่อและแหล่งการเรียนรู้	10. สื่อและแหล่งการเรียนรู้
11. การวัดและการประเมินผล	11. การวัดและการประเมินผล

ตาราง 2 การเปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

กิจกรรมและการเรียนการสอน ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอน แบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD	กิจกรรมการเรียนการสอน ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามปกติ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ชั้นเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น เป็นการเตรียมการเพื่อให้ผู้เรียน พร้อมที่จะเรียน มีการแบ่งกลุ่ม และชี้แจงวิธีการเรียนรู้ตามที่ผู้วิจัย กำหนดไว้ในงานวิจัยโดยใช้กิจกรรม การสอนที่กำหนดไว้เป็นชั้นนำเสนอ เนื้อหาใหม่ 2. ชั้นเรียนกลุ่มย่อย <ol style="list-style-type: none"> 2.1 แบ่งกลุ่ม 2.2 เลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม 2.3 ให้เข้ากลุ่มเรียน 3. ชั้นทดสอบย่อย เมื่อเรียน 1 – 2 ชั่วโมง ต้องทำการ ทดสอบทุกคนและต้องทำคะแนนให้ มากที่สุดเพื่อเป็นผลงานของกลุ่ม พยายามทำคะแนนให้มากกว่าครั้งก่อน 4. ชั้นคะแนนในการพัฒนาตนเอง คะแนนเปรียบเทียบที่สอบได้กับคะแนนฐาน จะเป็นคะแนนความก้าวหน้าของผู้เรียน ขึ้นกับความขยัน ทำให้ได้มากกว่าเดิม 5. ชั้นกลุ่มที่ได้รับการยกย่อง กลุ่มที่ได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จะได้รับการยกย่อง ได้รับรางวัล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 2. ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้น ให้เกิดความสนใจและมีความ พร้อมทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ใน แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ 3. การเรียนรู้และกิจกรรม นักเรียนจะได้เรียนจากครู ทำกิจกรรม เป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มตามที่ กำหนดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นความรู้ใหม่ 4. ชั้นสรุปบทเรียน ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปเนื้อหาและกิจกรรมที่ทำ 5. ชั้นทดสอบหลังเรียน เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

3.1 ศึกษาจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี พุทธศักราช 2544 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2 วิเคราะห์เนื้อหา จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เรื่องหลักธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จะใช้ในการทดลองเพื่อสร้างแบบทดสอบโดยศึกษาวิธีสร้างและเทคนิคการเขียนข้อสอบ (ชวาล แพร์ดกุล 2520, หน้า 1 – 16)

3.3 กำหนดรูปแบบข้อคำถามเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3.4 สร้างแบบทดสอบขึ้นให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ในแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 60 ข้อ

3.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสนอต่อคณะกรรมการที่ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมเนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

3.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินให้สอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้อีกครั้งคือวิธีหาค่า IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของโรไวเนลลีและแฮมบลีตัน (Rovinalli and Hambleton) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 63 – 65) ดังนี้

ให้คะแนน + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

3.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผ่านการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

3.10 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดลองกับนักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 59 คน

3.11 ผลจากการทดสอบมาวิเคราะห์แบบอิงเกณฑ์หาความยากง่าย (P) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 84) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้สูตร t-test (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2547, หน้า 249 – 250) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ถึง 1.00 มาคัดเลือกข้อสอบให้ครอบคลุมทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้จำนวน 40 ข้อ

3.12 นำข้อสอบที่ได้ผ่านเกณฑ์ทั้ง 40 ข้อมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบอิงเกณฑ์จากผลสอบครั้งเดียวคือใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน(พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 247)

3.13 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. แบบสอบถามเจตคติ

4.1 เอกสารที่เกี่ยวกับหลักการสร้าง และวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535, หน้า 98 – 108) และศึกษาแนวทางการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถามวัดเจตคติของ วิภาวี แป้นเรือง (2546, หน้า 147 – 148) และบุญชม ศรีสะอาด. (2545, หน้า 66 – 73)

4.2. สร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนาเรื่องหลักธรรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยดัดแปลงมาจากการสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท จำนวน 25 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ระดับตัวเลือก	ข้อความที่เป็นบวก
บ่อยครั้งที่สุด	5 คะแนน
บ่อยๆ ครั้ง	4 คะแนน
บางครั้ง	3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	2 คะแนน
น้อยครั้งที่สุด	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	แปลผล
4.51 – 5.00	บ่อยครั้งที่สุด
3.51 – 4.50	บ่อยๆ ครั้ง
2.51 - 3.50	บางครั้ง
1.51 – 2.50	นานๆ ครั้ง
1.00 – 1.50	น้อยครั้งที่สุด

ค่าเจตคติที่มากกว่า หมายถึง วิธีสอนนั้นทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนดีกว่า หรือสูงกว่าการเรียนที่มีค่าเจตคติที่น้อยกว่า

4.3. นำแบบวัดเจตคติต่อวิธีสอนสาระพระพุทธศาสนา ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ แล้วนำมาแก้ไขข้อบกพร่อง

4.4 นำแบบวัดเจตคติต่อวิธีสอนสาระพระพุทธศาสนาที่แก้ไขแล้ว ได้นำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก อำเภอสามชุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 59 คน

4.5 นำผลคะแนนของแบบวัดเจตคติต่อวิธีสอนสาระพระพุทธศาสนา ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยเรียงคะแนนจากมากไปหาคะแนนน้อยแบ่งกลุ่มคะแนนสูงร้อยละ 50 (รวีวรรณ ชินะตระกูล, 2542, หน้า 158) โดยนำมาคำนวณหาค่า t (t -test Independent sample) แล้วเลือกข้อความที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับตามแนวมาตรฐานของเอดเวิร์ด (Edwards) ถ้าคำนวณค่า t ได้ค่ามาตรฐานหรือสูงกว่าเกณฑ์ถือว่าข้อนั้นมีอำนาจจำแนกใช้ได้ แต่ถ้าคำนวณค่า t แล้วน้อยกว่าเกณฑ์ถือว่าใช้ไม่ได้ ต้องแก้ไข เพราะจะเป็นผลกลับกันคือกลุ่มสูงได้คะแนนต่ำ แต่กลุ่มต่ำจะได้คะแนนสูง

4.6 เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับหรือมากกว่า 1.75 ขึ้นไปจำนวน 20 ข้อ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและด้านพฤติกรรมเจตคติ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) ระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับอยู่ในระดับ .80 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 248)

5. แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

5.1 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดทักษะการเรียนรู้ ของพิชริน วรรณชัย (2547, หน้า 33 – 35) ซึ่งมีต้นแบบมาจาก แบบสำรวจทักษะการเรียนรู้ที่ได้พัฒนามาจาก “Using Study Skills Surveys” ของบราวน์และโฮลทซ์แมน (Brown and Holtzman)

5.2 สร้างแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้ในสาระพระพุทธศาสนา โดยใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยดัดแปลงมาจากการสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท จำนวน 25 ข้อแต่นำมาใช้สอบถามทักษะการเรียนรู้จริง 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับตัวเลือก	ข้อความที่เป็นบวก
บ่อยครั้งที่สุด	5 คะแนน
บ่อยๆ ครั้ง	4 คะแนน
บาง ครั้ง	3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	2 คะแนน
น้อยครั้งที่สุด	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	แปลผล
4.51 – 5.00	บ่อยครั้งที่สุด
3.51 – 4.50	บ่อยๆ ครั้ง

2.51 – 3.50	บาง ครั้ง
1.51 – 2.50	นาน ๆ ครั้ง
1.00 – 1.50	น้อยครั้งที่สุด

ค่าทักษะที่มากกว่าหมายถึงวิธีสอนนั้นทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่ดีกว่าหรือสูงกว่าวิธีสอนที่มีค่าทักษะน้อยกว่า

5.3 นำแบบวัดทักษะเกี่ยวกับการเรียนสาระพระพุทธศาสนาที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและทักษะการเรียนรู้ความเหมาะสมกับภาษาที่ใช้ แล้วนำมาแก้ไขส่วนที่บกพร่อง

5.4 นำแบบวัดทักษะการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนาตามที่แก้ไขแล้ว นำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 59 คน

5.5 นำผลคะแนนของแบบวัดทักษะทางการเรียน ในสาระพระพุทธศาสนาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยเรียงคะแนนจากมากไปหาน้อย แบ่งกลุ่มคะแนนสูงร้อยละ 50 และกลุ่มคะแนนต่ำร้อยละ 50 (รวิวรรณ ชินะตระกูล, 2542, หน้า 158) นำมาคำนวณหาค่า t (t -test independent sample) ถ้าคำนวณค่า t ตั้งแต่ 1.75 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับตามแนวมาตรฐานของ เอดเวิร์ด (Edwards) ถ้าคำนวณค่า t ได้ค่ามาตรฐานหรือสูงกว่าเกณฑ์ถือว่าข้อนั้นมีอำนาจจำแนกใช้ได้ เมื่อคำนวณค่า t แล้วน้อยกว่าเกณฑ์ถือว่าใช้ไม่ได้ ต้องแก้ไขในกรณีที่ค่า t เป็นลบแม้ค่าตัวเลขจะสูงกว่าเกณฑ์ก็ถือว่าใช้ไม่ได้เพราะเป็นผลกลับกันคือกลุ่มสูงได้คะแนนต่ำ แต่กลุ่มต่ำได้คะแนนสูง

5.6 เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับหรือมากกว่า 1.75 ขึ้นไปจำนวน 20 ข้อ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับควรจะอยู่ในระดับ .80 ขึ้นไป (รวิวรรณ ชินะตระกูล, 2542, หน้า 159)

การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความเรียบร้อยของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD แผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนตามปกติ และแบบทดสอบใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบวัดเจตคติแบบวัดทักษะการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. เตรียมความพร้อมนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วย รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มก่อนที่จะเริ่มทำการทดลอง

3. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการหาคุณภาพแล้วกับนักเรียนทั้งสองกลุ่มเสร็จแล้วเก็บข้อมูลจากการทดสอบเอาไว้

4. ดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เรียนกับผู้วิจัย ซึ่งใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ส่วนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติเรียนกับผู้วิจัยเช่นเดียวกัน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบคู่มือการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีทั้งหมด 6 แผน เวลา 12 ชั่วโมง

5. ทำทดสอบหลังเรียน (Post –test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และให้นักเรียนทำแบบวัดเจตคติ แบบวัดทักษะการเรียนรู้ต่อวิธีสอนสาระพระพุทธศาสนา

6. ตรวจสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน แบบสอบถามทักษะต่อการเรียน สาระพระพุทธศาสนา แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ระดับความเชื่อมั่นเป็นค่าเฉลี่ย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองในรูปแบบ Control Group Randomized Pre – test Post – test Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2535, หน้า 62 – 63) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม กลุ่มละ 37 คน รวม 74 คน

ตาราง 3 แบบแผนการทดลองแบบ Control Group Randomized Pre – test Post – test Design

กลุ่ม	pre – test	Treatment	post – test
RE ₁	T1	X ₁	T2
RE ₂	T1	X ₂	T2

RE ₁	หมายถึง	กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
RE ₂	หมายถึง	กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ
X ₁	หมายถึง	วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือ
X ₂	หมายถึง	วิธีสอนแบบตามปกติ

T1	หมายถึง	การทดสอบก่อนทดลอง
T2	หมายถึง	การทดสอบหลังทดลอง

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีจำนวนเท่ากัน จัดนักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม โดยการจับฉลาก ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเองภายในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 ชั่วโมง

1. เตรียมความพร้อมนักเรียนที่เรียนด้วย รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ผ่านการหาคุณภาพแล้ว
2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre – test) ทั้งสองกลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ดำเนินการสอนนักเรียนทั้งสองกลุ่ม กลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
4. ทำการทดสอบหลังเรียน (post – test) หลังจากการทดลองสอนทั้งสองกลุ่มสิ้นสุดลงโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันกับที่ใช้แบบทดสอบก่อนการทดลอง และให้นักเรียนทำแบบวัดเจตคติ วัดทักษะการเรียนรู้ ต่อวิธีสอนสาระพระพุทธศาสนา
5. เก็บข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้สถิติดังต่อไปนี้
  - 1.1 ทาค่าความยากง่าย (P) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้

สูตร 1

$$P = \frac{R}{N}$$

- เมื่อ P แทน ระดับความยาก
R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด
N แทน จำนวนคนทั้งหมด

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ใช้สูตร ดังนี้

$$r = \frac{R_H - R_L}{N/2}$$

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

R_H แทน จำนวนคนตอบถูกในกลุ่มสูง

R_L แทน จำนวนคนตอบถูกในกลุ่มต่ำ

(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 84)

1.3 หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีของโรไวเนลลีและแฮมบลิตัน (Rovinalli and Hambleton)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 65) โดยใช้สูตร ดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC

1.4 หาค่าอำนาจจำแนก t - test โดยใช้เทคนิค 25% กล่าวคือกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% นำคะแนนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายข้อ โดยการทดสอบค่า

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L} \right)}{\frac{\left(\frac{S_H^2}{n_H} \right)^2}{n_H - 1} + \frac{\left(\frac{S_L^2}{n_L} \right)^2}{n_L - 1}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคนในกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของคนในกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคนในกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคนในกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มต่ำ

(พิชิต ฤทธิจรูญ, 2547, หน้า 249 - 250)

1.5 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน เป็นการวัดลักษณะเดียวร่วมกัน สหสัมพันธ์ระหว่างข้อเท่ากันและมีระบบการให้คะแนนเป็น dichotomous คือตอบถูกให้ 1 คะแนนตอบผิดให้ 0 คะแนนโดยใช้สูตร KR - 20

$$r_{KR} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ	r_{KR}	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
	p	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของคนทำผิดแต่ละข้อ ($q = 1 - p$)

(พิชิต ฤทธิจรูญ, 2547, หน้า 247)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มที่เรียนโดย การสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติโดยใช้วิธี t - test Independent เมื่อความแปรปรวนของประชากรทั้งสองเท่ากัน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ X_1 X_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ n_1 n_2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ 0 n_1 , n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 303)

3. การสอบถามเจตคติต่อการเรียน สอบถามทักษะการเรียนรู้ ใช้สถิติดังนี้

3.1 หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีของโรไวเนลลีและแฮมบลิตัน (Rovinalli and Hamb โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติ วัดทักษะ ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 248)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[\frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนของข้อคำถาม
 s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
 s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 65)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้สะดวกและเกิดความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยกำหนดสิ่งที่เป็นความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียน
$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
p	แทน	ค่านัยสำคัญจากการคำนวณค่า t - test

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบเจตคตินักเรียนที่มีต่อวิธีสอนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติโดยการวิเคราะห์ t – test (Independent) ดังตารางที่ 5 – 7

ตาราง 4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D	t	sig
กลุ่มวิธีสอนตามปกติ	37	9.14	3.03	1.025	.309
กลุ่มที่สอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD	37	9.89	3.32		

จากตาราง 4 พบว่าจะแนแน่เสียผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่จะเรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับกลุ่มที่จะใช้วิธีสอนตามปกติก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D	t	sig
กลุ่มวิธีสอนตามปกติ	37	18.59	5.16	3.705**	.000
กลุ่มที่สอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD	37	23.00	5.07		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน

ศึกษาและเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนใน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ ผลปรากฏดังตาราง 6 - 7

ตาราง 6 เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีสอนปกติ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก	4.81	0.46	น้อยครั้งที่สุด
2. นักเรียนอยากเรียนสาระพระพุทธศาสนาทุกวัน	3.73	1.66	น้อยๆครั้ง
3. ถ้าให้เลือกเรียน จะเลือกเรียนสาระพระพุทธศาสนา ก่อนสาระอื่น	4.86	0.67	น้อยครั้งที่สุด
4. ขณะเรียนพระพุทธศาสนา นักเรียนมีความสุขมาก	4.62	0.64	น้อยครั้งที่สุด
5. นักเรียนชอบทำกิจกรรมในสาระพระพุทธศาสนา	4.51	0.61	น้อยครั้งที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. นักเรียนมีความศรัทธาในสาระพระพุทธศาสนาว่าเป็นความจริง	4.49	0.80	บ่อยๆครั้ง
7. นักเรียนตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า	4.76	0.64	บ่อยครั้งที่สุด
8. ถ้ามีโอกาสจะเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทุกครั้ง	4.54	0.56	บ่อยครั้งที่สุด
9. นักเรียนรู้สึกว่สาระในบทเรียนมากเกินไป	4.76	0.83	น้อยครั้งที่สุด
10. เนื้อหาที่เรียนในพระพุทธศานาน่าสนใจ	4.76	0.43	บ่อยครั้งที่สุด
11. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนเป็นคนดี	4.57	0.69	บ่อยครั้งที่สุด
12. วิชาพระพุทธศาสนามีเนื้อหาที่น่าสนใจ	3.62	1.62	บ่อยๆครั้ง
13. วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่มีประโยชน์มาก	2.51	1.56	บางครั้ง
14. นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทุกครั้ง	3.68	1.55	บ่อยๆครั้ง
15. นักเรียนทำงานเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	3.27	1.66	บางครั้ง
16. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนเป็นผู้มีความอดทนมากขึ้น	4.38	0.92	บ่อยๆครั้ง
17. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น	4.46	0.73	บ่อยๆครั้ง
18. นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีเมื่อทำกิจกรรมรวมกลุ่มกัน	4.54	0.84	บ่อยครั้งที่สุด
19. นักเรียนได้นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.46	0.65	บ่อยๆครั้ง
20. ถ้าทุกคนปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจะทำให้สังคมมีความสุข	4.70	0.57	บ่อยครั้งที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.30	0.38	บ่อยๆครั้ง

จากตาราง 6 พบว่านักเรียนที่เรียนมีเจตคติต่อวิธีสอนตามปกติ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 4.30 ซึ่งแปลผลได้ว่า มีค่าเจตคติอยู่ในระดับบ่อย ๆ ครั้ง

ตาราง 7 เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก	4.88	0.53	บ่อยครั้งที่สุด
2. นักเรียนอยากเรียนสาระพระพุทธศาสนาทุกวัน	4.27	0.87	บ่อยๆครั้ง
3. ถ้าให้เลือกเรียน จะเลือกเรียนสาระพระพุทธศาสนา ก่อนสาระอื่น	4.14	0.86	บ่อยๆครั้ง
4. ขณะเรียนพระพุทธศานานักเรียนมีความสุขมาก	4.62	0.55	บ่อยครั้งที่สุด
5. นักเรียนชอบทำกิจกรรมในสาระพระพุทธศาสนา	4.49	0.65	บ่อยๆครั้ง
6. นักเรียนมีความศรัทธาในสาระพระพุทธศาสนาว่าเป็นความจริง	4.78	0.53	บ่อยครั้งที่สุด
7. นักเรียนตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า	4.35	0.72	บ่อยๆครั้ง
8. ถ้ามีโอกาสจะเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทุกครั้ง	4.46	0.61	บ่อยครั้งที่สุด
9. นักเรียนรู้สึกว่าสาระในบทเรียนมากเกินไป	4.38	1.09	บ่อยครั้งที่สุด
10. เนื้อหาที่เรียนในพระพุทธศานาน่าสนใจ	4.62	0.63	บ่อยครั้งที่สุด
11. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนเป็นคนดีที่ สุด	4.81	0.46	บ่อยครั้ง
12. วิชาพระพุทธศาสนามีเนื้อหาที่น่าสนใจ	4.76	0.49	บ่อยครั้งที่สุด
13. วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่มีประโยชน์มาก	4.68	0.63	บ่อยครั้งที่สุด
14. นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทุกครั้ง	4.49	0.61	บ่อยๆครั้ง
15. นักเรียนทำงานเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง	4.70	0.52	บ่อยครั้งที่สุด
16. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความอดทนมากขึ้น	4.73	0.56	บ่อยครั้งที่สุด
17. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น	4.68	0.58	บ่อยครั้งที่สุด
18. นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีเมื่อทำกิจกรรมรวมกลุ่มกัน	4.49	0.69	บ่อยๆครั้ง
19. นักเรียนได้นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	4.73	0.51	บ่อยครั้งที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
20. ถ้าทุกคนปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จะทำให้สังคมมีความสุข	4.70	0.46	น้อยครั้งที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.58	0.28	น้อยครั้งที่สุด

จากตาราง 7 พบว่านักเรียนที่เรียนมีเจตคติต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 4.58 ซึ่งแปลผลได้ว่า มีค่าเจตคติอยู่ในระดับน้อยครั้งที่สุด

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D	t	sig
กลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนตามปกติ	37	4.30	0.38		
กลุ่มที่สอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD	37	4.58	0.28	3.545**	.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามแบบรูปการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้

ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ ผลปรากฏดังตาราง 9 – 10

ตาราง 9 ทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีสอนตามปกติ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนสามารถค้นหาหาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักธรรมได้	3.68	0.71	บ่อยๆ ครั้ง
2. นักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าการเรียนรู้เรื่องหลักธรรม	3.24	1.32	บางครั้ง
3. นักเรียนได้รับความรู้จากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	4.86	0.42	บ่อยครั้งที่สุด
4. ขณะเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน	4.30	0.81	บ่อยๆ ครั้ง
5. นักเรียนสรุปเรื่องหลักธรรมจากการอ่านและเล่าให้เพื่อนฟังได้	3.70	0.74	บ่อยๆ ครั้ง
6. นักเรียนสามารถจดบันทึกเรื่องหลักธรรมที่เพื่อนนำเสนอได้	4.62	0.89	บ่อยครั้งที่สุด
7. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคัดค้านสิ่งไม่เห็นด้วยได้	4.86	0.35	บ่อยครั้งที่สุด
8. นักเรียนสามารถทำงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ	4.65	0.59	บ่อยครั้งที่สุด
9. นักเรียนตั้งใจฟังเรื่องหลักธรรมที่ครูสอน	4.62	0.86	บ่อยครั้งที่สุด
10. นักเรียนมีสมาธิในการทำบ้านหรืออ่านหนังสือ	4.46	0.69	บ่อยๆ ครั้ง
11. เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา นักเรียนจะถามครู	3.95	0.78	นานๆ ครั้ง
12. เมื่อมีข้อสงสัยนักเรียนสามารถตั้งคำถามถามครูได้	4.00	1.22	บ่อยๆ ครั้ง
13. นักเรียนสามารถจับประเด็นสำคัญเรื่องหลักธรรมที่อ่านได้	4.05	0.74	นานๆ ครั้ง
14. หลังเรียนเรื่องหลักธรรมมีความรู้สึกไม่กล้าทำความผิด	4.03	0.73	บ่อยๆ ครั้ง
15. ในการตอบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนนักเรียนจะใช้เหตุผล	4.00	1.22	บ่อยๆ ครั้ง
16. เมื่อเรียนหลักธรรมแล้วตั้งใจนำไปเผยแพร่ให้ได้มากที่สุด	4.16	0.99	บ่อยๆ ครั้ง
17. นักเรียนตั้งใจนำหลักธรรมที่เรียนไปปฏิบัติประจำวัน	3.89	1.17	บ่อยๆ ครั้ง
18. สามารถนำหลักธรรมมาแก้ปัญหาให้ตนเองและเพื่อนได้	3.32	1.31	บ่อยๆ ครั้ง
19. นักเรียนสามารถค้นหาหนังสือเรื่องหลักธรรมในห้องสมุดได้	4.05	0.78	บ่อยๆ ครั้ง
20. ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือผู้ตามพร้อมที่จะแก้ปัญหาให้เพื่อน	4.08	0.83	บ่อยๆ ครั้ง
เฉลี่ยรวม	4.13	0.35	บ่อยๆ ครั้ง

จากตาราง 9 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าทักษะการเรียนรู้เฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ซึ่งแปลผลได้ว่ามีค่าทักษะการเรียนรู้ในระดับบ่อยๆ ครั้ง

ตาราง 10 ทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนสามารถค้นหาหาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักธรรมได้	4.30	0.46	บ่อยๆ ครั้ง
2. นักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าการเรียนรู้เรื่องหลักธรรม	4.24	0.60	บางครั้ง
3. นักเรียนได้รับความรู้จากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	4.86	0.42	บ่อยครั้งที่สุด
4. ขณะเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน	4.49	0.56	บ่อยๆ ครั้ง
5. นักเรียนสรุปเรื่องหลักธรรมจากการอ่านและเล่าให้เพื่อนฟังได้	4.83	0.59	บ่อยๆ ครั้ง
6. นักเรียนสามารถจดบันทึกเรื่องหลักธรรมที่เพื่อนนำเสนอได้	4.81	0.40	บ่อยครั้งที่สุด
7. นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคัดค้านสิ่งไม่เห็นด้วยได้	4.70	0.57	บ่อยครั้งที่สุด
8. นักเรียนสามารถทำงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ	4.70	0.57	บ่อยครั้งที่สุด
9. นักเรียนตั้งใจฟังเรื่องหลักธรรมที่ครูสอน	4.70	0.57	บ่อยครั้งที่สุด
10. นักเรียนมีสมาธิในการทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ	4.54	0.56	บ่อยครั้งที่สุด
11. เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา นักเรียนจะถามครู	4.03	0.64	บ่อยๆ ครั้ง
12. เมื่อมีข้อสงสัยนักเรียนสามารถตั้งคำถามถามครูได้	4.24	0.83	บ่อยๆ ครั้ง
13. นักเรียนสามารถจับประเด็นสำคัญเรื่องหลักธรรมที่อ่านได้	4.05	0.74	บ่อยๆ ครั้ง
14. หลังเรียนเรื่องหลักธรรมมีความรู้สึกไม่กล้าทำความคิด	4.03	0.73	บ่อยๆ ครั้ง
15. ในการตอบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนนักเรียนจะใช้เหตุผล	4.30	0.78	บ่อยๆ ครั้ง
16. เมื่อเรียนหลักธรรมแล้วตั้งใจนำไปเผยแพร่ให้ได้มากที่สุด	4.24	0.80	บ่อยๆ ครั้ง
17. นักเรียนตั้งใจนำหลักธรรมที่เรียนไปปฏิบัติประจำวัน	4.00	0.97	บ่อยๆ ครั้ง

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
18. สามารถนำหลักธรรมมาแก้ปัญหาให้ตนเองและเพื่อนได้	3.68	1.00	บ่อยๆครั้ง
19. นักเรียนสามารถค้นหาหนังสือเรื่องหลักธรรมในห้องสมุดได้	4.05	0.78	บ่อยๆครั้ง
20. ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือผู้ตามพร้อมที่จะแก้ปัญหาให้เพื่อน	4.08	0.83	บ่อยๆครั้ง
เฉลี่ยรวม	4.33	0.26	บ่อยๆ ครั้ง

จากตาราง 10 พบว่านักเรียนที่เรียนโดยรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าทักษะการเรียนรู้เฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ซึ่งแปลผลได้ว่ามีค่าทักษะการเรียนรู้ในระดับบ่อยๆ ครั้ง

ตาราง 11 เปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D	t	sig
กลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนตามปกติ	37	4.13	0.35	2.845**	.006
กลุ่มที่สอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD	37	4.33	0.26		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อทำการศึกษาผลการเรียนรู้ในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามลำดับได้ดังนี้คือ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีสอนตามปกติ
2. เจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยวิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีเจตคติที่ดีกว่าวิธีสอนตามปกติ
3. ทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยวิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีทักษะการเรียนรู้มากกว่าวิธีสอนตามปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนได้รับทักษะการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
2. เสริมสร้างให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น
3. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD และแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ
4. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับครูผู้สอน
5. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระอื่นๆ นำไปใช้การพัฒนาการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีจำนวนนักเรียน 2 ห้องเรียนขึ้นไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 6 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด 715 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดทุ่งแฝก ตำบลวังลึก อำเภอสามชุก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียนจำนวน 74 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) และทำการจับฉลากสุ่มเป็น
  - 2.1 กลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
  - 2.2 กลุ่มควบคุม จำนวน 1 ห้องเรียน ที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ
3. ขอบข่ายเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับการสอนตามปกติ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีสาระการเรียนรู้เรื่องเบญจธรรม, บุญกริยาวัตถุ 3, อคติ 4 , อิทธิบาท 4, ความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา, มงคล 38 (ใฝ่รู้ใฝ่เรียน, การงานไม่อากุล, ความอดทน)ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้
  4. ตัวแปรที่ศึกษา
    - 4.1 ตัวแปรอิสระ
      - 4.1.1 วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD
      - 4.1.2 วิธีสอนตามปกติ
    - 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ผลการเรียนรู้ จำแนกได้ 3 ด้าน
      - 4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.2 เจตคติต่อการเรียน

4.2.3 ทักษะการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ เวลา 12 ชั่วโมง

2. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีสอนตามปกติ จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ เวลา 12 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบปรนัยชนิดแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกในระหว่าง 0.20 – 0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.76 มีค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 0.92

4. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้มาตรวัด (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มีค่าวัด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 และมีค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 3.55

5. แบบสอบถามทักษะต่อการเรียน เรื่องหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้มาตรวัด (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มีค่าวัด 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และมีค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 2.85

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 มีขั้นตอนในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความเรียบร้อย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD แผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียน และแบบสอบถามวัดทักษะการเรียน

2. ตรวจสอบนักเรียน กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียน

3. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre - test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการหาคุณภาพแล้วกับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ที่ทำการวิจัยเสร็จแล้ว เก็บข้อมูลจากการทดสอบเอาไว้

4. ดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD และกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้ตามปกติ เรียนกับผู้วิจัยเช่นเดียวกัน ซึ่งมีทั้งหมด 6 แผนการเรียนรู้ เวลา 12 ชั่วโมง

5. ทำการทดสอบหลังเรียน (post - test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และให้นักเรียนทำแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน และแบบสอบถามทักษะการเรียน

6. ตรวจสอบแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน และแบบสอบถามทักษะการเรียนแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าทางสถิติโดยวิเคราะห์ตามสมมติฐานและใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทางการเรียน ระหว่างนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ $t - test$

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อวิธีสอนสาระพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและ $t - test$

3. เปรียบเทียบทักษะการเรียนสาระพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และ $t - test$

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีเจตคติต่อการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีทักษะการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ กิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากผลการวิจัยมีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนักเรียนทั้งสองกลุ่มก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือในด้านความรู้ความสามารถของนักเรียนทั้งสองกลุ่มถือว่าเท่าเทียมกัน และภายหลังการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เป็นกลุ่มย่อยๆ ที่มีการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้กระทั่งทุกคนในกลุ่มเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง และต้องสอบด้วยตนเองให้ได้คะแนนมากที่สุด เพื่อผลสัมฤทธิ์ในความสำเร็จของกลุ่ม ภายในกลุ่มเกิดสัมพันธภาพที่ดีในการเรียนทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนด้วยวิธีกิจกรรม STAD ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร ศิลาทอง (2541, หน้า 62) ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในหน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD กลุ่มทดลองสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD โดยแบ่งเป็น 9 กลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน กลุ่มควบคุมสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบคู่มือครูผลการศึกษาแล้วปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนแบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้กิจกรรมแบบ STAD กับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการใช้คู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในหน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์การเรียนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และภาวศุทธิ ยศธร (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ตามวิธี STAD ด้วยบทเรียนเล่มเล็กในวิชาสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นเสนอบทเรียนต่อนักเรียนทั้งชั้น ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นสอน (โดยใช้บทเรียนเล่มเล็ก) ขั้นสรุป ขั้นวัดผล 2) ขั้นศึกษาแบบกลุ่มย่อย โดยศึกษาจากบัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรเฉลย 3) ขั้นทดสอบย่อย เป็นการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังสิ้นสุดแต่ละวงจร ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า

เกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 70 ในการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD พบว่าสามารถช่วยพัฒนาในการเรียนให้ผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา อุปสาร (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เรื่องศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ผลปรากฏว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ $83.25 / 83.75$ มีดัชนีประสิทธิภาพผลของแผนการเรียนรู้อาศัยการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เท่ากับ 0.6285 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.85 มีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก การสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สร้างพฤติกรรมให้ร่วมกันทำงานตลอดเวลาที่เรียนและช่วยให้การเรียนสัมฤทธิ์ผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวพร คุณยเกียรติ (2547, หน้า 102) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับประกอบด้วยการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) พบว่าหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มตลอดเวลา ร้อยละ 83.10

2. เจตคติต่อการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD มีค่าเจตคติต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สมาชิกภายในกลุ่มจะช่วยเหลือกันอย่างดี และคะแนนต้องมาจากทุกคนพยายามทำให้ได้มากที่สุด แล้วมารวมกันเป็นผลของกลุ่มภายในกลุ่มจึงต้องสามัคคีช่วยกันอย่างเต็มความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม ช่วยให้ความรู้กับเพื่อนในกลุ่มเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน มีความผูกพันกันเป็นหนึ่งเดียวและสนุกสนานทำให้สัมฤทธิ์ผลในการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของชูยานโตของ อินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4 และ 5 รวม 664 คน จากห้องเรียนทั้งหมด 30 ห้องใน 10 โรงเรียน โดยที่ 5 โรงเรียนแรกคัดเลือกเป็นกลุ่มทดลอง ส่วนอีก 5 โรงเรียนหลังจากถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้จัดดำเนินการสอนโดยครูที่ผ่านการฝึกอบรมวิธีการสอนแบบ STAD กลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบดั้งเดิม ผลปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลอง STAD มีเจตคติที่ดีต่อบรรยากาศในชั้นเรียนสูงกว่าในกลุ่มควบคุม ในการสอนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ช่วยสร้างพฤติกรรมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติต่อเรื่องที่เรียนสูง ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร ศิลาทอง (2541, หน้า 62) ที่ได้ ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในหน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเจตคติในการอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือกิจกรรม STAD กลุ่มทดลองสอนโดย

ใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD โดยแบ่งเป็น 9 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน กลุ่มควบคุมสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบคู่มือครูผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรมแบบ STAD กับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการใช้คู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในหน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์การเรียนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม การสอนใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ยังพบว่านักเรียนได้รับการพัฒนาในการสร้างเจตคติที่สูงด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับคนในกลุ่มที่ต่างเชื้อชาติ ต่างความรู้ ความสามารถและในที่สุดทำให้ประสบความสำเร็จในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแจ๊คสัน (Jackson, 1998, 1068 – A) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้แบบวิธีร่วมมือกันเรียนรู้ (STAD) ที่มีต่อการพัฒนามิตรภาพข้ามเชื้อชาติเป็นการศึกษาการเรียนรู้อย่างร่วมมือกันเรียนรู้ที่มีผลสัมฤทธิ์เป็นทีมที่ออกแบบ เพื่อส่งเสริมมิตรภาพข้ามเชื้อชาติ ในการเปรียบเทียบกลุ่มทั้ง 2 กลุ่มศึกษาผลของรูปแบบการสอนที่มีต่อแบบวัดมิตรภาพหลายแบบผลการศึกษา พบว่าเมื่อใช้การวัดที่เสนอรายชื่อแบบดั้งเดิม นักเรียนชายผิวดำมีมิตรภาพข้ามเชื้อชาติมากกว่านักเรียนชายผิวดำในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับนักเรียนชายผิวขาว นักเรียนหญิงผิวดำ และนักเรียนหญิงผิวขาว

3. ทักษะการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สูงกว่าวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD จะมีค่าทักษะการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ทั้งนี้เนื่องจาก การสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD สมาชิกภายในกลุ่มจะเกิดทักษะในการเรียนมีความมั่นใจในตนเอง ช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่เพราะทุกกลุ่มมีสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถละกัน เกิดการร่วมมือกันในการเรียนเพื่อความสำเร็จของกลุ่มที่จะได้คะแนนกลุ่มสูงสุดและสมาชิกทุกคนต้องพยายามทำให้ตนเองได้คะแนนมากที่สุด จึงต้องฝึกทักษะในการเรียนที่นำมาซึ่งคะแนนตนเองมากที่สุดส่งผลคะแนนภายในกลุ่ม ดังที่ภาวศุทธิ ยศธร (2543 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ตามวิธี STAD ด้วยบทเรียนเล่มเล็กในวิชาสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีพฤติกรรมในการทำงานสูง ดังที่วราภรณ์ บรรดิ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียนและทางพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแบบร่วมมือกันแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับแบบทีมการแข่งขัน (TGT) ผลการวิจัย ได้พบว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มสูงกว่า

นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการ และบรรยากาศในการเรียนแบบวิธีสอนตามกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เป็นไปแบบสบายๆ เหมือนเกิดความสุขในตัวดังที่อาร์มสตรอง (Armstrong, 2003 : 405 - A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดกลุ่มนักเรียน โดยยึดเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเป็นทีม (STAD) ได้ทำการศึกษาค้นคว้ากับนักเรียน 47 คนที่เรียนอยู่ในเกรด 12 ที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิมโดยใช้ตำราเรียน การอธิบาย การบรรยาย เอกสารประกอบ การเรียนกับการสอนแบบกลุ่มร่วมมือจัดกลุ่มโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสอนทั้งสองแบบนี้มีการวัดผลและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยนักเรียนเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานกับการเรียนมาก ควรได้นำไปใช้ในการสอนให้เหมาะสมในการจัดตารางเรียนแบบเน้นบล็อกเวลา การสอนวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ยังพบว่านักเรียน มีทักษะในการทำงานร่วมกันตลอดเวลาที่เรียนและสร้างให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิวาพร คุณนัยเกียรติ (2547, หน้า102) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ประกอบด้วยการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) พบว่าหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มตลอดเวลา ร้อยละ 83.10 โดยสรุปการเรียนแบบแบ่งกลุ่มตามสัมฤทธิ์ผล (STAD) จะช่วยพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น และช่วยให้นักเรียนได้ฝึกพัฒนาทักษะทางสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ดังนั้นผู้บริหารครูผู้สอนควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการสอนระดับประถมศึกษา ควรสนับสนุน ให้มีการเผยแพร่กิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

1.2 ครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้มีการเขียนแผนจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับครูผู้สอนในการเลือกนวัตกรรมการสอนให้เหมาะสมกับชั้นเรียนได้มากยิ่งขึ้น

1.3 กิจกรรมการเรียนที่เกิดจาก วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ได้สร้างคุณธรรมจริยธรรมให้ซึมซับไปโดยไม่รู้สีกตัวด้วยการช่วยเหลือกันซึ่งเป็นพื้นฐานคุณธรรมดั้งเดิมของความเป็นไทย เป็นการดำรงมรดกตกทอดกับคนไทย หากใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ได้ทั่วถึง คนไทยจะอยู่กันอย่างสงบสุข

1.4 การนำวิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ไปใช้ ต้องใช้เวลาเพื่อให้นักเรียนที่เรียนเก่งยอมรับนักเรียนที่เรียนอ่อน และให้เกิดความคุ้นเคยกันเสียก่อนเพราะหากเกิดการไม่ยอมรับไม่คุ้นเคยกันทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในกลุ่ม ไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้

1.5 การจัดนักเรียนที่เรียนเก่งอาจไม่พอใจที่ได้อยู่ร่วมกับคนที่เรียนอ่อนกว่าจึงควรมีการหมุนเวียนกันทำหน้าที่ในการทำกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงออกในการจัดกิจกรรม และต้องคอยให้คำแนะนำในการเรียนแก่นักเรียนในแต่ละกลุ่มด้วย

1.6 ห้องเรียนที่ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีพื้นที่และอุปกรณ์เหมาะสม หากเป็นได้ควรห่างไกลจากห้องเรียนอื่น เพื่อป้องกันการรบกวนด้านเสียงกับห้องเรียนอื่นและเพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี

1.7 การศึกษาเกี่ยวกับเจตคติหรือการสอบถามความคิดเห็นต่าง ๆ ของนักเรียน ถ้าหากนักเรียนยังเล็กเกินที่จะแยกความรู้สึกและแปลความหมายจากการถามได้ไม่ดี ผู้วิจัยต้องอธิบายทีละข้อบางข้อต้องอธิบายแยกแยะหลายครั้ง จึงควรฝึกการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการ เพื่อให้ได้ความเห็นที่ถูกต้องที่สุด เป็นการให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการทราบได้อย่างเต็มที่และถูกต้องตรงประเด็นที่ต้องการ

1.8 การนำวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD นักเรียนบางคนที่เรียนร่วมกับกลุ่มย่อยไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ไม่กระตือรือร้นต้องสังเกต หาสาเหตุแล้วต้องแก้ไขรายบุคคล เช่น ให้เลือกเข้ากลุ่มย่อยที่ตนพอใจ

1.9 การแบ่งกลุ่มย่อยด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ทำให้เกิดการแบ่งแยกพรรคพวกกันได้ เพราะความเป็นเด็กจึงต้องชี้แจงให้เข้าใจว่าการแบ่งเป็นไปเฉพาะในกิจกรรมการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่รวมความเป็นไปในเรื่องอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาหาประสิทธิภาพ วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนอื่นๆอีก เช่น การสอนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ การสอนแบบบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูนสี

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ในเนื้อหาเรื่องอื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ เพิ่มเติม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ศรีราชา
- กรรณิการ์ เรืองเกษม. (2547). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องเซต กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนแบบกลุ่มตามสังกัด สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิริติ ศรีสุชาติ. (2544). ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา อุปสาร. (2547). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เรื่องศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2545). สาระและมาตรฐาน การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชวาล แพร์ตกุล. (2520). เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แพรวดนตรี.
- _____. (2527). เทคนิคการวัดผล (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ชนิลรักษ์ รักษาสุข. (2547). การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เรื่องการร้อยมาลัย ของนักศึกษาชั้น ปวส.1 แผนกคหกรรมธุรกิจวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทวี ท่อแก้ว, และอบรม สนิทบาล. (2517). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียน.
- ทิพาวดี เอมะวรรณนะ. (2529). เรียนให้เก่งในมหาวิทยาลัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินติ้งเฮ้าส์.
- ทิวาพร คุณยเกียรติ. (2547). การศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แหมมณี และเยาวภา เตชะคุปต์. (2522). กลุ่มสัมพันธ์ทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติการ เล่ม 1. กรุงเทพฯ: บุรพาศิลป์

- ทิตารัตน์ เอี่ยมชาญบรรจง. (2545). ความรู้ เจตคติ ทักษะการปฏิบัติตนเกี่ยวกับ
สุขภาพจิตและความเครียดของครู ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิตยั บุษงามงคล. (2540). จิตวิทยาการสอน. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2533). รวมบทความการวิจัยการวัดและประเมินผล.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญธรรม ศรสวัสดิ์ และคณะ. (2544). สื่อเสริมการเรียนการสอน ส 0110
พระพุทธศาสนา สมบูรณ์แบบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). พัฒนาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ. (2548). วิทยาจารย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปรีชา ต่อชีพ. (2547). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องจริยธรรมวิชา
จริยศึกษา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย
กระบวนการกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประเทือง จันทไทย. (2545). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อโครงการวิชาสร้าง
เสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้
โครงการแบบกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (STAD) และแบบกลุ่ม
ตามความสนใจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2535). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: ฟิงเกอร์ปริ้นท์แอนด์มีเดีย.
- พรรณิ เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
เฮาส์ ออฟ เคอร์มีส์.
- พัชนี วรกวิน. (2526). จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พิชรีน วรรณชัย. (2547). ความสัมพันธ์ของทักษะการเรียนรู้ แรงจูงใจภายในกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
มัธยมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เพ็ญประภา ชาตยานนท์. (2547). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนและทศนิยม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของ นักเรียนโรงเรียนสุนทรวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542). พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ไพศาล หวังพานิช. (2523). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). แนวการสอนวิทยาศาสตร์(ฉบับปรับปรุง) (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ภิรมยา อินทรกำแหง. (2548). สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.ปีที่ 8 (3) ,3.
- ภาวศุทธิ ยศธร. (2543). “การพัฒนารูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ด้วยบทเรียนเล่มเล็กเรื่อง พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2542). การทำวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินทร์.
- รัตนาวรรณ ธนานุรักษ์. (2547). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จิตวิทยาศาสตร์และ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญด้วยวัฏจักรการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี.
- ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ. (2548). สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วรรณกร หมอยาดี. (2544). ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มและ สัมฤทธิ์ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ บรรดิ. (2543). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมในการทำงาน กลุ่มในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้”. ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วิชาการ, กรม. (2542). **ทักษะการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). **คู่มือการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545). **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ., (2548). **สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2547). **คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรี. คู่มือการศึกษา ธรรมศึกษาขั้นตรี**. อ่างทอง :วารศิลปการพิมพ์.
- _____. (2548). **การวัดและประเมินผลการศึกษา.วิชาการ,ปีที่ 8 ฉบับที่ 3, ISSN 1513 - 0096**
- วิเศษ ภาณุฤทธิ์. (2548,มีนาคม). **6 ปีกับการปฏิรูปการศึกษา สารพัดปัญหาที่ท้าทาย**. วิทยากร ปีที่ 104 (2) ,35.
- วิทย์ วิศทเวทย์, และเสถียรพงษ์ วรรณปก. (2533). **พระพุทธศาสนา รายวิชา ส 0412 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- วิภาวี แป้นเรือง. (2546). **การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู**. ปรินญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แอล พี เพรส.
- ศศิธร ม่านทอง. (2544). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระหว่างกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือและรายบุคคล**. ปรินญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สนอง พรวิเศษศิริกุล. (2547). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมชาย ม่วงลง. (2547). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับวิธีสอนแบบปกติ. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมพร ศิลาทอง. (2541). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนแบบร่วมมือแบบ STAD. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยประสานมิตร.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2529). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุดาวรรณ เครือพานิช. (2548, ตุลาคม - ธันวาคม). คุณลักษณะเด็กไทยยุคใหม่. วิชาการปีที่ 8, 52.
- สุมาลี จันทร์ชลอ. (2543). การวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี
- โสภณ ปภาพจน์. (2521). การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- โสภา สุวรรณแสน. (2543). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการแก้สมการเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการตามปกติ. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรรัตน์ ศรีทอง. (2547). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องเซตวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัจฉรา ขวัญจันทร์. (2545). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง วิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสีชมพู อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อารี ศรีชัยพงศ์. (2530) จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยพลศึกษา.
- อารี พันธุ์มณี. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.

- อำนาจ พุทธิมีและคณะ. (2547). **กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ค.
- Allport, Gordon W. (1967). **The handbook of social psychology**. Massachusette: Addison Wesley.
- Armstrong, David Scott. (2003). **"The Effect of Student Team Achievement Divisions Cooperative Learning Technique on upper Secondary Social Studies' Achievement and Attitude Towards Social Studies Class,"** Dissertation Abstracts international.
- Bloom, Benjamin S.(1956). **Taxonomy of Education Objective Handbook : Cognitive Domain**. Newyork : London Inc.
- Jackson, Rudy ,Jr. (1998) **"The Effect of Cooperative Learning on Development of Crossracial Friendships,"** Dissertation Astracts Intemational. 59(4) : 1068 A.
- Meekins, Amy Stephens. (1988). **"Effects of a Student Team Learning Technique on the Academic Progress and Social Acceptance of Academically Handicapped Elementary Mainstreamed Students,"** Dissertation Abstracts International. 49(03) : 421 – A.
- Slavin, Robert E. (1978). **"Student Teams Achievement Divisions,"** Journal of Research And Development in Education.
- Suyanto, Wardan. (1999) **"The Effect of Student Team Achievement Division on Mathematics Achievement in Yogyakarta Rural Primary Schools (Indonesia)"** Dissertation Abstracts International. 59 (10) : 3766-A.
- Thurstone, L.L. (1964). **Attitude theory and measurement**. New York : John Wiley and Sons.
- Valentino, Virginia Rider. **A Study of Achievement Anxiety and Attitude Toward Mathematics in College Algebra Students Using Small – group Interaction Methods**. Dissertation Abstracts Intemational. 50(02) : 379-A.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่

วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.ทรงศรี คุ่นทอง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่สอนโดยวิธี
สอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๑. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน
๔. แบบสอบถามทักษะต่อการเรียน

ด้วยนางละออ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องการ
เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ที่เรียน โดยใช้วิธีสอนตามสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอน
ตามปกติ โดยมี ผศ.สุเทพ อ่อนไสว เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอกความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๕๗๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชนิยมหาราช
อ. เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายวิเชียร สุคันธี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักกรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่สอนโดยวิธี
สอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๓. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน
๔. แบบสอบถามทักษะต่อการเรียน

ด้วยนางละออ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องการ
เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอน
ตามปกติ โดยมี ผศ.สุเทพ อ่อนไสว เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนไสว)

กณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร. ๑-๓๖๔๕-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@thepsatri.rits.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๕๗๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางนงลักษณ์ อานมณี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่สอนโดยวิธี
สอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๑. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน
๔. แบบสอบถามทักษะต่อการเรียน

ด้วยนางละออ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องการ
เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอน
ตามปกติ โดยมี ผศ.สุเทพ อ่อนใสว เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร. ๗-๓๖๔๕-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@theptsatri.rits.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๕๗๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นมัสการ พระมหากิตติคุณ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่สอนโดยวิธี
สอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๓. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน
๔. แบบสอบถามทักษะต่อการเรียน

ด้วยนางละออ ปิ่นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องการ
เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอน
ตามปกติ โดยมี ผศ.สุเทพ อ่อนไสว เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไต่รับขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร. ๙-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@thepsatri.rits.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๕๖๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ. เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางสาวสาคร เพ็ชรสีม่วง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่สอนโดยวิธี
สอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอนตามปกติ
๒. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๓. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน
๔. แบบสอบถามทักษะต่อการเรียน

ด้วยนางละอ อ้นทอง นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องการ
เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ที่เรียน โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD กับวิธีสอน
ตามปกติ โดยมี ศศ.สุเทพ อ่อนไสว เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร. ๗-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@theptsatri.rits.ac.th

ภาคผนวก ข

- แผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนตามปกติ
- แผนการจัดการเรียนรู้วิธีสอนตามรูปแบบการสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วิธีสอนตามปกติ ภาคเรียนที่ 1

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้ย่อย เรื่อง เบญจธรรม

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

เบญจธรรม หลักธรรมที่ควรปฏิบัติเป็นประจำ 5 ประการ คือ 1) เมตตาและกรุณา 2) สัมมาอาชีวะ 3) กามสังวร 4) สัจจะ 5) สติสัมปชัญญะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สรุปความสำคัญของเบญจธรรมได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำของบุคคลที่ปฏิบัติตนโดยยึดหลักเบญจธรรมได้
3. บอกประโยชน์การปฏิบัติตามเบญจธรรมได้

สาระการเรียนรู้

เบญจธรรม เป็นหลักธรรมที่เกื้อกูลการรักษาเบญจศีล ควรปฏิบัติควบคู่กัน เพราะถ้าเรามีเบญจธรรมแล้ว เราจะไม่ผิดเบญจศีล

เบญจธรรม หลักธรรมที่ควรปฏิบัติเป็นประจำ 5 ประการคือ 1) เมตตาและกรุณา 2) สัมมาอาชีวะ 3) กามสังวร 4) สัจจะ 5) สติสัมปชัญญะ

กิจกรรมและการเรียนรู้

1. แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ เพื่อจะได้รู้จุดมุ่งหมายที่จะได้รับจากการเรียน
2. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
  - 2.1 ให้นักเรียนอาสาเล่าประสบการณ์ที่เคยช่วยเหลือคนหรือสัตว์ให้เพื่อนๆ ฟัง
  - 2.2 จากเรื่องที่นักเรียนเล่า ช่วยกันสรุปและวิเคราะห์ว่า อยู่ในหลักธรรมใด เป็นเบญจธรรมข้อใด
3. กิจกรรมการเรียนรู้
  - 3.1 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาแหล่งเรียนรู้เบญจธรรม ครูอธิบายแหล่งเรียนรู้ เช่น พระที่วัด ตู๊พระธรรมที่วัด ห้องสมุด มุมหนังสือ ห้องจริยธรรม ปราชญ์ชาวบ้านและให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า เรื่องเบญจธรรมจากแหล่งเรียนรู้นั้น
  - 3.2 ครูและนักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่มุมหนังสือของห้องเรียนและในหนังสือ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
  - 3.3 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 5 – 6 คน แสดงบทบาทสมมติหรือรายงาน หรือสิ่งที่กลุ่มตนถนัดในเรื่องเบญจธรรมแล้วเขียนสรุปลงในใบงานที่ 1 (ภาคผนวกที่ 1.3) ร่วมกันสรุปความคิดเห็นในสิ่งที่เพื่อนนำมาเสนอ

3.4 ครูแจกใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 1.2) ให้นักเรียนทุกคนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานและสร้างองค์ความรู้พร้อมกับให้ใบงานที่ 2 (ภาคผนวกที่ 1.4) ให้นักเรียนปฏิบัติ

4. สรุปทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปทเรียน ใบงานที่ให้ปฏิบัติ พร้อมกับแนะนำการปฏิบัติตนให้ยึดเบญจธรรมเป็นหลักในชีวิตประจำวัน จะทำให้เกิดความสุขในชีวิต

5. ทดสอบหลังเรียน (ภาคผนวกที่ 1.1)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 1.2)
2. ประสบการณ์จากตัวนักเรียน
3. หนังสือหลักธรรมที่มุมห้องเรียน
4. ภาพพระพุทธรูปศาสนาที่เกี่ยวข้องกับเบญจธรรม
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. ตรวจแบบทดสอบ
3. นักเรียนร่วมประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ภาคเรียนที่ 1
 เวลา 2 ชั่วโมง สารการเรียนรู้ย่อย เรื่อง เบญจธรรม
 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

เบญจธรรม หลักธรรมที่ควรปฏิบัติเป็นประจำ 5 ประการคือ 1) เมตตาและกรุณา
 2) สัมมาอาชีวะ 3) กามสังวร 4) สัจจะ 5) สติสัมปชัญญะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สรุปความสำคัญของเบญจธรรมได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำของบุคคลที่ปฏิบัติตนโดยยึดหลักเบญจธรรมได้
3. บอกประโยชน์การปฏิบัติตามเบญจธรรมได้

สาระการเรียนรู้

เบญจธรรม เป็นหลักธรรมที่เกื้อกูลการรักษาเบญจศีล ควรปฏิบัติควบคู่กัน
 เพราะถ้าเรามีเบญจธรรมแล้ว เราจะไม่ผิดเบญจศีล

เบญจธรรม หลักธรรมที่ควรปฏิบัติเป็นประจำ 5 ประการคือ 1) เมตตาและ
 กรุณา 2) สัมมาอาชีวะ 3) กามสังวร 4) สัจจะ 5) สติสัมปชัญญะ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. การนำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน
  - 1.1 ครูเสนอเนื้อหาเรื่องเบญจธรรม
  - 1.2 ครูให้นักเรียนกล่าวถึงศีล 5 ให้ยกตัวอย่างหรือเล่าประสบการณ์ที่พบมา
  - 1.3 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และวิธีประเมินผลให้นักเรียนเกิด
 ความเข้าใจ
2. การเรียนกลุ่มย่อย
  - 2.1 แบ่งนักเรียนเป็น 9 กลุ่มๆละ 4 คน โดยที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 ปานกลาง ต่ำ คละกันในอัตราส่วน 1 : 2 : 1
  - 2.2 ครูแจกใบงาน (ภาคผนวกที่ 1.5) และใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 1.2) สารเบญจธรรม
 และให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันศึกษาหาความรู้และช่วยกันให้ความรู้เพื่อนทุกคนใน
 กลุ่มให้จำได้ มีความเข้าใจเรื่องเบญจธรรมอย่างแม่นยำ
  - 2.3 ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมด้วยการแสดงบทบาทสมมุติ เล่าประสบการณ์
 ประกอบเรื่องหรือนำเสนอด้วยวิธีที่กลุ่มตนเองคิด แล้วสรุปเรื่อง แล้วทำใบงานที่ 1
 (ภาคผนวกที่ 1.3) และใบงานที่ 2 (ภาคผนวกที่ 1.4)

3. การทดสอบย่อย
ให้ทุกคนทำแบบทดสอบ
4. คะแนนในการพัฒนาตนเอง
นำคะแนนของแต่ละคนที่ได้เทียบกับคะแนนที่กำหนดไว้เป็นระดับ
5. กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง
นักเรียนร่วมกันนำคะแนนของทุกคนที่เทียบระดับแล้วมารวมกันหารด้วยจำนวนคนในกลุ่ม
กลุ่มใดได้คะแนนเกินเกณฑ์กลุ่มนั้นจะได้รับการยกย่อง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 1.2)
2. ประสบการณ์จากตัวนักเรียน
3. หนังสือหลักธรรมที่มุมห้องเรียน
4. ภาพพระพุทธรูปศาสนาที่เกี่ยวข้องกับเบญจธรรม
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. ตรวจสอบแบบทดสอบ
4. นักเรียนร่วมประเมินผล

ภาคผนวกที่ 1.1

แบบทดสอบเรื่องเบญจธรรม

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ .....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/ ..... เลขที่ .....

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่จัดอยู่ในเบญจธรรม
    - ก. ความซื่อสัตย์
    - ข. ประกอบอาชีพสุจริต
    - ค. ใช้สติปัญญาในการทำงาน
    - ง. ปฏิบัติตนในระบอบประชาธิปไตย
  2. เมตตา กรุณาตรงกับกรกระทำข้อใด
    - ก. ช่วยคุณแม่ทำงานบ้าน
    - ข. ให้เพื่อนลอกการบ้าน
    - ค. ป้อนข้าวลูกนกที่หล่นจากต้นไม้
    - ง. เพาะพันธุ์ลูกสุนัขหลายพันธุ์ขาย
  3. ข้อใดเป็นอนานิสงส์ของการแผ่เมตตา
    - ก. ดิ้นก็เป็นสุข
    - ข. สีหน้าเบิกบานแจ่มใส
    - ค. เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย
    - ง. ถูกทุกข้อ
  4. ข้อใดพระพุทธเจ้าตรัสว่า
“เป็นธรรมคุ้มครองโลก”
    - ก. หิริ โอตตัปปะ
    - ข. เมตตา กรุณา
    - ค. สัมมาอาชีวะ
    - ง. บุญกริยาวัตถุ 3
  5. ธรรมข้อใดทำให้ไม่เบียดเบียนกัน
    - ก. กรุณา
    - ข. เมตตา
    - ค. สันโดษ
    - ง. ความมีสติ
  6. ใครคือผู้มีสัมมาอาชีวะ
    - ก. โสภณขายลูกปิ่น
    - ข. ชาลีขายสุราเถื่อน
    - ค. สมนึกขายเขาสัตว์
    - ง. นพวิชขายน้ำผลไม้
- คำสั่ง คำตอบข้างล่างตอบคำถามข้อ 7 - 8
- ก. ความซื่อสัตย์
  - ข. สัมมาอาชีวะ
  - ค. สำรวมในกาม
  - ง. มีสติรอบคอบ
7. ธรรมข้อใดส่งความบริสุทธิ์ชายหญิง
  8. ความอยากไม่สิ้นสุดคือกรรมข้อใด
  9. ความกตัญญูจัดอยู่ในเบญจธรรมข้อใด
    - ก. ความสัตย์
    - ข. สัมมาอาชีวะ
    - ค. เมตตา กรุณา
    - ง. สำรวมในกาม
  10. ข้อใดเป็นผู้มีสติ
    - ก. ผู้รู้
    - ข. ผู้ตื่น
    - ค. ผู้เบิกบาน
    - ง. ผู้ไม่ประมาท

ภาคผนวกที่ 1.2

ใบความรู้

เบญจธรรม

เบญจกัลยาณธรรม

กัลยาณธรรม แปลว่า ธรรมอันงาม เมื่อกล่าวโดยความก็คือ ข้อปฏิบัติพิเศษที่ยิ่งขึ้นไปกว่าศีล และเป็นคู่กับศีล ดังที่พระบาลีที่แสดงคุณของกัลยาชนว่า เป็นผู้มศีล มีกัลยาณธรรม

ศีลกับธรรมต้องคู่กัน อันนี้ต้องสันนิษฐานว่า ผู้เว้นจากข้อห้ามทั้ง 5 ข้อ ได้ชื่อว่าผู้มศีล แต่ผู้มศีลจะเชื่อว่ามีกัลยาธรรมทุกคนหาไม่ได้ เช่น คนหนึ่งเป็นคนมศีลไปทางเรือ พบเรือล่มคนกำลังว่ายน้ำอยู่ เขาสามารถที่จะช่วยได้แต่ไม่ช่วย จนคนนั้นจมน้ำตาย ศีลของเขาไม่ขาด แต่ปราศจากความกรุณา ยังเป็นที่น่าติเตียนเพราะส่วนนั้นจะจัดว่าเขามีกัลยาธรรมไม่ได้ ถ้าเขาเห็นแล้วมีความกรุณาเตือนใจ หยุดช่วยคนนั้นให้พ้นอันตราย จึงชื่อว่ามทั้งศีล มีทั้งกัลยาธรรม

กัลยาธรรมนี้มี 5 อย่าง จึงเรียกว่า เบญจกัลยาณธรรม ท่านจัดตามสิกขาบทในเบญจศีลนั่นเอง ดังนี้
กัลยาธรรม ในสิกขาบทที่ 1

เมตตา ได้แก่ความปรารถนาจะให้เขาเป็นสุข ตนได้รับความสำราญแล้ว ก็อยากให้คนอื่นได้บ้าง คุณข้อนี้เป็นเหตุให้สัตว์คิดเกื้อกูลกันและกัน

กรุณา ได้แก่ความคิดปรารถนาจะให้เขาปราศจากทุกข์ เมื่อเห็นทุกข์เกิดขึ้นแก่ผู้อื่นก็พลอยห่วงใยไปด้วย คุณข้อนี้เป็นเหตุให้สัตว์คิดเปลื้องทุกข์ภัยของกันและกัน

ทางธรรม โดยตรงผู้เจริญธรรม 2 ประการนี้อยู่เรื่อยๆเมตตาย่อมกำจัดการความพยายบาท
กรุณา ย่อมกำจัดการความมีวิหิงสา (ความเบียดเบียนกัน)

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ธรรมที่คุ้มครองโลกมี 2 อย่าง คือ เมตตา กรุณา เพราะถ้าในโลกมนุษย์และสัตว์ต่างไม่มีเมตตา กรุณาต่อกันก็คงจะอยู่กันอย่างลำบากเป็นแน่แท้
กัลยาณธรรม ในสิกขาบทที่ 2

ในสิกขาบทที่ 2 แห่งเบญจศีลกันแล้วนั้นมีกัลยาณธรรมคือสัมมาอาชีวะเป็นคู่กัน
ได้แก่ การประกอบการเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ

ทรัพย์ที่ได้มาด้วยความหมั่นขยัน ทำการงานต้องเอาใจใส่ระวังรักษาให้พ้นอันตรายต่าง ๆ ทั้งภายในคือตนเอง บุตร ภรรยา สามี ไม่ใช่ปล่อยให้เสียไปเพราะเหตุไม่จำเป็นทั้งภายนอก เช่น โจรนำไปเสีย หรือไฟผลาญเสียไป จีบจ่ายใช้สอยพอสมควร อย่าให้ฟุ่มเฟือยเกินรายได้ และไม่เบียดเบียนรอนจนถึงกับอดอยาก รู้จักเก็บไว้เพื่อการณข้างหน้าบ้าง ก็พอทำตนให้พอสุขสำราญได้ และไม่ต้องประกอบการทุจริต เพราะความเลี้ยงชีพิตเข้าปีบคั้น

กัลยาณธรรม ในสิกขาบทที่ 3

ในสิกขาบทที่ 3 แห่งเบญจศีลนั้น มีกัลยาณธรรม คือความสำรวมในกามเป็นคู่กัน ได้แก่ กิริยาที่ระมัดระวัง ไม่ประพฤติกัมภมากในกาม

คุณข้อนี้ ส่งความบริสุทธิ์ผ่องใสของชายหญิงให้กระจ่างแจ่มใส ชายหญิงเว้นจากกาเมสุมิฉาจารแล้ว แต่ยังประพฤติกัมภมากอยู่ในกามคุณ ย่อมไม่มีสงาราศี ตกอยู่ในมลทิน ไม่พ้นจากการติฉินนินทาไปได้

ความสำรวมในกาม ส่งความประพฤติงามของชายหญิง ผู้มีศีลยิ่งขึ้น

กัลยาณธรรม ในสิกขาบทที่ 4

ในสิกขาบทที่ 4 แห่งเบญจศีลนั้น มีกัลยาณธรรม คือ ความมีสัตย์เป็นคู่กัน ได้แก่ กิริยาที่ประพฤติดนเป็นคนตรง มีอาการที่พึงเห็นเป็น 4 อย่าง คือ

1. ความเที่ยงธรรม
2. ความซื่อตรง
3. ความสวามิภักดิ์
4. ความกตัญญู

1. ความเที่ยงธรรม คือ ความประพฤติเป็นธรรมในกิจการอันเป็นหน้าที่ของตน ไม่ทำกิจการให้ผิดด้วยอำนาจอคติ 4 ประการ คือ

1. ฉันทาคติ ถึงความลำเอียงเพราะความเห็นแก่กัน
2. โทสาคติ . ถึงความลำเอียงเพราะความเกลียดชัง
3. โมหาคติ ถึงความลำเอียงเพราะความหลงไม่รู้ทัน
4. ภยาคติ ถึงความลำเอียงเพราะความกลัว

2. ความซื่อตรง คือความซื่อตรงต่อบุคคลที่เป็นมิตรเมื่อคนได้รับผูกไมตรีกับผู้ใดแล้ว ก็ไม่คิดร้ายแก่ผู้นั้น

3. สวามิภักดิ์ คือความจงรักภักดีต่อเจ้านายของตนเมื่อยอมยกให้ใครเป็นเจ้านายของตนแล้วก็ประพฤติซื่อสัตย์ต่อคนนั้น มีใจจงรักภักดีเป็นกำลังในการงานทุกอย่างและป้องกันอันตราย เมื่อถึงเวลา ก็อาจสละชีวิตเพื่อประโยชน์แก่เจ้านายของตนได้

4. ความกตัญญู คือความรู้อุปการะที่ท่านได้ทำแล้วแก่ตนเป็นคู่กับกตเวที คือการตอบแทนให้ทราบว่าคุณอุปการะที่ท่านทำแล้ว

แต่ที่นี้ไม่ได้หมายความว่าไปอย่างนั้น หมายถึงเฉพาะแต่ว่าบุคคลได้รับอุปการะเช่นนั้นจากท่านใดแล้วยกย่องท่านผู้นั้นตั้งไว้ในที่ผู้มีคุณ เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ เจ้านาย เป็นต้น ไม่แสดงอาการลบหลู่ดูหมิ่น และยกตนเทียมท่าน

ความมีสัตย์ จึงทำให้คนมีศีลบริบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขึ้นชื่อว่ากัลยาณธรรม ในสิกขาบทที่ 4

ความมีสัตย์นี้ ท่านจัดว่ามีความสำคัญที่สุดในเบญจศีล 5 ข้อ เพราะถ้าขาดความมีสัตย์แล้ว เบญจธรรมข้ออื่นก็สมบูรณ์ได้ยาก

กัลยาณธรรม ในสิกขาบทที่ 5

ในสิกขาบทที่ 5 แห่งเบญจศีลนั้น มีกัลยาณธรรมคือความมีสติรอบคอบเป็นคู่กัน ได้แก่ ความมีสติ ตรวจตราไม่เลินเล่อ มีอาการที่ท่านแยกเป็น 4 สถาน คือ

1. ความรู้จักประมาณอาหารที่จะพึงบริโภค
2. ความไม่เลินเล่อในการทำงาน
3. ความมีสติสัมปชัญญะในการประพฤติตัว
4. ความไม่ประมาทในธรรม

คนผู้ตั้งอยู่ในกัลยาณธรรม ได้ชื่อว่า กัลยาณชน คือคนที่ประพฤติดีงาม เป็นที่นิยมนับถือของคนทั่วไป

ภาคผนวกที่ 1.3

ใบงานที่ 1
เรื่อง เบญจธรรม

เรื่อง .....

เนื้อเรื่องย่อ .....

.....
.....
.....

ผลการนำเสนอ

.....

เบญจธรรมมีความสำคัญอย่างไร .....

.....
.....
.....

ประโยชน์และแนวทางการนำเบญจธรรมไปปฏิบัติ คือ .....

.....
.....

ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้คือ .....

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวกที่ 1.4

ใบงานที่ 2

เรื่อง เบญจธรรม

ชื่อ ..... ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/ .... เลขที่ .....

คำสั่ง เติมข้อความให้ถูกต้อง และสมบูรณ์

เบญจศีล ข้อห้าม	เบญจธรรม ข้อปฏิบัติ
ข้อ 1. .... เช่น	ข้อ 1. .... เช่น .....
ข้อ 2. .... เช่น	ข้อ 2. .... เช่น .....
ข้อ 3. .... เช่น	ข้อ 3. .... เช่น .....
ข้อ 4. .... เช่น	ข้อ 4. .... เช่น .....
ข้อ 5. .... เช่น	ข้อ 5. .... เช่น .....

ภาคผนวกที่ 1.5

ใบงาน

- คำสั่ง** ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้
1. สมาชิกในกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขที่ 1 คน
  2. เลือกตัวแทนสมาชิกในกลุ่มที่อ่านหนังสือคล่อง อ่านสาระเบญจธรรม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่อไปนี้
    - 2.1 เบญจธรรม เป็นธรรมที่มีที่มาอย่างไร
    - 2.2 เบญจธรรม เป็นหลักธรรมที่คู่กับ ศีลใด มีอะไรบ้างและข้อใดคู่กันเพราะอะไร
    - 2.3 หลักการปฏิบัติสาระเบญจธรรม มีอะไรบ้าง ทำเพื่ออะไร ให้ประโยชน์อย่างไร
  3. ให้นักเรียนทำกิจกรรม เช่น แสดงบทบาทสมมติ เล่าเรื่องประกอบ หรือสิ่งที่กลุ่มของตนถนัด แล้วสรุปหลักธรรม ตรงสาระเบญจธรรมข้อใด ทำใบงานที่ 1
  4. ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันทบทวนความรู้เกี่ยวกับสาระเบญจธรรม และเขียนสรุปตามใบงานที่ 2
  5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความถูกต้องของเรื่องเบญจธรรมของใบงานที่มอบให้ทำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วิธีสอนตามปกติ ภาคเรียนที่ 1
 เวลา 2 ชั่วโมง สารการเรียนรู้ย่อย เรื่องบุญกิริยาวัตถุ 3
 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

บุญกิริยาวัตถุ แปลว่า ที่ตั้งแห่งการทำความดีหรือการทำบุญ บุญกิริยาวัตถุ 3 มีดังนี้
 ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน สิลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ภาวนามัย บุญสำเร็จ
 ด้วยการเจริญภาวนา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้
2. ยกตัวอย่างความสำคัญของบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้
3. อธิบายประโยชน์ของการปฏิบัติตามบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้

สาระการเรียนรู้

บุญกิริยาวัตถุ แปลว่าที่ตั้งแห่งการทำความดีหรือการทำบุญ(บุญ = ความดี, กิริยา
 คือการกระทำ ,วัตถุ = ที่ตั้ง) คำว่าบุญ หมายถึงความอิมใจ ความสุขใจ ความเย็นใจ จัดเป็น
 ความดีอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา บุญกิริยาวัตถุ 3 มีดังนี้ ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการ
 บริจาคทาน สิลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อให้นักเรียนจุดประสงค์ที่ต้องได้รับจากการเรียน
2. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน
  - 2.1 ให้นักเรียนอ่านข่าวหรือเล่าประสบการณ์ที่ได้พบกับการเป็นผู้ให้และผู้รับ
  - 2.2 จากประสบการณ์ของนักเรียน ช่วยกันสรุปและวิเคราะห์ว่าความรู้สึกแตกต่าง
 ในการอย่างไร จากการเป็นผู้ให้และผู้รับ
3. กิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.1 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาแหล่งเรียนรู้บุญกิริยาวัตถุ 3 ครูอธิบายแหล่งเรียนรู้
 เช่น พระที่วัด ตู้พระธรรมที่วัด ห้องสมุด มุมหนังสือ ห้องจริยธรรม ปรารชญ์ชาวบ้าน
 และให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 3 จากแหล่งเรียนรู้นั้น
  - 2.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่มุมหนังสือของ
 ห้องเรียนและในหนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาร
 บุญกิริยาวัตถุ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
  - 2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปความหมาย ความสำคัญของบุญกิริยาวัตถุ 3

- 2.4 ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานด้วยวิธีที่กลุ่มของตนถนัด
- 2.5 ครูแจกใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 2.2) ให้นักเรียนทุกคนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานและสร้างองค์ความรู้ พร้อมกับให้ใบงาน (ภาคผนวกที่ 2.3) และใบงาน (ภาคผนวกที่ 2.4) ให้นักเรียนปฏิบัติ
4. สรุปบทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ใบงานที่ให้ปฏิบัติ พร้อมกับแนะนำการปฏิบัติตนให้ยึดบุญกิริยาวัตถุ 3 เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะทำให้เกิดความสุขในชีวิต
5. ทดสอบหลังเรียน (ภาคผนวกที่ 2.1)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 2.2)
2. ประสบการณ์จากตัวนักเรียน
3. แผ่นภาพประกอบบทเรียน
4. หนังสือเกี่ยวกับบุญกิริยาวัตถุ 3 ที่มุมห้องเรียน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. ตรวจแบบทดสอบ
4. นักเรียนร่วมประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ภาคเรียนที่ 1
เวลา 2 ชั่วโมง	สาระการเรียนรู้ย่อย เรื่อง บุญกิริยาวัตถุ 3
ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5	วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

กิริยาวัตถุ แปลว่าที่ตั้งแห่งการทำความดีหรือการทำบุญ บุญกิริยาวัตถุ 3 มีดังนี้
ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน สิลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ภาวนามัย
บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. บอกความหมายของบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้
2. ยกตัวอย่างความสำคัญของบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้
3. อธิบายประโยชน์ของการปฏิบัติตามบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้

สาระการเรียนรู้

บุญกิริยาวัตถุ แปลว่าที่ตั้งแห่งการทำความดีหรือการทำบุญ(บุญ = ความดี, กิริยา = การกระทำ, วัตถุ = ที่ตั้ง) คำว่าบุญ หมายถึงความอึดใจ ความสุขใจ ความเย็นใจ จัดเป็นความดีอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา บุญกิริยาวัตถุ 3 มีดังนี้ ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน สิลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น
  - 1.1 ครูผู้สอนเสนอเนื้อหาบุญกิริยาวัตถุ 3 ให้นักเรียนรับรู้ทั้งห้อง
  - 1.2 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนและวิธีประเมินผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ
  - 1.3 ครูกับนักเรียนร่วมกันเสนอวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหา
2. การเรียนกลุ่มย่อย
  - 2.1 แบ่งนักเรียนเป็น 9 กลุ่มๆละ 4 คนโดยที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปานกลาง ต่ำ คละกันในอัตราส่วน 1 : 2 : 1
  - 2.2 ครูแจกใบงาน (ภาคผนวกที่ 2.5) ชุดกิจกรรมสาระบุญกิริยาวัตถุ 3 และให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันศึกษาหาความรู้และช่วยกันติวเพื่อนทุกคนในกลุ่มจำได้ มีความเข้าใจเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 3 อย่างแม่นยำ
  - 2.3 แต่ละกลุ่มนำเสนอและสรุปเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 3 ตามวิธีที่กลุ่มตนเองถนัดและครูช่วยร่วมสรุปด้วย และให้ทำใบงาน (ภาคผนวกที่ 2.3) และทำใบงาน (ภาคผนวกที่

- 2.4) ทุกคน
3. การทดสอบย่อย
ให้ทำแบบทดสอบทุกคน
  4. คะแนนในการพัฒนาตนเอง
นำคะแนนของแต่ละคนที่ได้เทียบกับคะแนนที่กำหนดไว้เป็นระดับ
  5. กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง
นักเรียนร่วมกันนำคะแนนของทุกคนที่เทียบระดับแล้วมารวมกันหารด้วยจำนวนคนในกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนเกินเกณฑ์กลุ่มนั้นจะได้รับการยกย่อง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 2.2)
2. ประสพการณ์จากตัวนักเรียน
3. แผ่นภาพประกอบบทเรียน
4. หนังสือเกี่ยวกับบุญกิริยาวัตถุ 3 ที่มุมห้องเรียน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. ตรวจสอบทดสอบ
4. นักเรียนร่วมประเมินผล

ภาคผนวกที่ 2.1

แบบทดสอบเรื่องบุญกริยาวัตถุ 3

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ .....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/ ..... เลขที่ .....

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. “บุญ” ตรงกับความหมายข้อใด

- ก. ดีใจ
- ข. สุขใจ
- ค. เป็นผู้ให้
- ง. สบายกาย

6. การให้ทานกับผู้ใดได้บุญมากที่สุด

- ก. ผู้มีศีล 5
- ข. ผู้มีศีล 8
- ค. ผู้มีศีล 10

2. ข้อใดเป็นบุญสำเร็จด้วยทาน

- ก. ช่วยคนแก่ข้ามถนน
- ข. ปล่อยนก ปล่อยปลา
- ค. บริจาคสิ่งของให้คนยากจน
- ง. ถวายอาหารแก่พระภิกษุสงฆ์

ง. ผู้มีศีล 227

คำสั่ง ทำตอบข้างล่างตอบคำถามข้อ 17 - 18

3. ผลของผู้รักษาศีล 5 คือข้อใด

- ก. ชื่อเสียงเกียรติยศเป็นที่ปรากฏ
- ข. ตายแล้วไปเกิดในโลกลุสววรรค์
- ค. เป็นคนไม่หลงลืมสติ มีจังหวะชีวิตที่ดี
- ง. ถูกทุกข้อ

ก. ทานมัย

ข. อภัยทาน

ค. ธรรมทาน

ง. อามิสทาน

4. การให้ “อภัย” ตรงกับข้อใด

- ก. การทำบุญ
- ข. การให้ทาน
- ค. การรักษาศีล
- ง. การทำกรรมฐาน

7. การให้ความปลอดภัยกับผู้อื่นเรียกว่าอะไร

8. การให้สิ่งของแก่ผู้สมควรให้ คือข้อใด

9. ทำบุญวิธีใดได้บุญมากที่สุด

- ก. ถวายสังฆทาน
- ข. ถวายของกับพระที่มีลาภอาคมมาก
- ค. ถวายพระภิกษุสงฆ์ไม่เฉพาะเจาะจง
- ง. ข้อ ก. และข้อ ค.

5. การทำกรรมฐานเป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญ เพราะอะไร

- ก. ทำให้จิตใจสงบ
- ข. ทำให้กำจัดกิเลสหมดไป
- ค. ทำให้มองเห็นความลำบากผู้ทำชั่ว
- ง. ถูกทั้งข้อ ก. และข้อ ข.

10. รักษาศีลใดขาดแล้วสมทานใหม่ได้

- ก. ศีล 5
- ข. ศีล 8
- ค. ศีล 10
- ง. ศีล 227

ภาคผนวกที่ 2.2

ใบความรู้

บุญกิริยาวัตถุ 3

บุญกิริยาวัตถุ แปลว่าที่ตั้งแห่งการทำความดีหรือการทำบุญ (บุญ = ความดี, กิริยา = การกระทำ, วัตถุ = ที่ตั้ง) คำว่าบุญ หมายถึง ความอึดใจ ความสุขใจ ความเย็นใจ จัดเป็นความดีอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา บุญกิริยาวัตถุ 3 มีดังนี้ ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน สีสมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ภวานามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา

1. ทานมัย

ทานมัย แปลว่าบุญสำเร็จด้วยการให้ทานหมายถึงการทำบุญหรือทำความดีด้วยการให้ เช่น อาหาร เงิน เสื้อผ้าและหนังสือ เป็นต้น เป็นการให้สิ่งของที่มีประโยชน์ มีค่าแก่คนที่สมควรให้ ผู้รับรับด้วยความยินดี ผู้ให้ให้ด้วยความเต็มใจจึงจะเรียกว่าทานมัยอย่างแท้จริง

2. สีสมัย

สีสมัย แปลว่าบุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล เป็นการงดเว้นความชั่วหรือบาปทางกายและทางวาจา เป็นผู้ไม่มีเวรกับใครๆเป็นผู้สามารถไว้วางใจได้ เชื่อถือได้เป็นผู้มีเกียรติควรแก่การยกย่องนับถือ บุคคลผู้มีศีลย่อมมีความอึดใจและสุขใจเสมอ เมื่อพิจารณาอย่างใคร่ครวญถึงความประพฤติของตนเอง ศีลมีประเภทต่างๆ ตามประเภทผู้รักษา ดังนี้

1. ศีล 5 สำหรับบุคคลทั่วไป ถ้ารักษาประจำ เรียกว่า นิจศีล คือศีลที่รักษาเป็นนิจ ถ้ารักษาเป็นครั้งคราว ขาดแล้วสมาทานใหม่ เรียกว่าศีล 5
2. ศีล 8 สำหรับอุบาสก อุบาสิกา ผู้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนารักษาเป็นประจำ เช่น แม่ชี ถ้ารักษาเฉพาะวันในพระ เรียกว่า ศีลอุโบสถ เป็นต้น
3. ศีล 10 สำหรับเณร
4. ศีล 227 สำหรับพระภิกษุ

การจะได้บุญมากน้อยไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนข้อของศีล แต่อยู่ที่ทำการรักษาศีลให้บริสุทธิ์ ไม่ให้ขาดข้อใดข้อหนึ่ง แม้แต่รักษาอย่างบกพร่องก็ไม่สมควร

3. ภวานามัย

ภวานามัย แปลว่าบุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา ได้แก่ การทำกรรมฐาน หรือการทำงานทางจิตภาวนา เป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญเพราะเป็นการทำจิตให้สงบเกิดปัญญาทำให้กิเลสอันเป็นรากเหง้าของความชั่วทางกายและทางวาจาให้สงบไปชั่วคราวบ้าง กำจัดให้หมดสิ้นไปเป็นบางอย่าง กำจัดให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง

จากหนังสือ สื่อเสริมการเรียนรู้การสอน ส 0110 พระพุทธศาสนา สมบูรณ์แบบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 โดย ดร. บุญธรรม ครุสวัสดิ์ และคณะบริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ พ.ศ. 2544 หน้า 65 – 67

ภาคผนวกที่ 2.3

ใบงานที่ 1
เรื่อง บุญกริยาวัตถุ 3

เรื่อง .....

เนื้อเรื่องย่อ .....

.....

.....

.....

ผลการนำเสนอ

.....

.....

บุญกริยาวัตถุ 3 มีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ประโยชน์และแนวทางการนำบุญกริยาวัตถุ 3 ไปปฏิบัติ คือ

.....

.....

.....

ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้คือ .....

.....

.....

.....

ภาคผนวกที่ 2.4

ใบงานที่ 2

บุญกริยาวัตถุ 3

ชื่อ ..... เลขที่ .....

ชั้น .....

คำสั่ง นำหลักธรรมเรื่องบุญกริยาวัตถุ 3 ไปปฏิบัติแล้วประเมินตนเอง โดยขีด / ลงในช่องตารางตามความเป็นจริง และสรุปผล

รายการปฏิบัติ	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นบางครั้ง	ไม่เคยทำ
1. แบ่งขนมให้เพื่อน			
2. ให้อาหารแก่สัตว์เลี้ยง			
3. ให้เพื่อนขอยืมอุปกรณ์การเรียน			
4. ช่วยคุณครูปฏิบัติงาน			
5. ให้อภัยต่อเพื่อนที่ทำความผิดต่อเรา			
6. ปฏิบัติตนตามศีล 5			
7. นั่งสมาธิ			
8. ทำบุญเมื่อมีกิจกรรมที่โรงเรียน			
9. สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน			
10. ช่วยเหลือบิดามารดาในทุกอย่างที่ท่านให้ทำ			

ภาคผนวกที่ 2.5

ใบงาน

คำสั่ง ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. สมาชิกในกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขที่ 1 คน
2. เลือกตัวแทนสมาชิกในกลุ่มที่อ่านหนังสือคล่อง อ่านสารบัญญัตริยาวัตฤ 3 เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่อไปนี้
  - 2.1 ความหมายของบุญกริยาวัตฤ 3
  - 2.2 ความสำคัญของบุญกริยาวัตฤ 3
  - 2.3 หลักการปฏิบัติบุญกริยาวัตฤ 3 มีอะไรบ้าง ทำเพื่ออะไร
  - 2.4 เมื่อปฏิบัติบุญกริยาวัตฤ 3 แล้วจะได้รับประโยชน์อย่างไร
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรม เช่น แสดงบทบาทสมมติ เล่าเรื่องประกอบ เล่านิทานหรือสิ่งที่กลุ่มของตนนำเสนอได้ถนัดหน้าชั้นเรียน ครูช่วยและนักเรียนร่วมกันสรุปบุญกริยาวัตฤ 3 แล้วให้นักเรียนทุกคนทำลงใบงานที่ 1 และใบงานที่ 2
4. ให้ทุกคนเขียนสรุปบุญกริยาวัตฤ 3 ลงสมุดบันทึกเป็นการบ้าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3   วิธีสอนตามปกติ   ภาคเรียนที่ 1
 เวลา 2 ชั่วโมง   สารการเรียนรู้ย่อย เรื่อง อคติ 4
 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5   วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

ความลำเอียงนี้เรียกว่า “อคติ 4” มีดังต่อไปนี้

- 1) ฉันทาคติ คือลำเอียงเพราะชอบ   2) โทสาคติ คือลำเอียงเพราะชัง
- 3) โมหาคติ คือลำเอียงเพราะหลง   4) ภยาคติ คือลำเอียงเพราะกลัว

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สรุปความสำคัญของอคติ 4 ได้
2. อธิบายลักษณะการกระทำที่เป็นอคติ 4 ได้
3. บอกวิธีป้องกันการเกิดอคติ 4 ได้

สาระการเรียนรู้

พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงสาเหตุของความลำเอียงไว้ โดยแบ่งความลำเอียงออกเป็น

4 ประเภทตามสาเหตุความลำเอียงนี้เรียกว่า “อคติ 4” มีดังต่อไปนี้

- 1) ฉันทาคติ คือลำเอียงเพราะชอบ   2) โทสาคติ คือลำเอียงเพราะชัง
- 3) โมหาคติ คือลำเอียงเพราะหลง   4) ภยาคติ คือลำเอียงเพราะกลัว

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แจกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อให้นักเรียนจุดประสงค์ที่ต้องได้รับการเรียน
2. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
  - 2.1 ให้นักเรียนอ่านข่าวหรือเล่าประสบการณ์ที่ได้พบความลำเอียง
  - 2.2 จากประสบการณ์ของนักเรียน ช่วยกันสรุปและวิเคราะห์ว่าความรู้สึกเป็นอย่างไร หากนักเรียนพบเหตุการณ์เช่นนั้นจะปฏิบัติอย่างไร
3. กิจกรรมการเรียนรู้
  - 3.1 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาแหล่งเรียนรู้อคติ 4 ครูอธิบายแหล่งเรียนรู้ เช่น พระที่วัด ตู๊พระธรรมที่วัด ห้องสมุด มุมหนังสือ ห้องจริยธรรม ปราชญ์ชาวบ้าน และให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่อง อคติ 4 จากแหล่งเรียนรู้นั้น
  - 3.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่มุมหนังสือห้องเรียน และในหนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารอคติ 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.3 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปความหมาย ความสำคัญของอคติ 4

3.4 ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานด้วยวิธีที่ถนัด

3.5 ครูแจกใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 3.2) ให้นักเรียนทุกคนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานและสร้างองค์ความรู้พร้อมกับใบงาน(ภาคผนวกที่ 3.3 ,3.4)ให้นักเรียนปฏิบัติ

4. สรุปบทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ใบงานที่ให้ปฏิบัติ พร้อมกับแนะนำการปฏิบัติตนให้ยึดอคติ 4 เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะทำให้เกิดความสุขใจ

5. ทดสอบหลังเรียน (ภาคผนวกที่ 3.1)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 3.2)

2. ประสบการณ์จากตัวนักเรียน

3. แผ่นภาพประกอบบทเรียน

4. หนังสือเกี่ยวกับอคติ 4 ที่มุมห้องเรียน

5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน

2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก

3. ตรวจแบบทดสอบ

4. นักเรียนร่วมประเมินผล

จำได้แม่นยำอย่างเข้าใจ

- 2.3 ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมด้วยความถนัดนำเสนอหน้าชั้นเรียน แล้วครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปเรื่องอดีต 4 ประกอบเรื่องที่น่าเสนอแล้วให้ทุกคนทำใบงานที่ 1 ใบงานที่ 2 (ภาคผนวกที่ 3.3, 3.4)

3. การทดสอบย่อย

ทุกคนทำการทดสอบ

4. คะแนนในการพัฒนาตนเอง

นำคะแนนของแต่ละคนที่ได้เทียบกับคะแนนที่กำหนดไว้เป็นระดับ

5. กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง

นำคะแนนทุกคนที่เทียบระดับแล้วมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนคน เป็น คะแนนกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนเกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นผู้ได้รับรางวัล

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 3.2)
2. ประสบการณ์จากตัวนักเรียน
3. แผ่นภาพประกอบบทเรียน
4. หนังสือเกี่ยวกับอดีต 4 ที่มุมห้องเรียน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารหลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. ตรวจแบบทดสอบ
4. นักเรียนร่วมประเมินผล

ภาคผนวกที่ 3.1

แบบทดสอบเรื่องอคติ 4

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ .....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/ .....

เลขที่ .....

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ความลำเอียงตรงข้ามกับข้อใด
  - ก. ความมีสติ
  - ข. ความเมตตา
  - ค. ความยุติธรรม
  - ง. ความมีอนิสงส์
2. คุณธรรมของความยุติธรรมบ่งบอกสิ่งใดของมนุษย์
  - ก. ความสุข
  - ข. ความพอใจ
  - ค. ความอดทน
  - ง. ความเสมอภาค
3. ข้อใดเป็นโทษของความลำเอียง
  - ก. ครอบครวั สัมคมไม่สงบสุข
  - ข. ชีวิตตนเองไม่เป็นที่ไว้ใจผู้อื่น
  - ค. ผู้กระทำจะได้รับความเคียดแค้น
  - ง. ถูกทุกข้อ
4. ลักษณะใดทำให้เกิดความลำเอียง
  - ก. ประจบ
  - ข. ความสัจย์
  - ค. ความมีสติ
  - ง. ตำรวมในกาม
5. ข้อใดช่วยให้หลุดพ้นจากความลำเอียงได้
  - ก. หน้าเนื้อใจเสื่อ
  - ข. วิวหยล้อมคอก
  - ค. เอาใจเขาใส่ใจเรา
  - ง. เข้าตามตรอกออกตามประตู
6. ลำเอียงเพราะหลง “หลง” น่าจะตรงกับข้อใด
  - ก. ฉลาด
  - ข. รู้เท่าทัน
  - ค. รู้เท่าไม่ถึงการณ์
  - ง. โง่เขลาและงมงาย
7. ลำเอียงเพราะหลง เกิดจากสาเหตุใด
  - ก. รู้จริง
  - ข. รู้จากรายงาน
  - ค. รู้เท่าไม่ถึงการณ์
  - ง. รู้เท่าทันเหตุการณ์
8. วิธีใดช่วยทำให้ไม่ลำเอียงเพราะหลงได้
  - ก. ใจเย็น
  - ข. ใจกว้าง
  - ค. ฟังความคิดเห็นหลายๆ ด้าน
  - ง. ทั้งข้อ ก. ข้อ ข. ข้อ ค. รวมกัน
9. ข้อใดเป็นการลำเอียงเพราะกลัว
  - ก. ขับรถผิดกฎจราจร
  - ข. ตำรวจไม่จับโจรเพราะโจรมีปืน
  - ค. น้องร้องให้คุณแม่จะซื้อของเล่นให้
  - ง. พ่อค้าจะลดราคาให้กับลูกค้าประจำ
10. การลำเอียงประเภทใดยากแก่การแก้ไขมากที่สุด
  - ก. ลำเอียงเพราะขัง
  - ข. ลำเอียงเพราะหลง
  - ค. ลำเอียงเพราะชอบ
  - ง. ลำเอียงเพราะกลัว

ภาคผนวกที่ 3.2

อคติ 4 (ความลำเอียง 4 ประการ)

ความหมาย

ความลำเอียง หมายถึงการปฏิบัติต่อคนอย่างไม่เสมอหน้ากัน คือปฏิบัติอย่างไม่ชอบธรรม สิ่งตรงข้ามกับความลำเอียง คือความยุติธรรม ซึ่งการปฏิบัติต่อคนอย่างไม่เสมอหน้ากันนั้น มีได้หลายลักษณะดังตัวอย่าง เช่น

คนที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่วางไว้ โดยใช้กฎเกณฑ์เดียวกันบังคับกับคนหนึ่ง แต่ไม่บังคับกับอีกคนหนึ่ง ก็เรียกได้ว่าเป็นคนลำเอียง เช่น ถ้ามีรถ 2 คัน ขับฝ่าไฟแดงด้วยกันแต่ตำรวจอ้างกฎจราจรกับอีกคนหนึ่ง แต่อีกคนหนึ่งเป็นคนชอบพอกันจึงไม่จับ เช่นนี้เป็นการปฏิบัติที่ไม่เสมอหน้ากันโดยไม่มีเหตุผลที่ชอบธรรม เรียกว่ามีความลำเอียง

โทษของความลำเอียง

ความลำเอียงเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับความยุติธรรม คนทุกคนต้องการความยุติธรรม แต่ไม่ต้องการได้รับความลำเอียง ความยุติธรรมมีคุณค่าอย่างไรนั้นแทบไม่ต้องอธิบาย เพราะทุกคนต้องการความยุติธรรมและอยากเห็นสังคมที่เต็มไปด้วยความยุติธรรม

ประเภทของความลำเอียง

พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงสาเหตุของความลำเอียงไว้ โดยแบ่งความลำเอียงออกเป็น 4 ประเภทตามสาเหตุ ความลำเอียงนี้เรียกว่า “อคติ 4” มีดังต่อไปนี้

1 ฉันทาคติ คือลำเอียงเพราะชอบ ความชอบเป็นความรู้สึกอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดได้กับทุกคน ทุกเวลา การที่เราจะชอบใครไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไรถ้าความชอบนั้นไม่เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจ และการปฏิบัติของเราต่อผู้อื่น แต่ถ้าความชอบเข้ามามีส่วน ความลำเอียงอาจเกิดขึ้นได้

คนเรามักจะมีความรักและชอบพอเป็นพิเศษกับพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน คนใกล้ชิด และพรรคพวก ความรักที่เรามีต่อคนเหล่านี้สามารถทำให้เรากลายเป็นคนลำเอียงได้ง่าย เช่น ถ้าน้องของเราทะเลาะกับคนอื่นเรามักจะเชื่อไว้ก่อนว่าน้องของเราถูกถ้าพรรคพวกของเราทำผิดเรามักคิดว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยและมีสาเหตุควรให้อภัย ดังนั้นการทำให้เป็นกลาง เมื่อมีบุคคลเหล่านี้เป็นคู่กรณีจึงมิใช่ของง่ายแต่มิใช่ว่าจะทำไม่ได้เราทำให้หนักแน่น

คนประจบสอพลอเป็นที่ขึ้นชอบของคนจำนวนมาก และความขึ้นชอบนี้ก็ทำให้เกิดความลำเอียงได้ การหลุดพ้นจากความลำเอียงนี้มักจะง่ายกว่าความลำเอียงที่กล่าวมาข้างต้น แต่ทั้งนี้เราจะต้องไม่ประมาท ไม่เผลอ จะต้องมีสติอยู่เสมอว่าเรากำลังทำอะไรกับใคร

2 โทสะคติ คือลำเอียงเพราะชิงความชิงทำให้เกิดความลำเอียงได้พอๆความชอบ สำหรับคนที่เกลียดเรามากๆเช่น คู่แข่ง ศัตรู หรือคนที่เคยทำให้เราเจ็บใจ เราอาจกลายเป็นคนลำเอียงได้โดยไม่รู้ตัว คนบางคนพอเราเห็นหน้าก็รู้สึกไม่ถูกชะตาทันทีโดยไม่มีเหตุผล แต่ความลำเอียงที่เราปฏิบัติกับคนแบบนี้ บางที่เราอาจรู้สึกตัวว่าเรากำลังลำเอียงแต่ก็มีได้แปลว่าเราสามารถสลัดความลำเอียงออกไปได้เสมอ

3 โมหาคติ คือความลำเอียงเพราะหลง ความหลงในที่นี้หมายถึงความเขลาด้วยความโง่เขลาและความมึนงงาก็ทำให้เกิดความลำเอียงได้ง่ายเหมือนกัน ความลำเอียงประเภทนี้มักจะเกิดขึ้นโดยมิได้ตั้งใจ แต่เกิดเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รีบตัดสินใจโดยมิได้พิจารณาโดยรอบคอบ ทำให้คนผิดกลายเป็นคนถูก คนถูกกลายเป็นคนผิด แม้จะมีได้มีเจตนา ก็ทำให้เกิดความเสียหายขึ้น

การที่จะหลีกเลี่ยงความลำเอียงประเภทนี้ได้ก็คือ ต้องพยายามทำตนให้เป็นคนใจเย็น ไม่วู่วาม ต้องใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นหลายๆ ด้านเพื่อประกอบการตัดสินใจ และมีหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ก็ต้องศึกษาหาความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่นั้นให้ดี เช่น ถ้าได้รับมอบหมายให้เป็นกรรมการตัดสินแข่งขันฟุตบอล ก็ต้องศึกษากติกาให้ถ่องแท้ เป็นต้น

4 ภยากติ คือลำเอียงเพราะกลัว คนเราอาจตัดสินคนผิดให้เป็นคนถูก หรือตัดสินคนถูกให้เป็นคนผิดได้เพราะความกลัว เช่น กลัวอันตรายจะมาถึงตนหรือครอบครัวยุติเสียหน้ากลัวคนเกลียด กลัวจะไม่ได้สิ่งที่ต้องการ เป็นต้น ความกลัวเหล่านี้ เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คนเราปฏิบัติหน้าที่ด้วยความลำเอียง เช่น หัวหน้างานเห็นลูกน้องคนหนึ่งทำผิดก็ไม่ลงโทษ เพราะกลัวว่าบิดาของลูกน้องคนนี้จะกลั่นแกล้งบุตรของตนที่ทำงานอยู่ ด้วยการสลัดความลำเอียงประเภทนี้อาจจะยากกว่าการสลัดความลำเอียงประเภทอื่นๆที่กล่าวมาแล้ว เพราะความกลัวเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์

จาก หนังสือเรียนสังคมศึกษา พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 รายวิชา ส 0412 หน้า 24 – 27 โดย ศ.ดร. วิทย์ วิศทเวทย์
รศ. เสถียรพงษ์ วรรณปก พิมพ์ที่ บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด

ภาคผนวกที่ 3.3

ใบงานที่ 1

เรื่อง อคติ 4

เรื่อง .....

เนื้อเรื่องย่อ .....

.....

.....

.....

ผลการนำเสนอ

.....

.....

อคติ 4 มีความสำคัญอย่างไร .....

.....

.....

.....

ประโยชน์และแนวทางการนำอคติ 4 ไปปฏิบัติ คือ .....

.....

.....

ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้คือ .....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวกที่ 3.4

ใบงานที่ 2
สาระ อดติ 4

ชื่อ ..... เลขที่ .....

ชั้น .....

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงช่องที่ตรงกับชนิดของความลำเอียง

การกระทำ	ฉันทาคติ ลำเอียง เพราะชอบ	โทสาคติ ลำเอียง เพราะชัง	โมหาคติ ลำเอียง เพราะหลง	ภยาคติ ลำเอียง เพราะกลัว
1. เอ๋ทำผิดแม่ไม่เคยดูว่าเพราะเอ๋เอาใจเก่ง				
2. โอ้ชอบคนสวย เมื่อเห็นนางงามจะวิ่งไปหา				
3. ด้ายอมให้ขนมเพื่อนเกรงเพื่อนไม่เล่นด้วย				
4. โตไม่กินข้าวร่วมกับเพื่อนที่ชอบรังแก				
5. คุณตาชอบนางเอกลิเกจึงซื้อของไปให้เป็นประจำ				
6. สุดาชอบเล่นกีฬา เมื่อเห็นนักกีฬาจะต้องมองว่าเป็นคนดี				
7. กานตามีสิ่งใดก็จะเก็บไว้ให้หลานหมด เพราะหลานช่างพูด				
8. สุธีทะเลาะกับธนา เมื่อเห็นลูกธนาทะเลาะกับใคร สุธีจะบอกว่าลูกธนามีดีเสมอ				
9. วราเป็นกรรมการแข่งขันคัดลายมือเมื่อตัดสินจะให้นักเรียนที่เอาใจเก่งชนะ				
10. ทรัพย์ยอมให้เงินเพื่อนทุกวันเพราะต้องลอกการบ้านจากเพื่อน				

ภาคผนวกที่ 3.5

ใบงาน

- คำสั่ง ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้
1. สมาชิกในกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขที่ 1 คน
  2. เลือกตัวแทนสมาชิกในกลุ่มที่อ่านหนังสือคล่อง อ่านสาระอคติ 4 เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่อไปนี้
    - 2.1 ความหมายของอคติ 4
    - 2.2 ความสำคัญของอคติ 4
    - 2.3 หลักการปฏิบัติอคติ 4 มีอะไรบ้าง ทำเพื่ออะไร
    - 2.4 เมื่อปฏิบัติอคติ 4 แล้วจะได้รับประโยชน์อย่างไร
  3. ให้นักเรียนทำกิจกรรม เช่น แสดงบทบาทสมมติ เล่าเรื่องประกอบ เล่านิทานหรือวิธีที่กลุ่มของตนถนัดเพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน แล้วครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องที่น่าเสนอ แล้วร่วมกันสรุปอคติ 4
  4. ให้นักเรียนทุกคนทำใบงานที่ 1 และใบงานที่ 2
  5. ให้ทุกคนเขียนสรุปอคติ 4 ลงสมุดบันทึกเป็นการบ้าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	วิธีสอนตามปกติ	ภาคเรียนที่ 1
เวลา 2 ชั่วโมง	สาระการเรียนรู้ย่อย	เรื่อง อธิธินาถ 4
ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5	วันที่	เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ มี 4 ประการ เรียกว่า อธิธินาถ 4 ได้แก่
ฉันทะ จิตตะ วิริยะ วิมังสา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายความหมายอธิธินาถ 4 ได้ถูกต้อง
2. สรุปความสำคัญของอธิธินาถ 4 ได้
3. ยกตัวอย่างประโยชน์จากการปฏิบัติตามอธิธินาถ 4 ได้

สาระการเรียนรู้

คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ มี 4 ประการ เรียกว่า อธิธินาถ 4 ได้แก่

1. ฉันทะ คือ ความพอใจที่จะทำ
2. จิตตะ คือ ตั้งจิตรับรู้อะไรที่จะทำ
3. วิริยะ คือ ยืนประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม
4. วิมังสา คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาผลสำเร็จ

กิจกรรมและการเรียนรู้

1. แจกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อให้นักเรียนรู้จุดประสงค์ที่ต้องได้รับจากการเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียน
  - 2.1 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่ตนได้กระทำโดยใช้หลักอธิธินาถ 4
  - 2.2 จากประสบการณ์ของนักเรียน ช่วยกันสรุปและวิเคราะห์ว่าความรู้สึกเป็นอย่างไร หากนักเรียนพบเหตุการณ์เช่นนั้นจะปฏิบัติอย่างไร
3. กิจกรรมการเรียนรู้
  - 3.1 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาแหล่งเรียนรู้ อธิธินาถ 4 ครูอธิบายแหล่งเรียนรู้ เช่น พระที่วัด ตู้พระธรรมที่วัด ห้องสมุด มุมหนังสือ ห้องจริยธรรม ปราชญ์ ชาวบ้าน และให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่อง อธิธินาถ 4 จากแหล่งเรียนรู้นั้น
  - 3.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่มุมหนังสือของห้องเรียน และในหนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสาระอธิธินาถ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
  - 3.3 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปความหมาย ความสำคัญของอธิธินาถ 4
  - 3.4 ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนด้วยวิธีที่กลุ่มของตนถนัด
  - 3.5 ครูแจกใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 4.2) ให้นักเรียนทุกคนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง

งานและสร้างองค์ความรู้พร้อมกับให้ใบงาน (ภาคผนวกที่ 4.3,)ให้นักเรียนปฏิบัติ

4. สรุปบทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ใบงานที่ให้ปฏิบัติพร้อมกับแนะนำการปฏิบัติตนให้ยึดอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานทุกอย่าง ในการประกอบอาชีพทุกชนิด ด้วยความซื่อสัตย์เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะทำให้เกิดความสำเร็จ ในชีวิต

5. ทดสอบหลังเรียน (ภาคผนวกที่ 4.1)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 4.2)
2. ประสพการณ์จากตัวนักเรียน
3. แผ่นภาพประกอบบทเรียน
4. หนังสือเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ที่มุมห้องเรียน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. นักเรียนร่วมประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ภาคเรียนที่ 1
เวลา 2 ชั่วโมง	สาระการเรียนรู้ย่อย เรื่อง อธิบาท 4
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ มี 4 ประการ เรียกว่า อธิบาท 4 ได้แก่
ฉันทะ จิตตะ วิริยะ วิมังสา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายความหมายอธิบาท 4 ได้ถูกต้อง
2. สรุปผลที่ได้จากปฏิบัติอธิบาท 4 ได้
3. ยกตัวอย่างประโยชน์การปฏิบัติตามอธิบาท 4 ได้
4. สามารถอธิบายความสำคัญของอธิบาท 4 ได้

สาระการเรียนรู้

คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ มี 4 ประการ เรียกว่า อธิบาท 4 ได้แก่

1. ฉันทะ คือ ความพอใจที่จะทำ
2. จิตตะ คือ ตั้งจิตรับรู้สิ่งที่จะทำ
3. วิริยะ คือ ขยันประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม
4. วิมังสา คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. นำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น
  - 1.1 เสนอเนื้อหาอธิบาท 4
  - 1.2 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ จากความพยายามทำงานกระทั่งสำเร็จว่าความรู้สึกเป็นอย่างไร
  - 1.3 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และวิธีประเมินผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ
2. การเรียนกลุ่มย่อย
  - 2.1 แบ่งนักเรียนเป็น 9 กลุ่มๆละ 4 คน โดยที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปานกลาง ต่ำ คละกันในอัตราส่วน 1 : 2 : 1
  - 2.2 ครูแจกใบงาน (ภาคผนวกที่ 4.4) ชุดกิจกรรมสาระอธิบาท 4 และให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันศึกษาหาความรู้และช่วยกันตอบคำถามปากเปล่าจนมั่นใจว่าทุกคนในกลุ่มจำได้แม่นยำอย่างเข้าใจ
  - 2.3 ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมด้วยความถนัดแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

- 2.4 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสาระอิทธิบาท 4
- 2.5 นำเรื่องที่สรุปสาระอิทธิบาท 4 ที่ได้นำเสนอหน้าชั้นเรียนแสดงความคิด ความหมาย ความสำคัญในสาระอิทธิบาท 4 ทำลงใบงาน (ภาคผนวกที่ 4.3.)
- 2.5 สรุปผลงาน ตรวจสอบผลงานรายบุคคล
3. การทดสอบย่อย
  - ทุกคนทำการทดสอบ
4. คะแนนในการพัฒนาตนเอง
  - ตรวจคะแนนจากการทดสอบแต่ละบุคคลแล้วเทียบกับคะแนนที่กำหนดไว้เป็นระดับ
5. กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง
  - นำคะแนนที่ได้ของแต่ละบุคคลที่เทียบระดับแล้วมารวมหารด้วยจำนวนคนในกลุ่ม หากได้มากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการยกย่อง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 4.2)
2. ประสบการณ์จากตัวนักเรียน
3. แผ่นภาพประกอบบทเรียน
4. หนังสือเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ที่มุมห้องเรียน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจสอบผลงาน ตรวจสอบแบบฝึก
3. ตรวจสอบแบบทดสอบ

ภาคผนวกที่ 4.1

แบบทดสอบเรื่องอิทธิบาท 4

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ .....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/ ..... เลขที่ .....

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. คุณธรรมใดที่นำไปสู่ความสำเร็จ
  - ก. อคติ
  - ข. อิทธิบาท 4
  - ค. พรหมวิหาร 4
  - ง. เบญจศีล เบญจธรรม
2. อันดับแรกที้นำไปสู่ความสำเร็จของการกระทำ คือสิ่งใด
  - ก. ความรัก
  - ข. ความชอบ พอใจ
  - ค. ความพยายาม เอาใจใส่
  - ง. ความต้องการ เอาใจใส่
3. การกระทำใดส่งผลให้ดีขึ้นเสมอๆ
  - ก. ฝึกฝนเป็นประจำ
  - ข. เมื่ออารมณ์แจ่มใส
  - ค. เมื่อได้รับคำชมเชย
  - ง. เมื่อได้รับคำสับประมาท
4. ข้อใดต้องปฏิบัติก่อนลงมือทำ
  - ก. ความรู้
  - ข. ความคิด
  - ค. ความสามารถ
  - ง. ความเอาใจใส่
5. สาเหตุใดทำให้เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด
  - ก. จิตใจฟุ้งซ่าน
  - ข. ฝึกซ้อมมากเกินไป
  - ค. กินอาหารมากเกินไป
  - ง. กินอาหารน้อยไป
6. สิ่งใดทำให้เกิดความสำเร็จมากที่สุด
  - ก. มีปัญญา
  - ข. มีความขยัน
  - ค. มีความอดทน
  - ง. มีความพยายาม
7. ข้อใดตรงกับคำว่า “ทดลอง”
  - ก. ถั่นทะ
  - ข. จิตตะ
  - ค. วิริยะ
  - ง. วิมังสา
8. ข้อใดไม่เป็นคุณธรรมไปสู่ความสำเร็จ
  - ก. ความคิด
  - ข. ความชอบ
  - ค. ความเพียร
  - ง. ความไตร่ตรอง
9. ข้อใดหมั่นใช้ปัญญาให้เกิดความสำเร็จ
  - ก. ถั่นทะ
  - ข. วิริยะ
  - ค. จิตตะ
  - ง. วิมังสา
10. บุคคลใดไม่จัดอยู่ในอิทธิบาท 4
  - ก. สุวัฒน์สอบตกทุกวิชา
  - ข. จูฬามาสอบได้ที่ 1 ทุกครั้ง
  - ค. จินตนาทำการบ้านตามที่กำหนด
  - ง. วิภาพรประดิษฐ์วัสดุประกวดได้ที่ 1

ภาคผนวกที่ 4.2

อิทธิบาท 4 (คุณเรื่องให้ถึงความสำเร็จ)

คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ มี 4 ประการ

1. ฉันทะ ความพอใจ คือความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอแล้วปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้น
2. วิริยะ ความเพียร คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาชนะ ไม่ห่อถอย
3. จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอย
4. วิมังสา ความไตร่ตรองหรือทดลอง คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์อันวิธึ แก้ไขปรับปรุง ตัวอย่าง เช่น ผู้ทำงานทุกๆไป อาจจำสั้นๆ ว่า รั้งงาน สู้งาน ใส่ใจงาน และทำงานด้วยปัญญา เป็นต้น

ที่มา : กรมวิชาการ(2545). การจัดการเรียนรู้อุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ภาคผนวกที่ 4.3

ใบงาน
สาระ อธิธำพท 4

ชื้อ ..... เลขที่ .....

ชั้น .....

คำสั่ง ให้เขียนเหตุการณ์ที่ใช้หลักอธิธำพท 4 แล้วประสพความสำเร็จตามขั้นตอน เพราะเหตุใด พร้อมทั้งเติมข้อความให้สมบูรณ์

เรื่อง .....

แหล่งที่มา .....

เนื้อหาโดยย่อ .....

บอกความรู้สึกจากการกระทำนี้ .....

ประโยชน์จากเรื่องนี้ คือ .....

ความสำคัญของอธิธำพท 4 คือ .....

ภาคผนวกที่ 4.4

ใบงาน

คำสั่ง ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. สมาชิกในกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขที่ 1 คน
2. เลือกตัวแทนสมาชิกในกลุ่มที่อ่านหนังสือคล่อง อ่านสาระอิทธิบาท 4 เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่อไปนี้
  - 2.1 ความหมายของอิทธิบาท 4
  - 2.2 ความสำคัญของอิทธิบาท 4
  - 2.3 หลักการปฏิบัติอิทธิบาท 4 มีอะไรบ้าง ทำเพื่ออะไร
  - 2.4 เมื่อปฏิบัติงานด้วยหลักอิทธิบาท 4 แล้วจะได้รับประโยชน์อย่างไร
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน เช่น แสดงบทบาทสมมติ เล่าเรื่องประกอบ เล่านิทานหรือสิ่งที่กลุ่มตนเองถนัด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระอิทธิบาท 4
4. ให้นักเรียนทุกคนทำใบงาน
5. ให้ทุกคนเขียนสรุปอิทธิบาท 4 ลงสมุดบันทึก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 วิธีสอนตามปกติ ภาคเรียนที่ 1

เวลา 2 ชั่วโมง สาระการเรียนรู้ย่อย เรื่อง ความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

พุทธศาสนิกชนที่ดีจะต้องแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายคำสอนที่แสดงถึงความกตัญญูกตเวทีได้ถูกต้อง
2. ยกตัวอย่างวิธีปฏิบัติตนที่แสดงถึงความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนาได้

สาระการเรียนรู้

พระพุทธศาสนามีพระรัตนตรัยเป็นหลักที่พึงทางจิตใจของพุทธศาสนิกชน จึงเป็นหน้าที่ที่พุทธศาสนิกชน จะต้องแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แจกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อให้นักเรียนรู้จักประสงค์ที่ต้องได้รับจากการเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียน
  - 2.1 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่ตนได้เคยกระทำความดีในพระพุทธศาสนา
  - 2.2 จากประสบการณ์ของนักเรียน ช่วยกันสรุปและวิเคราะห์ว่าสิ่งนั้นเป็นการกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนาหรือไม่
3. กิจกรรมการเรียนรู้
  - 3.1 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาวิธีที่แสดงความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา
  - 3.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่มุมหนังสือของห้องเรียน ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 5.2) และในหนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
  - 3.3 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปความหมาย ความสำคัญของความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา
  - 3.4 ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานด้วยวิธีที่กลุ่มของตนถนัดหน้าชั้นเรียน แล้วนักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่องที่น่าเสนอ
  - 3.5 ครูแจกใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 5.2) ให้นักเรียนทุกคนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานและสร้างองค์ความรู้ พร้อมกับให้ใบงาน (ภาคผนวกที่ 5.3, 5.4) ให้นักเรียนปฏิบัติ
4. สรุปบทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ใบงานที่ให้ปฏิบัติ พร้อมกับแนะนำการ

- ปฏิบัติตนด้านความกตัญญูทวดเวที่ต่อพระพุทศาสนา เพื่อเป็นศิริมงคลกับชีวิต
5. ทดสอบหลังเรียน (ภาคผนวกที่ 5.1)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 5.2)
2. ประสพการณ์จากตัวนักเรียน
3. รูปภาพเกี่ยวกับกิจกรรมของพุทธศาสนิกชน
4. หนังสือเกี่ยวกับความกตัญญูทวดเวที่ต่อพระพุทศาสนาที่มูมห้องเรียน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. นักเรียนร่วมประเมินผล
4. ตรวจแบบทดสอบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ภาคเรียนที่ 1
เวลา 2 ชั่วโมง สาระการเรียนรู้ย่อย เรื่อง ความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

พุทธศาสนิกชนที่ดีจะต้องแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายคำสอนที่แสดงถึงความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนาได้ถูกต้อง
2. ยกตัวอย่างวิธีปฏิบัติตนที่แสดงถึงความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนาได้

สาระการเรียนรู้

พระพุทธศาสนามีพระรัตนตรัยเป็นหลักที่พึงทางจิตใจของพุทธศาสนิกชน จึงเป็นหน้าที่ที่พุทธศาสนิกชน จะต้องแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา

กิจกรรมการเรียนรู้

1. การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น
  - 1.1 เสนอเนื้อหาความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา
  - 1.2 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ ที่ตนเองเคยทำความดีกับพระพุทธศาสนา และช่วยกันวิเคราะห์ว่าเป็นความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนาหรือไม่
  - 1.3 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และวิธีประเมินผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ
2. การเรียนกลุ่มย่อย
  - 2.1 แบ่งนักเรียนเป็น 9 กลุ่มๆละ 4 คน โดยที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปานกลาง ต่ำ คละกันในอัตราส่วน 1 : 2 : 1
  - 2.2 ครูแจกใบงาน (ภาคผนวกที่ 5.5) ชุดกิจกรรมสาระความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนาและให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันศึกษาหาความรู้และช่วยกันตอบคำถามปากเปล่าจนมั่นใจว่าทุกคนในกลุ่มจำได้แม่นยำอย่างเข้าใจ คนที่เก่งช่วยติวให้คนที่อ่อนกว่า
  - 2.3 ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมหน้าชั้นเรียนตามที่กลุ่มของตนนัด
  - 2.4 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่องที่น่าเสนอหน้าชั้นเรียน สาระความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา
  - 2.5 ให้นักเรียนทุกคนทำใบงานที่1 (ภาคผนวกที่ 5.3) ใบงานที่2 (ภาคผนวกที่ 5.4)

3. การทดสอบย่อย

ทุกคนทำแบบทดสอบด้วยตนเอง

4. คะแนนในการพัฒนาตนเอง

นำคะแนนของแต่ละคนที่ได้เทียบกับคะแนนที่กำหนดไว้เป็นระดับ

5. กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง

นักเรียนร่วมกันนำคะแนนแต่ละคนที่เทียบระดับแล้วในกลุ่มมารวมแล้วหารด้วยสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนเกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้รับการยกย่อง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 5.2)
2. ประสบการณ์จากตัวนักเรียน
3. รูปภาพเกี่ยวกับกิจกรรมของพุทธศาสนิกชน
4. หนังสือเกี่ยวกับความกตัญญูทวดเวทิต่อพระพุทธศาสนาที่มุมห้องเรียน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. ตรวจแบบทดสอบ
4. นักเรียนร่วมประเมินผล

ภาคผนวกที่ 5.1

แบบทดสอบเรื่องความกตัญญูทศเวทต่อพระพุทธศาสนา กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชื่อ ..... ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/ ..... เลขที่ .....

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นหัวใจของศาสนาพุทธ
  - ก. ทำความดี
  - ข. ละเว้นความชั่ว
  - ค. ทำจิตใจให้ผ่องใส
  - ง. ข้อ ก, ข้อ ข, ข้อ ค. รวมกัน
2. หลักธรรม คือข้อใด
  - ก. คำสั่งของศาสนา
  - ข. คำสอนของศาสนา
  - ค. ข้อบังคับของศาสนา
  - ง. ข้อลงโทษของศาสนา
3. ข้อใดเป็นประโยชน์ของหลักธรรม
  - ก. ผู้ปฏิบัติเกิดความร่ำรวย
  - ข. เป็นแนวทางปฏิบัติสิ่งถูกต้อง
  - ค. สร้างความมั่นคงกับประเทศชาติ
  - ง. ผู้ปฏิบัติเกิดกำลังใจในการทำงาน
4. ข้อใดคู่กัน ถูกต้องตามหลักธรรม
  - ก. ศีล คู่กับ ธรรม
  - ข. เมตตา คู่กับ อุเบกขา
  - ค. ความสัจคู่กับ ความอดทน
  - ง. ความมีสติ คู่กับ ความเอื้อเฟื้อ
5. เมื่อพบผู้มาเรียไรผิดปกติ ควรทำอย่างไร
  - ก. บริจาคทรัพย์
  - ข. พุดขับไล่ให้ไป
  - ค. แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ
  - ง. ใช้กำลังไล่ให้พ้นไป
6. ทำอย่างไรเมื่อพบผู้ขีดเขียนทำลายฝาผนังวัด
  - ก. ดักเตือนด้วยคำสุภาพ
  - ข. แจ้งเจ้าอาวาสวัดให้ทราบ
  - ค. ไม่ใช่เรื่องของตน เลบเสีย
  - ง. ชื่นชมว่าเพิ่มลวดลายให้กับวัด
7. ควรปฏิบัติอย่างไรในวันสำคัญทางพุทธศาสนา
  - ก. ไปเที่ยวที่วัด
  - ข. ใส่บาตรทุกครั้ง
  - ค. พักผ่อนอยู่กับบ้าน
  - ง. เลี้ยงอาหารเด็กกำพร้า
8. ข้อใดเป็นการทำนุบำรุงพุทธศาสนา
  - ก. บริจาคทรัพย์ตามกำลัง
  - ข. ร่วมแรงสร้างสิ่งต่างๆ ที่วัด
  - ค. บริจาคของใช้เพื่อให้เป็นส่วนรวม
  - ง. ทั้งข้อ ก, ข และ ค.
9. ชายชาวพุทธศาสนาต้องการอุปสมบทเมื่ออายุเท่าใด
  - ก. 7 ปีบริบูรณ์
  - ข. อายุย่าง 20 ปี
  - ค. อายุ 20 ปีบริบูรณ์
  - ง. อายุ 21 ปี
10. กิจกรรมที่ชาวพุทธร่วมปฏิบัติตอนเย็นที่วัด เป็นกิจกรรมใด
  - ก. ใส่บาตร
  - ข. เวียนเทียน
  - ค. สรงน้ำพระ
  - ง. ฟังเทศน์

ภาคผนวกที่ 5.2

ใบความรู้ ความกตัญญูทเวที่ต่อพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีพระรัตนตรัยเป็นหลักที่พึ่งทางจิตใจของพุทธศาสนิกชน จึงเป็นหน้าที่ที่พุทธศาสนิกชนจะต้องแสดงความกตัญญูทเวที่ต่อพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา ตลอดจนพระธรรมคำสอนให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้
2. นำหลักธรรมคำสอนมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองในชีวิตประจำวัน
3. ช่วยกันปกป้องคุ้มครองสถาบันศาสนา ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ มิให้เสื่อมหรือเสียหาย
4. ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการช่วยสอดส่องดูแลและกำจัดผู้แปลกปลอมที่เข้ามาบ่อนทำลายศาสนา
5. ทำบุญใส่บาตรเพื่อเป็นการสืบทอดพระศาสนาตามโอกาส
6. ร่วมแรงร่วมใจตลอดจนบริจาคทรัพย์ตามกำลัง เพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา
7. อุปสมบทตามประเพณีเมื่อมีอายุครบ เพื่อดำรงพระพุทธศาสนา
8. มีส่วนร่วมในศาสนพิธีตามโอกาสหรือในวันสำคัญ

ภาคผนวกที่ 5.3

ใบงานที่ 1

สาระ ความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา

ชื่อ ..... เลขที่ .....
ชั้น .....

คำสั่ง ให้เขียนเหตุการณ์ที่เคยแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา แล้วเกิด
ความรู้สึกภาคภูมิใจ เพราะอะไร พร้อมทั้งเติมข้อความให้สมบูรณ์

เรื่อง .....
แหล่งที่มา .....
เนื้อหาโดยย่อ .....

บอกความรู้สึกจากการกระทำนี้ .....

ประโยชน์จากเรื่องนี้ คือ .....

ความสำคัญของความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา คือ .....

ภาคผนวกที่ 5.4

ใบงานที่ 2

สาระ ความกตัญญูกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา

ชื่อ .....

เลขที่ .....

ชั้น .....

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย / ลงในช่องเป็นหรือไม่เป็น การแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อ
พระพุทธศาสนา

ข้อ	การกระทำ	เป็น	ไม่เป็น
1	โสภณอายุ 7 ขวบ ปิดเรียนภาคปลายจึงบวชเณร		
2	สิริธรช่วยสุนัขตกน้ำ เมื่อมีผู้ถามว่าช่วยทำไม สิริธรตอบได้ ความหลักเบญจธรรมว่าตนมีความเมตตากรุณา		
3	สุภาวดีสอบได้ที่ 1 เป็นประจำ เพราะยึดหลักธรรมเรื่อง อิทธิบาท 4		
4	ณัฐชัย ขอบลอกการบ้านเพื่อนเป็นประจำ		
5	จันจิราต่อหน้าครูขยันเรียนเมื่อกลับบ้านไม่ทำการบ้าน ไม่อ่านหนังสือ คุณแม่ตักเตือนก็ได้เถียง		
6	จินตนาไปวัดทำบุญกับคุณแม่ เมื่อพบคนที่มาวัดเก็บผลไม้ใน วัดจะกล่าวด้วยดีว่าไม่ควรทำ		
7	สหรัฐเห็นคนๆหนึ่งเข้าขึ้นห่มจีวรพระออกบิณฑบาตร ตอนเย็น แต่งตัวธรรมดาใส่หมวกไปเที่ยวทะเล สหรัฐจึงแจ้งตำรวจจับ		
8	ทุกวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราต้องทำบุญใส่บาตร		
9	เมื่อทางวัดจัดงานทำบุญเราจะร่วมบริจาคทรัพย์ทุกครั้ง		
10	ณัฐวุฒิ ตั้งใจว่าอายุ 20 ปีจะทำการอุปสมบท		

ภาคผนวกที่ 5.5

ใบงาน

คำสั่ง ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. สมาชิกในกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขที่ 1 คน
2. เลือกตัวแทนสมาชิกในกลุ่มที่อ่านหนังสือคล่อง อ่านสาระความกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนาเพื่อให้ สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่อไปนี้
  - 2.1 ความหมายของความกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนา
  - 2.2 ความสำคัญของความกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนา
  - 2.3 หลักการปฏิบัติความกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนามีอะไรบ้าง ทำเพื่ออะไร
  - 2.4 เมื่อปฏิบัติตนกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนาแล้วจะได้รับประโยชน์อย่างไร
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมนำเสนอหน้าชั้นเรียน เช่น แสดงบทบาทสมมุติ เล่าเรื่องประกอบเล่านิทานหรือสิ่งที่กลุ่มของตนเองถนัดแล้วร่วมกันสรุปสาระความกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนา
4. ให้นักเรียนทุกคนทำใบงานที่ 1 ใบงานที่ 2
5. ให้ทุกคนเขียนสรุปความกตัญญูทศเวทิต่อพระพุทธศาสนาลงสมุดบันทึกเป็นการทำงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 วิธีสอนตามปกติ ภาคเรียนที่ 1

เวลา 2 ชั่วโมง สาระการเรียนรู้ย่อย เรื่อง มงคล 38

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ว่ามี 38 ข้อ ซึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรศึกษาเรียนรู้ 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สรุปลักษณะผู้มีมงคล 38 ได้
2. ยกตัวอย่างวิธีปฏิบัติตนตามมงคล 38 ได้
3. บอกประโยชน์จากการปฏิบัติตนตามมงคล 38 ได้

สาระการเรียนรู้

มงคล หมายถึง ข้อปฏิบัติธรรมที่ทำให้เกิดความสุขความเจริญ พระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ว่ามี 38 ข้อ ซึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรศึกษาเรียนรู้ 3 เรื่อง คือ(1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน

กิจกรรมและการเรียนรู้

1. แจกผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อให้นักเรียนรู้จักประสงค์ที่ต้องได้รับการเรียน
2. นำเข้าสู่บทเรียน
  - 2.1 ครูยกตัวอย่างสิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิดความสุขความเจริญให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่พบว่าผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมแล้วพบความสุขความเจริญ
  - 2.2 จากประสบการณ์ของนักเรียน ช่วยกันสรุปและวิเคราะห์ว่าสิ่งที่นำความสุขความเจริญมาสู่นั้นเกิดจากการกระทำใด
3. กิจกรรมการเรียนรู้
  - 3.1 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาวิธีที่ปฏิบัติแล้วเกิดความสุขความเจริญในชีวิต
  - 3.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่มูมหนังสือของห้องเรียน ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 6.1) สาระมงคล 38 มี 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน และในหนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
  - 3.3 ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนสรุปความหมาย ความสำคัญสาระมงคล 38 มี 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
  - 3.4 ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนด้วยวิธีที่กลุ่มของตนถนัด

- 2.5 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสาระมงคล 38 ที่ได้นำเสนอหน้าชั้นเรียน
- 2.6 ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนทุกคนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงาน และสร้างองค์ความรู้ พร้อมทั้งให้ใบงาน (ภาคผนวกที่ 6.3, 6.4) ให้นักเรียนปฏิบัติ
4. สรุปบทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ใบงานที่ให้ปฏิบัติ พร้อมกับแนะนำการปฏิบัติตนด้านสาระมงคล 38 มี 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
5. ทดสอบหลังเรียน (ภาคผนวกที่ 6.1)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. ประสพการณ์จากตัวนักเรียน
3. รูปภาพเกี่ยวกับกิจกรรมของพุทธศาสนิกชน
4. หนังสือเกี่ยวกับสาระมงคล 38 มี 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหลักธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก
3. ตรวจแบบทดสอบ
3. นักเรียนร่วมประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD ภาคเรียนที่ 1
เวลา 2 ชั่วโมง	สาระการเรียนรู้ย่อย เรื่อง มงคล 38
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2549

สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ว่ามี 38 ข้อ ซึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรศึกษาเรียนรู้ 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สรุปลักษณะผู้มีมงคล 38 ได้
2. ยกตัวอย่างวิธีปฏิบัติตนตามมงคล 38 ได้
3. บอกประโยชน์จากการปฏิบัติตนตามมงคล 38 ได้

สาระการเรียนรู้

มงคล หมายถึง ข้อปฏิบัติธรรมที่ทำให้เกิดความสุขความเจริญ พระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ว่ามี 38 ข้อ ซึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรศึกษาเรียนรู้ 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน

กิจกรรมการเรียนรู้

1. การนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น
  - 1.1 เสนอเนื้อหามงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
  - 1.2 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ ที่ตนเองเคยกระทำที่เกี่ยวข้องกับมงคล 38 ใน 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
  - 1.3 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้วิธีการเรียนและวิธีประเมินผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ
2. การเรียนกลุ่มย่อย
  - 2.1 แบ่งนักเรียนเป็น 9 กลุ่มๆละ 4 คน โดยที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ ละครันในอัตราส่วน 1 : 2 : 1
  - 2.2 ครูแจกใบงาน (ภาคผนวกที่ 6.5) ชุดกิจกรรมสาระ“มงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน” และให้นักเรียนใน กลุ่มช่วยกันศึกษาหาความรู้และช่วยกันตอบคำถามปากเปล่าจนมั่นใจว่าทุกคนในกลุ่มจำได้แม่นยำอย่างเข้าใจ
  - 2.3 ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกันโดยสรุปเรื่องให้เพื่อนๆได้ วิเคราะห์

ประกอบเรื่อง

- 2.4 ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน ตามที่กลุ่มตนถนัด
- 2.5 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่องที่นักเรียนนำเสนอ สารมงคลที่ 38
- 2.6 ให้นักเรียนทุกคนทำใบงานที่ 1 (ภาคผนวกที่ 6.3) ใบงานที่ 2 (ภาคผนวกที่ 6.4)
3. การทดสอบย่อย
  - ให้ทุกคนทำแบบทดสอบด้วยตนเอง
4. คะแนนในการพัฒนาตนเอง
  - นำคะแนนของแต่ละคนที่ได้เทียบกับคะแนนที่กำหนดไว้เป็นระดับ
5. กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง
  - นักเรียนร่วมกันนำคะแนนของทุกคนที่เทียบระดับแล้วในกลุ่มมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนคนในกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนเกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้รับการยกย่อง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 6.2)
2. ประสพการณ์จากตัวนักเรียน
3. รูปภาพเกี่ยวกับกิจกรรมของพุทธศาสนิกชน
4. หนังสือเกี่ยวกับมงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
5. แบบเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารหลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน
2. ตรวจผลงาน ตรวจแบบฝึก ตรวจแบบทดสอบ
3. นักเรียนร่วมประเมินผล

ภาคผนวกที่ 6.1

แบบทดสอบมกคล 38 กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ ..... ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/ ..... เลขที่ .....

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. มกคล 38 เกี่ยวข้องกับเรื่องใด
  - ก. ข้อปฏิบัติธรรม
  - ข. ข้อเสว็นธรรม
  - ค. ข้อสำรวจความประพฤติ
  - ง. ข้อสำรวจความน่าสะอาย
2. ผู้รู้ดี รู้จริง และรู้ถูกต้อง เรียกว่าอะไร
  - ก. พหูสูต
  - ข. ผู้รู้แจ้ง
  - ค. ผู้มีพหุปัญญา
  - ง. ผู้รู้แจ้งเห็นจริง
3. บุคคลประเภทใดดีที่สุดใน
  - ก. เรียนน้อย รู้ดี
  - ข. เรียนน้อย รู้ไม่ดี
  - ค. เรียนมาก รู้ดี
  - ง. เรียนมาก รู้ไม่ดี
4. วิธีการเป็นพหูสูต คือข้อใด
  - ก. รู้จักฟัง
  - ข. รู้จักพูด
  - ค. รู้จักคิด
  - ง. รู้จักถาม
5. การงานไม่อาภูล ตรงกับข้อใด
  - ก. ทำงานเรียบร้อย
  - ข. ทำงานไม่ครบถ้วน
  - ค. ให้มีความรู้เหมือนคนทั่วไป
  - ง. เตรียมการเพื่อนำไปประกอบอาชีพ
6. สาเหตุที่นักเรียนมาเรียนเพราะอะไร
  - ก. คุณพ่อคุณแม่ให้มาเรียน
  - ข. เป็นไปตามระบบชีวิตคน
  - ค. ให้มีความรู้เหมือนคนทั่วไป
  - ง. เตรียมการเพื่อนำไปประกอบอาชีพ
7. ลักษณะใดบ่งบอกว่าเป็นคนฉลาด
  - ก. ช่างพูด
  - ข. ชอบซักถาม
  - ค. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
  - ง. การงานไม่อาภูล
8. คุณธรรมข้อใดฝึกให้ชนะอุปสรรค
  - ก. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
  - ข. ชอบซักถาม
  - ค. การงานไม่อาภูล
  - ง. ประจบสอพลอ
9. ข้อใดมีความอดทน
  - ก. เมื่อทำผิดกล่าวขอโทษ
  - ข. เมื่อเจ็บป่วยไม่ร้องครวญคราง
  - ค. เมื่อต้องการสิ่งใดต้องให้ได้ทันที
  - ง. เมื่อโกรธแสดงออกด้วยการกระทำ
10. ความอดทนใดที่ทำให้ละเว็น ความโลภ ความโกรธ ความหลง
  - ก. เหนื่อยยาก
  - ข. เจ็บแค้นใจ
  - ค. กิเลสตัณหา
  - ง. ความเจ็บปวด

ภาคผนวกที่ 6.2

ใบความรู้

มงคล 38

มงคล 38 หมายถึง ข้อปฏิบัติธรรมที่ทำให้เกิดความสุขความเจริญ พระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ มี 38 ข้อ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรศึกษาเรียนรู้ 3 ข้อ คือ

1. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นผู้ที่มีปัญญา มีความฉลาด รู้ถึงความเจริญและความเสื่อมของชีวิต ข้าใจและปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม ผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนต้องเป็นผู้รู้ดี รู้จริง และรู้ถูกต้อง เรียกว่าเป็นพหูสูต โดยมีวิธีการคือต้องรู้จักฟัง เพราะการฟังทำให้ได้รับความรู้แล้วนำมาคิดไตร่ตรองและปฏิบัติได้ถูกต้อง จึงเป็นผู้ที่มีความสุขความเจริญ เป็นมงคลแก่ตนเอง

พระพุทธเจ้าตรัสว่า คนในโลกนี้มี 4 พวก คือ

พวกที่ 1 เรียนน้อย รู้ไม่ดี หมายถึง ผู้ที่ไม่ศึกษาเล่าเรียนและไม่รู้อะไรดี อะไรชั่ว จึงตกเป็นเหยื่อความชั่ว ชีวิตที่เกิดมาไม่มีความหมาย

พวกที่ 2 เรียนน้อย รู้ดี หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก แต่มีความฉลาดรู้คิด ว่าอะไรดี ถูกต้อง อะไรไม่ดี ไม่ถูกต้อง รักษาตนให้มีธรรม ไม่ตกอยู่ในความชั่ว เอาตัวรอดได้

พวกที่ 3 เรียนมากแต่รู้ไม่ดี หมายถึง คนที่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมาก มีความรู้ ความสามารถ แต่นำไปใช้ในทางที่ผิด จึงทำให้ชีวิตมีความเสื่อมและอาจทำให้สังคมเดือดร้อน

พวกที่ 4 เรียนมาก รู้ดี หมายถึง ผู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมากมีสติปัญญาและความสามารถสูงได้นำมาใช้ประโยชน์แก่ตนเองและช่วยผู้อื่นได้ประพฤติดนอยู่ในธรรม เป็นพวกที่เรียกว่า พหูสูต

2. การงานไม่อากุล

การงาน หมายถึง การประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีวิตตนเองซึ่งเป็นอาชีพที่สุจริต

ไม่อากุล หมายถึง ไม่คั่งค้าง เสร็จตามเวลาที่กำหนด

ดังนั้นการทำงานต่างๆ จึงควรทำให้เสร็จตามกำหนดเวลา จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม เกิดความสุข ความเจริญ

ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนมีการทำงานเป็นหน้าที่โดยตรง คือการศึกษาเล่าเรียน ความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน คือต้องเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียนรู้เวลา ไม่เกียจคร้าน เมื่อเรียนสำเร็จก็ต้องประกอบการทำงานอาชีพของตนตามความสามารถ

3. ความอดทน

ความอดทน หมายถึงความอดทนของร่างกายและจิตใจในการต่อสู้กับความทุกข์ยากตรากตรำ ความเจ็บแค้นและกิเลสต่างๆ ความอดทนเป็นคุณธรรมที่สามารถฝึกให้เกิดขึ้นกับทุกคนได้ ทำให้ชนะอุปสรรค มีความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญาควบคุมตัวเองให้มีเหตุผล และไม่หวั่นไหวต่อกิเลสตัณหา

ความอดทนมี 4 ลักษณะ คือ

3.1 อดทนต่อความเจ็บปวดเมื่อเจ็บไข้ไม่สบาย ไม่ควรวายวายหรือคร่ำครวญจนเกินไป ไม่เอาแต่ใจตนเอง

3.2 อดทนต่อความเหนื่อยยาก ในการเรียนและการทำงาน ต้องมีความลำบาก ความเหนื่อยยากตรากตรำ ต้องฝึกความอดทน สร้างความขยันหมั่นเพียร เพื่อให้กิจการงานมีความสำเร็จ

3.3 อดทนต่อความโกรธเจ็บแค้นใจ เมื่อมีผู้มาก่อร้าย ดูหมิ่นเหยียดหยาม ต้องอดทนไม่โต้ตอบ ระวังความโกรธในจิตใจให้ได้โดยการแผ่เมตตา

3.4 อดทนต่อกิเลสตัณหา ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ และความหลง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้จิตใจเศร้าหมองเป็นทุกข์ต้องมีสติปัญญารู้จักคิดไตร่ตรองมีเหตุผลฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง

ผู้มีความอดทนอดกลั้นสูง เป็นผลทำให้เกิดคุณธรรมข้ออื่นอีกหลายประการ และทำให้ชีวิตมีความสุขความเจริญอันเป็นมงคลที่ต้องการ

ภาคผนวกที่ 6.3

ใบงานที่ 1

มงคล 38 (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน

ชื่อ ..... เลขที่ .....

ชั้น .....

คำสั่ง ให้เขียนเหตุการณ์ที่เคยกระทำ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล
(3) ความอดทน ให้เลือกตอบเพียง 1 เรื่อง แล้วเกิด
ความรู้สึกอย่างไร เพราะอะไร พร้อมทั้งเติมข้อความให้สมบูรณ์

เรื่อง .....

แหล่งที่มา .....

เนื้อหาโดยย่อ .....

บอกความรู้สึกจากการกระทำนี้ .....

ประโยชน์จากเรื่องนี้ คือ .....

ความสำคัญของเรื่องนี้คือ .....

ภาคผนวกที่ 6.4

ใบงานที่ 2

มงคล 38 (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาгуล (3) ความอดทน

ชื่อ .....

เลขที่ .....

ชั้น .....

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อ	การกระทำ	ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	การงาน ไม่อาгуล	อดทน
1	เชื่อฟังคำสั่งสอนและปฏิบัติตามหลักธรรมขององค์พระ สัมมาสัมพุทธเจ้า			
2	เรียนเก่งสอบได้ที่ 1 เป็นประจำ เมื่อเติบโตประกอบ อาชีพที่ผิดกฎหมาย			
3	ถูกว่าใส่ร้ายต่อหน้าผู้อื่นจำนวนมาก แต่ไม่ได้ตอบ			
4	ทำการบ้านส่งคุณครูตามเวลาที่ครูกำหนด			
5	สุขภาพกายผลไม้มัดทุกวันและราคายุติธรรม			
6	จันจิราต้องเดินทางไป - กลับโรงเรียน วันละ 10 กิโลเมตร ในที่สุดจันจิราก็เรียนสำเร็จตามที่ตั้งใจ			
7	กาญจนาคิดว่าโตขึ้นจะต้องเป็นแพทย์ ได้ตั้งใจ พยายามเรียนเป็นแพทย์สมความตั้งใจ			
8	นภาพรโดนประตุนีบนั่งลงก้มหน้ากอดพื้นไม่ให้น้ำตา ไหล			
9	นพรัตน์ฟังครูสอนคณิตศาสตร์แล้วคิดตาม เมื่อให้ ทำการบ้าน สามารถทำถูกหมดทุกข้อ			
10	ครูมอบหมายให้ทำแปลงเกษตร นักเรียนทำได้สำเร็จ			

ภาคผนวกที่ 6.5

ใบงาน

- คำสั่ง** ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้
1. สมาชิกในกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน เลขที่ 1 คน
  2. เลือกตัวแทนสมาชิกในกลุ่มที่อ่านหนังสือคล่อง อ่านสาระมงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง คือ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
    - 2.1 ความหมายของมงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
    - 2.2 ความสำคัญของมงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
    - 2.3 หลักการปฏิบัติมงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน มีอะไรบ้าง ทำเพื่ออะไร
    - 2.4 เมื่อปฏิบัติตนมงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน แล้วจะได้รับประโยชน์อย่างไร
  3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมนำเสนอหน้าชั้นเรียน เช่น แสดงบทบาทสมมุติ เล่าเรื่องประกอบ เล่านิทานหรือสิ่งที่กลุ่มของตนถนัดแล้วร่วมกันสรุปมงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน
  4. นักเรียนและครูร่วมสรุปเรื่องที่น่าเสนอหน้าชั้นเรียน
  5. ให้นักเรียนทุกคนทำใบงานที่ 1 ใบงานที่ 2
  6. ให้ทุกคนเขียนสรุปมงคล 38 จำนวน 3 เรื่อง (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) การงานไม่อาภูล (3) ความอดทน ลงสมุดบันทึกเป็นการบ้าน

ภาคผนวก ค

- แบบทดสอบเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
- แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรม
ทางพระพุทธศาสนา
- แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรม
ทางพระพุทธศาสนา

แบบทดสอบเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง ให้นักเรียนกากบาท (x) คำตอบที่นักเรียนคิดว่าถูก ลงในกระดาษคำตอบ
 ไม่ให้ทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในตัวข้อสอบนี้

1. พฤติกรรมบุคคลใดยึดหลักเบญจธรรม
  - ก. แอ้วเชื่อว่าผีมีจริง
  - ข. อ้อยไม่กล้าฆ่าสัตว์
  - ค. นิดเถียงกับคุณแม่ทุกวัน
  - ง. น้อยไม่กล้าพูดกับทุกคน
2. ข้อใด " เป็นธรรมคุ้มครองโลก"
  - ก. หิริ โอตตัปปะ
  - ข. เมตตา กรุณา
  - ค. สัมมาอาชีวะ
  - ง. บุญกิริยาวัตถุ 3
3. ธรรมข้อใดทำให้ไม่เบียดเบียนกัน
  - ก. กรุณา
  - ข. เมตตา
  - ค. สันโดษ
  - ง. ความมีสติ
4. ข้อใดตรงกับหลักเบญจธรรม
  - ก. ชิดาทำการบ้านทุกวัน
  - ข. ชาลีเล่นดนตรีกับเพื่อนทุกวัน
  - ค. นารีเล่าเรื่องจริงทุกครั้งที่คุณถาม
  - ง. นพช่วยคนที่เจ็บป่วยเป็นประจำ
5. บุคคลใดปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม
  - ก. ศิริชวนเพื่อนเสพยาเสพติด
  - ข. สุทธิหาสุรามาเลี้ยงเพื่อนทุกวัน
  - ค. สุนีหาอาชีพสุจริตให้เพื่อน
  - ง. สุรัตน์บอกวิธีจับสัตว์อย่างง่าย

6. ความอยากไม่สิ้นสุดผิดธรรมชาติข้อใด
  - ก. สัมมาอาชีวะ
  - ข. มีสติรอบคอบ
  - ค. สำรวมในกาม
  - ง. ความซื่อสัตย์
7. ธรรมชาติข้อใดทำให้เกิดความบริสุทธิ์ในชายหญิง
  - ก. ความซื่อสัตย์
  - ข. สัมมาอาชีวะ
  - ค. สำรวมในกาม
  - ง. มีสติรอบคอบ
8. การให้เงินคนขอทาน ตรงกับหลักธรรมในข้อใด
  - ก. ทานมัย
  - ข. ธรรมทาน
  - ค. สังฆทาน
  - ง. อภัยทาน
9. ข้อใดคือพฤติกรรมของบุคคลที่ยึดหลักอภัยทาน
  - ก. ดาราแจกเสื้อผ้าคนจน
  - ข. อมราให้คำปรึกษาที่ดีกับเพื่อน
  - ค. อัมพรถวายของให้พระทุกวัน
  - ง. อธิห้ามเพื่อนขโมยไขในรังนก
10. พฤติกรรมของบุคคลในข้อใดที่ปฏิบัติตามหลักธรรมศีลมัย
  - ก. นทีไม่กล้าพูดปด
  - ข. สติไม่ฆ่าสัตว์ทุกชนิด
  - ค. อิทธิช่วยลูกนกที่ตกน้ำ
  - ง. ถูกทั้งข้อ ก. และข้อ ข
11. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตามหลักธรรมบุญกิริยาวัตถุ 3
  - ก. ตู้อแจกของด้วยความเสียดาย
  - ข. ครูสอนหนังสือแก่เด็กนักเรียน
  - ค. จำบริจาคสิ่งของเพื่อให้มีชื่อเสียง
  - ง. แต่งอาหารประทังให้รัฐบาลปลดหนี้

12. ข้อใดคือการกระทำของบุคคลที่ยึดหลักกรรมบุญกิริยาวัตถุ 3
- ดื่มขี้จักรยานออกกำลัง
  - ตัดทำโทษสุนัขที่กัดรองเท้า
  - ต่อขอยืมของใช้เพื่อนประจำ
  - ดิเสี้ยงอาหารนักเรียนเป็นประจำ
13. ทำบุญกับพระสงฆ์โดยวิธีใดได้บุญมากที่สุด
- ถวายสังฆทาน
  - ถวายอาหารราคาแพง
  - ถวายของใช้ที่มีราคาแพง
  - ถวายของใช้ตามฤดูกาล
14. ศิลข้อใดขาดแล้วสมทานใหม่ได้
- ศีล 5
  - ศีล 8
  - ศีล 10
  - ศีล 227
15. ข้อใดคือสิ่งสำคัญที่สุดที่ได้รับจากการปฏิบัติตนโดยยึดหลักกรรมอคติ
- ความดี
  - ความงาม
  - ความน่ารัก
  - ความยุติธรรม
16. ความยุติธรรมเป็นคุณธรรมด้านใด
- ความรัก
  - ความหลง
  - ความเสมอภาค
  - ความปลอดภัย
17. สังคมที่ขาดความยุติธรรมจะเป็นอย่างไร
- ไม่สงบ
  - ฝึกเป็นคนกล้า
  - มีแต่คนจน
  - หวาดระแวง

18. ข้อใดเป็นผลที่ได้รับจากความลำเอียง
- ก. มีชีวิตที่สุขสบาย
  - ข. เป็นที่นับถือของคนทั่วไป
  - ค. ขาดความมั่นใจในตนเอง
  - ง. ชีวิตตนเองไม่เป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่น
19. การกระทำในข้อใดทำให้เกิดความ ลำเอียง
- ก. ประจบ
  - ข. ความสัตย์
  - ค. ความมีสติ
  - ง. ความสำรวมในกาม
20. การกระทำในข้อใดช่วยให้หลุดพ้นจากความลำเอียงได้
- ก. หน้าเนื้อใจเสือ
  - ข. วัวหายล้อมคอก
  - ค. ชี้อ้างจับตักแตน
  - ง. เข้าตามตรอกออกตามประตู
21. ลำเอียงเพราะหลง "หลง" ตรงกับข้อใด
- ก. ฉลาด
  - ข. รู้เท่าทัน
  - ค. รู้เท่าไม่ถึงการณ์
  - ง. โง่เขลาและงมงาย
22. ข้อใดมีความหมายตรงกับคำว่า "ทดลอง"
- ก. ฉันทะ
  - ข. จิตตะ
  - ค. วิริยะ
  - ง. วิมังสา
23. ข้อใดเป็นการกระทำของบุคคลที่มีความเป็นฉันทะ
- ก. มณีชอบเล่นดนตรีไทย
  - ข. แม่บังคับให้นัดออมเงิน
  - ค. วิชาจำใจขอเงินทุนเรียนต่อ
  - ง. วิชาซื้อของด้วยความเกรงใจเพื่อน

24. ข้อใดเป็นการกระทำของบุคคลที่มีความวิริยะ
- น้ำขึ้นให้รีบตัก
  - ชี้ช้างจับต๊กแตน
  - ถ่มน้ำลายขึ้นฟ้า
  - ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม
25. ข้อใดเป็นการกระทำของบุคคลที่มีจิตตะ
- สุนัขจับปลาแก่ง
  - วิฑูรย์ขับรถปลอดภัย
  - สุภัทรทำไม้กวาดขาย
  - นิวัฒน์แนะนำการทำข้อสอบ
26. หลักคุณธรรมข้อใดที่นำไปสู่ความสำเร็จ
- อคติ 4
  - อิทธิบาท 4
  - พรหมวิหาร 4
  - บุญกริยาวัตถุ 3
27. ข้อใดเป็นคำสอนที่ว่า “หัวใจของพระพุทธศาสนา”
- ทำความดี
  - ละเว้นความชั่ว
  - ทำจิตใจให้ผ่องใส
  - ถูกทั้ง ข้อ ก. ข้อ ข. ข้อ ค. รวมกัน
28. ข้อใดไม่เป็นความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา
- เรียนรู้หลักธรรม
  - ใส่บาตรตามโอกาส
  - บูชาพระพุทธที่บ้าน
  - ใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
29. ข้อใดถูกต้องตามหลักธรรม
- ศีลคู่กับธรรม
  - เมตตาคู่กับอุเบกขา
  - ความมีสติคู่กับเอื้อเฟื้อ
  - ความสัตย์คู่กับความอดทน

30. เมื่อพบผู้มาเรียไรเกี่ยวกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผิดปกติ ควรทำอะไร
- ปรึกษาแพทย์
  - พูดขับไล่ให้ไป
  - แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ
  - ใช้กำลังไล่ให้พ้นไป
31. ทำอย่างไรเมื่อพบผู้ขีดเขียนทำลายฝาผนังวัด
- ตักเตือนด้วยคำสุภาพ
  - แจ้งเจ้าอาวาสวัดให้ทราบ
  - ไม่ใช่เรื่องของตน เจยเสีย
  - ชื่นชมว่าเพิ่มลวดลายให้กับวัด
32. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาควรปฏิบัติตนอย่างไร
- ไปเที่ยวที่วัด
  - พักผ่อนอยู่กับบ้าน
  - เลี้ยงอาหารเด็กกำพร้า
  - ร่วมกิจกรรมทางศาสนา
33. ชายที่นับถือพุทธศาสนาสามารถทำการอุปสมบทเมื่อใด
- 7 ปีบริบูรณ์
  - อายุย่าง 20 ปี
  - อายุ 20 ปีบริบูรณ์
  - อายุ 21 ปี
34. มงคล 38 เกี่ยวข้องกับเรื่องใด
- ข้อปฏิบัติธรรม
  - ข้อละเว้นธรรม
  - ข้อสำรวมความประพฤติ
  - ข้อสำรวมความน่าละอาย
35. ผู้รู้ดี รู้จริง และรู้ถูกต้อง เรียกว่าอะไร
- พหูสูต
  - ผู้รู้แจ้ง
  - ผู้มีพหุปัญญา
  - ผู้รู้แจ้งเห็นจริง

36. วิธีการที่ช่วยให้เป็นพหูสูต คือข้อใด
- ก. รู้จักฟัง
  - ข. รู้จักพูด
  - ค. รู้จักคิด
  - ง. รู้จักถาม
37. การงานไม่อากุล ตรงกับข้อใด
- ก. ทำงานเรียบร้อย
  - ข. ทำงานไม่ครบถ้วน
  - ค. ทำงานตามกำหนดเวลา
  - ง. ทำงานไม่สำเร็จครบถ้วน
38. ลักษณะใดบ่งบอกว่าเป็นคนฉลาด
- ก. ช่างพูด
  - ข. ชอบซักถาม
  - ค. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
  - ง. การงานไม่อากุล
39. คุณธรรมข้อใดช่วยให้ชนะอุปสรรค
- ก. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
  - ข. ความอดทน
  - ค. ประจบสอพลอ
  - ง. การงานไม่อากุล
40. การเรียนเพื่อนาคตจึงต้องเรียนเพราะอะไร
- ก. คุณพ่อคุณแม่ให้มาเรียน
  - ข. เป็นไปตามระบบชีวิตคน
  - ค. ให้มีความรู้เหมือนคนทั่วไป
  - ง. เตรียมการเพื่อนำไปประกอบอาชีพ

แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง

แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนนี้ ต้องการทราบความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึกหรือการปฏิบัติของนักเรียนให้มากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลต่อคะแนนหรือการสอบของนักเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนฉบับนี้มีจำนวน 20 ข้อเมื่อนักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาเห็นว่า ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริงในระดับใดใน 5 ช่อง คือบ่อยครั้งที่สุด บ่อยๆครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง น้อยครั้งที่สุดให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการตอบเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับความเห็น				
	บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยๆครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
1. นักเรียนตั้งใจทำการบ้าน		/			

หมายถึง นักเรียนมีความเห็นว่า “นักเรียนมีความตั้งใจในการทำการบ้าน” ในระดับเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว

ข้อความ	ระดับความเห็น				
	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยๆ ครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
1. วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มาก					
2. นักเรียนอยากเรียนสาระพระพุทธศาสนาทุกวัน					
3. ถ้าให้เลือกเรียน จะเลือกเรียนสาระพระพุทธศาสนา ก่อนสาระอื่น					
4. ขณะเรียนพระพุทธศาสนา นักเรียนมีความสุขมาก					
5. นักเรียนชอบทำกิจกรรมในสาระพระพุทธศาสนา					
6. นักเรียนมีความศรัทธาในสาระพระพุทธศาสนาว่าเป็นความจริง					
7. นักเรียนตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า					
8. ถ้ามีโอกาสจะเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทุกครั้ง					
9. นักเรียนรู้สึกว่สาระในบทเรียนมากเกินไป					
10. เนื้อหาที่เรียนในพระพุทธศาสนา น่าสนใจ					
11. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนเป็นคนดี					
12. วิชาพระพุทธศาสนามีเนื้อหาที่น่าสนใจ					
13. วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่มีประโยชน์มาก					
14. นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทุกครั้ง					

ข้อความ	ระดับข้อความ				
	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยๆครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
15. นักเรียนทำงานเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง					
16. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความอดทนมากขึ้น					
17. วิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น					
18. นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีเมื่อทำกิจกรรมรวมกลุ่มกัน					
19. นักเรียนได้นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน					
20. ถ้าทุกคนปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจะทำให้สังคมมีความสุข					

แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง

แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้นี้ ต้องการทราบความประพฤติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับกรปฏิบัติตนที่เป็นจริงของตัวนักเรียนเองให้มากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลต่อคะแนนหรือการสอบของนักเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

แบบสอบถามทักษะฉบับนี้มีจำนวน 20 ข้อ เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติตนของนักเรียน การปฏิบัติตนของนักเรียน ตามความเป็นจริงในระดับใดใน 5 ช่อง คือบ่อยครั้งที่สุด บ่อยๆครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง น้อยครั้งที่สุด ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการตอบเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับความเห็น				
	บ่อยครั้งที่สุด	บ่อยๆครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	น้อยครั้งที่สุด
1. นักเรียนลอกการบ้านเพื่อน				/	

หมายถึง นักเรียนปฏิบัติตน “นักเรียนลอกการบ้าน” ในระดับ บางครั้ง กับข้อความดังกล่าว

ข้อความ	ระดับความเห็น				
	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยๆ ครั้ง	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
1. นักเรียนสามารถค้นหาหาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องหลักธรรมได้					
2. นักเรียนใช้ห้องสมุดค้นคว้าการเรียนรู้เรื่องหลักธรรม					
3. นักเรียนได้รับความรู้จากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้					
4. ขณะเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน					
5. นักเรียนสรุปเรื่องหลักธรรมจากการอ่าน และเล่าให้เพื่อนฟังได้					
6. นักเรียนสามารถจดบันทึกเรื่องหลักธรรมที่เพื่อนนำเสนอได้					
7. นักเรียนกล้าแสดงความคิด กล้าคัดค้านสิ่งไม่เห็นด้วยได้					
8. นักเรียนสามารถทำงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ					
9. นักเรียนตั้งใจฟังเรื่องหลักธรรมที่ครูสอน					
10. นักเรียนมีสมาธิในการทำกรบ้านหรืออ่านหนังสือ					
11. เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา นักเรียนจะถามครู					
12. เมื่อมีข้อสงสัยนักเรียนสามารถตั้งคำถามถามครูได้					
13. นักเรียนสามารถจับประเด็นสำคัญเรื่องหลักธรรมที่อ่านได้					

ข้อความ	ระดับข้อความ				
	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อยๆครั้ง	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
14. หลังเรียนเรื่องหลักธรรมมี ความรู้สึกไม่กล้าทำความผิด					
15. ในการตอบปัญหาเกี่ยวกับ การเรียน นักเรียนจะใช้เหตุผล					
16. เมื่อเรียนหลักธรรมแล้วตั้งใจ นำไปเผยแพร่ให้ได้มากที่สุด					
17. นักเรียนตั้งใจนำหลักธรรมที่เรียน ไปปฏิบัติประจำวัน					
18. สามารถนำหลักธรรมมา แก้ปัญหาให้ตนเองและเพื่อนได้					
19. นักเรียนสามารถค้นหาหนังสือ เรื่องหลักธรรมในห้องสมุดได้					
20. ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือผู้ตามพร้อม ที่จะแก้ปัญหาให้เพื่อน					

ภาคผนวก ง

- แบบประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบประเมินแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน
- แบบประเมินแบบสอบถามทักษะการเรียน
- แบบประเมินแบบแผนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านได้ทำการประเมินแบบทดสอบ ดังนี้

- + 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นมีความถูกต้อง
- 0 ถ้าไม่แน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นมีความถูกต้อง
- 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นไม่มีความถูกต้อง

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5	รวม		
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	4	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5	รวม		
25	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
31	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
34	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
35	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
38	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
39	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
40	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

แบบประเมินแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน

คำชี้แจง ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านได้ทำการประเมินแบบทดสอบ ดังนี้

- + 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นมีความถูกต้อง
- 0 ถ้าไม่แน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นมีความถูกต้อง
- 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นไม่มีความถูกต้อง

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5	รวม		
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

แบบประเมินแบบสอบถามทักษะการเขียน

คำชี้แจง ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านได้ทำการประเมินแบบทดสอบ ดังนี้

- + 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นมีความถูกต้อง
- 0 ถ้าไม่แน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นมีความถูกต้อง
- 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นไม่มีความถูกต้อง

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5	รวม		
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

แบบประเมินแบบแผนการจัดการเรียนรู้

คำชี้แจง ผลจากการให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านได้ทำการประเมินแบบทดสอบ ดังนี้

+ 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นมีความถูกต้อง

0 ถ้าไม่แน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นมีความถูกต้อง

- 1 ถ้าแน่ใจว่ารายการตรวจสอบคุณภาพนั้นไม่มีความถูกต้อง

รายการตรวจสอบคุณภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้						
1. มีองค์ประกอบครบถ้วนและสัมพันธ์กัน	1	1	1	1	1	1.00
2. เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	1	1	1	1	1.00
3. เน้นคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และมีการบูรณาการ	1	1	1	1	1	1.00
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง						
1. สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
2. ครอบคลุมองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติ	1	1	1	1	1	1.00
สาระการเรียนรู้						
1. สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1	1	1	1	1	1.00
2. มีหัวข้อย่อยที่ชัดเจนและครบถ้วน	1	1	1	1	1	1.00
3. สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.00
4. มีบูรณาการระหว่างกลุ่มเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
กระบวนการจัดการเรียนรู้						
1. เป็นไปตามขั้นตอนของวิธีสอนที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.00
2. พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1	1	1	1	1	1.00
3. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00
4. สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.00
5. เน้นกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1.00

รายการตรวจสอบคุณภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
	1	2	3	4	5	
สื่อและแหล่งการเรียนรู้						
1. สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1	1	1	1	1	1.00
2. ครบถ้วนตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00
3. มีความหลากหลาย เหมาะสมกับวัยและ ความสามารถของผู้แทน	1	1	1	1	1	1.00
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือก/จัดทำ/วัดผล/กำหนด						
การวัดและประเมินผล						
1. ประเมินตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1	1	1	1	1	1.00
2. มีแบบของการประเมินปรากฏในแผน การจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
3. แบบของการประเมินมีความหลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00
4. มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00

ตาราง 12 แสดงค่าอันดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนตามรูปแบบ การสอนแบบกลุ่มร่วมมือกิจกรรม STAD

ข้อ	รายการตรวจสอบคุณภาพ ของแผนการจัดการเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC
		1	2	3	4	5	
1	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องและ เหมาะสมกับวิธีกำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2	เขียนสาระสำคัญได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3	เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4	กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาและเวลา สอดคล้องกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5	กำหนดกิจกรรม การเรียนการสอนสอดคล้องกับ จุดประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6	กำหนดสื่อการสอนสอดคล้องกับเนื้อหากิจกรรม ระดับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7	กำหนดวิธีวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ จุดประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8	ลำดับขั้นตอนใช้ภาษาถูกต้อง อ่านง่าย และสื่อ ความหมายได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
9	แผนการจัดการเรียนรู้มีความเป็นไปได้สูงในการ นำไปใช้เพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ภาคผนวก จ

- ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่า IOC ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามเจตคติต่อการ เรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- การแทนค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามทักษะ ต่อการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ตาราง 13 ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่า IOC ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อที่	(P)	(r)	IOC	ข้อที่	(P)	(r)	IOC
1	0.60	0.40	1.00	21	0.30	0.65	0.80
2	0.80	1.00	1.00	22	0.50	0.65	1.00
3	0.40	0.20	1.00	23	0.20	0.30	1.00
4	0.60	0.30	1.00	24	0.70	0.53	1.00
5	0.50	0.35	1.00	25	0.20	0.20	1.00
6	0.20	0.70	0.60	26	0.30	0.65	1.00
7	0.60	0.30	1.00	27	0.30	0.35	0.60
8	0.60	0.80	1.00	28	0.70	0.55	1.00
9	0.30	0.65	1.00	29	0.20	0.20	0.80
10	0.50	0.55	1.00	30	0.50	0.65	1.00
11	0.40	0.70	0.60	31	0.20	0.90	1.00
12	0.60	0.80	1.00	32	0.60	0.80	1.00
13	0.20	0.20	1.00	33	0.70	0.65	0.80
14	0.60	0.50	1.00	34	0.50	0.65	1.00
15	0.20	0.60	0.80	35	0.30	0.75	1.00
16	0.40	0.60	1.00	36	0.40	0.70	1.00
17	0.40	0.50	0.80	37	0.40	0.50	0.80
18	0.50	0.65	0.80	38	0.60	0.60	1.00
19	0.30	0.45	1.00	39	0.40	0.80	1.00
20	0.50	0.55	0.60	40	0.40	0.60	0.80

ค่าความเชื่อมั่น = 0.76

ค่า IOC เฉลี่ย = 0.92

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนเรื่องหลักกรรมทาง
พระพุทธศาสนา

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	IOC
1	5.50	1.00
2	2.13	1.00
3	3.32	1.00
4	1.77	0.80
5	2.40	1.00
6	2.61	1.00
7	2.83	1.00
8	2.80	0.80
9	4.44	0.80
10	3.56	1.00
11	4.83	0.80
12	4.65	0.80
13	3.58	0.80
14	4.58	0.80
15	2.79	0.80
16	4.83	1.00
17	4.65	1.00
18	3.58	1.00
19	4.58	1.00
20	2.79	1.00

ค่าความเชื่อมั่น = 0.81

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	IOC
1	3.65	1.00
2	2.00	1.00
3	3.04	1.00
4	2.42	1.00
5	2.00	1.00
6	2.24	1.00
7	6.24	1.00
8	2.14	1.00
9	2.45	1.00
10	6.21	1.00
11	2.26	1.00
12	4.57	0.80
13	4.68	1.00
14	5.58	0.80
15	3.82	1.00
16	2.28	0.80
17	3.81	0.80
18	4.68	1.00
19	2.58	0.80
20	3.82	0.80

ค่าความเชื่อมั่น = 0.78

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล SPSS

คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลอง

T-Test

Group Statistics

	กลุ่มที่	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
คะแนน	1	37	9.8919	3.31481	.54495
	2	37	9.1351	3.02914	.49799

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means							
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference
คะแนน									
Equal variances assumed	.730	.396	1.025	72	.309	.7568	.73822	-.71485	2.22836
Equal variances not assumed			1.025	71.423	.309	.7568	.73822	-.71505	2.22857

คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการทดลอง

T-Test

Group Statistics

	กลุ่มที่	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
คะแนน	1	37	23.0000	5.07171	.83378
	2	37	18.5946	5.15568	.84759

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.						Lower	Upper
คะแนน	Equal variances assumed	.179	.674	3.705	72	.000	4.4054	1.18895	2.03528	6.77553
	Equal variances not assumed			3.705	71.981	.000	4.4054	1.18895	2.03527	6.77555

คะแนนเจตคติต่อวิธีสอน

T-Test

Group Statistics

	กลุ่มที่	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
คะแนน	1	37	4.5770	.27603	.04538
	2	37	4.3014	.38415	.06315

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference
คะแนน	3.490	.066	3.545	72	.001	.2757	.07777	Lower .12065 Upper .43070
			3.545	65.351	.001	.2757	.07777	Lower .12038 Upper .43097

คะแนนทักษะการเรียนรู้

T-Test

Group Statistics

	กลุ่มที่	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
คะแนน	1	37	4.3297	.25751	.04234
	2	37	4.1270	.34853	.05730

Independent Samples Test

คะแนน	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	4.342	.041	2.845	72	.006	.2027	.07124	.06069	.34472
Equal variances not assumed			2.845	66.282	.006	.2027	.07124	.06048	.34493

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ช

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร. ทรงศรี ตุ่นทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัดผลทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. นายวิเชียร สุกันธี ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
3. พระมหากิตติธัญญ์ เจ้าอาวาสวัดเขาติน
อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
4. นางนงลักษณ์ อานมณี ครู ค.ศ. 3
โรงเรียนวัดวังหว้า อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
5. นางสาวสาคร เพ็ชรสีม่วง หัวหน้างานทะเบียนและประมวลผล
สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทอง

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นางละออ ปิ่นทอง
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2498
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 60/1 หมู่ที่ 3 ตำบลวังลึก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี 72130
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดทุ่งแฝก ตำบลวังลึก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2511 ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2514 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2518 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2523 การศึกษามัธยมศึกษา (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2527 ศาสตรบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2549 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี